

Εἰς Κίνα, ὡς πάλαι καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησι καὶ Ῥωμαίοις, ὑπάρχει ἴθος τοῦ ἐρτάζειν τὸν θάνατον φίλου ἢ συγγενοῦς δι' ἀγῶνων καὶ παιδιῶν· τοῦτο δὲ ἐπικρατεῖ γενικῶς μεταξὺ τῶν πλουσιωτέρων καὶ εὐγενιστέρων, καὶ φαίνεται ὅτι σκοπὸν ἔχει νὰ δεξάσῃ τὸν θάνατον τοῦ ἀποθανόντος, δικαιωνίζον τρόπον τινὰ τὴν μνήμην αὐτοῦ. Οἱ φίλοι καὶ οἱ συγγενεῖς δίδουσι κατὰ τὰς περιστάσεις ταύτας δείγματα μεγίστης ἐλευθεριότητος, καὶ δι' αὐτῆς συντελοῦσιν εἰς τὴν διαιώνισιν τῆς μεγαλοπρεποῦς αὐτῆς συνθηρίας. Κατὰ τὰς ἐπικηδείους· τελετὰς οὔτε γαστρεύουσιν, οὔτ' ἄλλως πως ἐγκρατεῦνται. Οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ θρηνηδοὶ (1) ἱερουργοῦσι καὶ κλαίουσιν ἐπὶ μισθῷ, μετέχοντες ἄλλως καὶ τῶν μετὰ τὴν ταφὴν πλουσιῶν συμποσίων. Σημειωτέον δὲ ὅτι τὰ δακνόμενα διὰ τὰ συμπόσια ταῦτα δὲν εἶναι ὀλίγα.

Ἡ ἐπομένη σημείωσις τοιαύτης τινός· δαπάνης γενομένης κατὰ τὴν κηδείαν ἐμπόρου ἀποθανόντος πρὸ τινῶν ἐτῶν εἰς τὴν Χρυσὴν Χερρόνησον (Μαλάκην,) μαρτυρεῖ τὴν ἀλήθειαν τῶν ὅσα εἶπομεν. Ἡ Χρυσὴ Χερρόνησος καὶ αἱ παρακείμεναι νῆσοι κατοικοῦνται ὑπὸ μεγάλου ἀριθμοῦ ἀποίκων τῆς Κίνας, τῶν ὁποίων οἱ πατέρες εἶχον καταφυγεῖ ἐκεῖ μετὰ τὴν ἀλλεπάλληλον κατὰ κτηρῶν τῆς πατρίδος αὐτῶν ὑπὸ τῶν Μογγόλων καὶ Μαντσούων. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὰς νήσους ταύτας δὲν συνίθη οὐδεμία ἐπιμιξία μετὰ Ἑσίων, τὰ ἀρχαῖα ἔθιμα διατηρήθησαν ἀκεραίστερα ἐκεῖ, ἢ εἰς τὴν Κίνα. Οὕτω, π. χ. μόνοι οἱ σημερινοὶ κάτοικοι τῆς Χρυσῆς Χερρόνησου καὶ τοῦ ἰνδικοῦ Ἀρχιπελάγους φέρουσι τὸ ἀρχαῖον ἔθνημα τῆς Κίνας· ἐνῶ οἱ μείναντες εἰς τὴν κυρίως λεγομένην Κίνα, ἐδιάσθησαν νὰ παραδεχθῶσι τὰ τῶν Μαντσούων, διὰ νὰ μὴ καταδεικνύῃ ἡ διαφορά τοῦ ἱματισμοῦ τὴν ομικρότητα τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατακτητῶν.

Ἰδὸν ἡ σημείωσις τῆς διὰ τὴν κηδείαν δαπάνης·

Φίρετρον ἐκ ξύλου πολυτίμου, δραχμ.	366
Σταλισμοὶ τοῦ νεκροῦ	720
Ἀντιμισθία ἱερέων	360
Χάρτης ἀναγκαῖος διὰ τὰς θυσίας	1560
Κεφαλαδέσματα καὶ ζῶνα λευκαῖσι τοῖς θρηνηδοῦς.	1950
Μνημεῖον, τάφος κλπ.	2250
Μισθὸς ἀγωνιστῶν διὰ τρία ἡμερονύκτια.	450
Δέκα χοῖροι.	720
Διάφορα ζαχαρωτά.	810

Ἡ ποσότης αὐτῆ δὲν ἐφάνη ὑπερβολικὴ εἰς τοὺς μέλλοντας νὰ πληρώσωσιν αὐτὴν κληρονόμοις. Τοιαῦτα δὲ εἶναι αἱ περὶ τῶν τελετῶν ταύτων ἰδέαι τῶν

(1) Οἱ ἱερεῖς ἢ μάλλον αἱ ἡμέτεροι μὴ οὐλοῦσι, ἀπὸ ἀρχαῖου ἠθικοῦ καὶ ἡθικοῦ ἰθαιτέρως, ὡς εἶπα· ἐκ Κίνας, ὡς δοκοῦσι γὰρ οἱ Κίτες, λέγει ὁ Φάσιος, θρηνηδοὶ τινες εἶναι, καὶ ἀλλοτέρους νεκροῦ ἐπὶ μισθῷ θρηνεῖν κτλ. Ἡ λέξις μὴ οὐλοῦσι δὲν εἶναι βάρβαρος, ἀλλὰ καὶ βάρβαρον εἶναι τὸ εἶδος τοῦ μυρολογεῖν, τὸ ὁποῖον δὲν ἠραρίσθη εἰσὶν διόλου οὐδ' ἐξ αὐτῆς τῆς Ἑλλάδος· διότι μῦθος, καὶ μῦθος, καὶ μῦθος· ἴσθιον οἱ Ἕλλητες τὸ κλαῖον θρηνητικόν.

κατοίκων τῆς Κίνας πάσης κλάσεως, ὥστε, ὅταν ἀποθάνῃ πτωχὸς τις ἢ οἰκογενεῖά του, δαπανῶσα ὅ,τι καὶ ἂν ἔχη διὰ τὴν κηδείαν, κατανατᾷ νὰ στερεῖται καὶ τοῦ ἐπιουσίου. Ἀπέθανε πρὸ τινος εἰς Βαταΐαν πτωχὸς τις ἐργάτης ἔχων καὶ τινα χρέη. Ὅλη δὲ αὐτοῦ ἡ περιουσία συνίστατο ἐξ ἑκατὸν περίπου βουσιέδων, ἧτοι ἐκ ποσότητος ἐπαρκούσης μόλις εἰς τὴν πληρωμὴν αὐτῶν. Ἄλλ' ἐξ αὐτῆ; τὰ ἡμίση εἰς ἀπανήθησαν διὰ τὴν κηδείαν, οἱ δὲ δανείσται, ἂν καὶ πτωχοὶ, ὅχι μόνον δὲν παρεκονέθησαν ἀλλ' εὐχαριστήθησαν ἰσόντες συνταφέντα τὰ δάνεια μετὰ τοῦ δανειστοῦ αὐτῶν.

ΑΕΡΟΣΤΑΤΑ.

Ἐμίλησεν ἄλλοτε ἐν ἐκτάσει ἡ Πανδώρα περὶ τῆς Θαυμασίας ἐφευρίσεως τοῦ Πετινίου, ἧς τινος τὸ ἐρικτὸν ἀνεγνώρισε καὶ αὐτὴ ἡ Βιομηχανικὴ ἀκαδημία τῆς Γαλλίας. Ἐκτοτε πολλαὶ δοκιμαὶ ἐπανελήθησαν ὑπὸ πολλῶν διὰ νὰ εὐρεθῇ τρόπος ἀσφαλῆς τῆς διευθύνσεως τῶν ἀεροστάτων. Αἱ ἐφημερίδες τῆς Ἑβρώπης εἶχον ἀναγγεῖλαι πρὸ τινος ὅτι Ἴσπανός τις Μοντιμαγιέρ τὸ ὄνομα, εὗρε τέλος πάντων τὸν τρόπον τοῦτον· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον, τοιαύτη δοκιμὴ ἐγένετο ἐν Παρισίοις ἐνώπιον τῶν γνωστότερον δημοσιογράφων, ὑπὸ τοῦ ὁρολογοποιοῦ Ζουλλιέν, ἧτις, ὡς διαταλίπει ὁ τύπος, ἐπέτυχε πληρέστατα. Ὁ Ζουλλιέν αὐτός, κατασκευάσας ἀερόστατον μικρὸν, μήκος ἔχον ἐπτὰ ποδῶν καὶ σχῆμα ἰχθύος μεγαλοκεφάλου μετὰ πτερύγων καὶ οἰάκων, ἀνεπέτασεν αὐτό, προσδιορίσας πρὶν τὸν τόπον τῆς διευθύνσεως. Κατὰ βεβαιώσιν αἱ Γαλλικαὶ ἐφημερίδες, τὸ ἀερόστατον ἐρθεῖν ταχύτατα εἰς τὸν προτὸν ὄρον, ἂν καὶ βιασθὲν νὰ παλαίσῃ πρὸς ἐναντίον ἄνεμον.

ΑΙΝΙΓΜΑ.

Δέν εἶν' τὸ αἰνίγμα βαρὺ,
 Ἄν δέν τὸ λύσης θὰ γελοῦν.
 Σεπτὰ καθεὶς τὸ θεωρεῖ,
 Καὶ ὡς τὸ βλέπουν, τὸ λολοῦν.
 Ἡ κεφαλὴ του ἂν κοπῇ,
 Θενά φανοῦν εὐθὺς ἐπτὰ.
 Καὶ ἀμέσως ποδ μετατραπῇ,
 Εὐθὺς . . — τί γίνεται; — πετᾷ.
 Ἄνω κυττάζων, βλέπει σέ,
 Καὶ κάτω βλέπων, βλέπει τὰ . .
 Κ' εἰς ἀνάποδον τασθ
 Τὸ μαῦρον ἦπάρ του βασιτᾶ.

Σ. Κ. Κ.

ΦΥΛΛ. 18

TOM. A.

Ἡ ΠΑΝΔΩΡΑ.

ΣΑΡΑ Θ...

Παρά Ζαῦρ-Λαμβέρτου.

Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.

Εἶχον παρελθὼν πέντε ἔτη ἀφ' οὗ ἀπεπεράτωσα τὰς περιηγήσεις μου καὶ ἀφ' οὗ ἐποῦδα τὸν ἄνθρωπον εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς Ἑβρώπης, εἰς τὰς μεγάλας πόλεις, εἰς τὰς αὐλάς, καὶ εἰς τὰς ἐπιθλονωτέρας καταστάσεις τοῦ βίου, ἔμεινα πεπεισμένος ὅτι οἱ τόποι οὗς εἶδον ὡς καὶ ὁ ἐμὸς αὐτὸς δὲν ἦσαν ἢ πατρίς τῆς εὐτυχίας καὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου· ἢ οἰκογενεῖά μου ἤθελε νὰ με νυμφεύσῃ· ὁ πατήρ μου ἦτις νὰ εὖρη δι' ἐμὲ σύζυγον ἦτις νὰ με κάμη.

Τόμος Δ.

λησμονῆσω συγγενῆ τινὰ ἧς εἶχον ἐρατὴν κατὰ τὴν παιδικὴν μου ἡλικίαν, καὶ ἧς ὁ θάνατος με ἀπεστέρησεν. Ἐν τοιοῦτω ἤθελε νὰ ἐνασχοληθῶντο μετὰ ἄπερ ἐμελλον νὰ χορηγήσῃ τὴν στείγην τῆς νυμφιότητος μένωσ πρός τὸ βόρειον τῆς γῆς κατὰ τὰ πέριξ τοῦ Ἄτλάντιδος ὁκεανοῦ καὶ τὰ τέλη τοῦ ἔθρος καὶ μάς τοῦ ἔτους· ὁ ἥλιος ταν ἔφθατα εἰς ἀπόστασιν ἐκείνην (οὕτως ἐκείνη) ἦδη ὅτι τὸ γὰρ ἐπιπλά καὶ κακὸν ἐπέβη.

Ἡ ἀγροικία αὐτὴ ἐκείτο ἐπὶ κατωφερείας λορίσκου σκέπτονος αὐτὴν ἀπὸ τοῦ δυτικῆ ἀνέμου τοῦ τοσοῦτον βιάου κατ' ἐκείνους τοὺς τόπους καὶ ἀπέγειν ἑκατόν πήχεις ἀπὸ τινος μικροῦ ποταμοῦ βέοντος εἰς κοιλάδα χαρίεσσαν περιεκύκλουν δὲ αὐτὴν λιθάδια τεχνητὰ, δονδρῶνες πλήρεις σικερομηλεῶν καὶ λαχανοφόροι ἀγροί· κατὰ τινα ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς οἰκίας ὑπῆρχε μικρὸν δάσος φηγῶν ἴπποι, βόες καὶ πρόβατα ἔθιστον εἰς τὴν κοιλάδα καὶ ἐπὶ τῶν λόφων τέσσαρα παιδία χαριστάτης ὄψεως ἐπαίζον εἰς αὐτὴν γέμουσαν παντοδαπῶν πτηνῶν. Εἰς τὴν πόλιν τῆς αὐτῆς ἡλικίας ἦτον δ' αὐτὴ ξανθὴ καὶ νεαρά τὴν ὄψιν ἀν καὶ ὀλίγον ἠλιοκατῆς. Εἶχε μεγάλους μέλανας ὀφθαλμοὺς καὶ στήθος λευκότερον ὅπερ εἶχεν ὀλοκλήρως ἀνοικτόν, διότι ἐθλόζε βρέφος πέντε ἕως ἑξ μηνῶν. Ἡ φυσιογνωμία τῆς ὥρας αὐτῆς χωρικῆς μοὶ ἐφάνη ὅτι δὲν μοὶ ἦτον ἀγνωστος· τὴν ἠρώτησα τίνος ἦτον ἡ ἀγροικία αὐτὴ καὶ ἀνδυνάμεθα ἐγὼ καὶ οἱ ἄνθρωποι μοι νὰ διανυκτερεύωμεν εἰς αὐτὴν. Μεθυσίων συγχρόνως αὐτὴν ὅτι οἱ ξενοδόχοι μοι θά μείνουν εἰς ἄκρον εὐχαριστημένοι ἀπὸ ἡμῶν. Μοὶ ἀπεκρίθη ὅτι ἡ ἀγροικία ἦτον τοῦ ἀνδρός τῆς, ὅτι αὐτὴς διέμενε εἰς αὐτὴν ἐπὶ πληρωμῇ, ἀλλ' ὅτι ἐδέχοντο ὀλίπως κάλλιον ἐδύναντο πάντα ξένον οἰασθῆναι ἐκεῖ. Ἐξως μοὶ ἐπρότεινε δ' ἐν τῷ ἄμα νὰ ἀρπυζήσω, καὶ μετ' ὠδήγησεν εἰς τὸ ὅπερ μοὶ εἶχε προσδιορισμένον δωμάτιον· τὸ δωμάτιον τοῦτο ἦτον χωρὶν· τὰ ἐπιπλαῖα ἦσαν ἀπλᾶ καὶ καθάρια ἀπὸ τοῦ παραθύρου ἡ ἀραια εἰξετείνετο καὶ ἐδουθίζετο εἰς τὴν κοιλάδα, ἀκλουούσα τὸν ῥοῦν καὶ τὰς περιελίξεις τοῦ ποταμοῦ.

Ἡ Σάρα Φίλιψ (εὐτως ὀνομάζετο ἡ εὐειδὴς αὐτὴ γυνὴ) μοὶ εἶπεν ὅτι ἐκείνη μὲν ἐμελλε νὰ ἐτοιμασθῆ τὸ δείπνον μου, ἐγὼ δὲ ἐν τοσοῦτῳ ὅτι ἐδυνάμην νὰ ἐκλέξω πρὸς ἀνάπαυσιν ἢ τὸ δωμάτιόν μου ἢ ἔδραν ἡ γλῶσσε κείμενον ὑποκάτωθεν δένδρων πλησίον μικρᾶς βρύσεως· ἡ ἔσπερα ἦτον τερπνὴ, ὁ ἀήρ ἐν τῇ διαστήματι τῆς ἡμέρας ἦτον καυστικός· διὸ καὶ ἐπροτίμησα τὸν κήπον. » Ἐχεις δίκαιον, μοὶ εἶπεν ἐκείνη, ὅτι ἀπολαύσεις ἐνταῦθα δύο τῶν μεγίστων μας ἡδονῶν, τὴν ἄνοιξιν μετὰ τὸν καύσωνα, καὶ τὴν ὥραν τοῦ δείπνου, ἰδοὺ βι- ταῦτα, μοὶ εἰδείξεν ἐν ἀναγνώ-

βιβλιοθήκην χωρικοῦ· ἐνὸς ἐκείνων τῶν μικρῶν βαρβαρῶν ὑπὸ Προβενχτῆς· ἀλλ' εἶδον κατὰ τὴν ἐπιπλάγην εὐρών τῆς Βέν- κλωσαν μου·

ποίημα τοῦ Φυσικοῦ νόμου. Εἶδον προετί μεταφράσειν Γαλλικῆν τοῦ Proedium Rusticum, ποιήματος τοῦ Ἰησοῦτου Βανιέρου. Τὸ ἐπίλοιπον τῆς βιβλιοθήκης ἦτον εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν ἦταν δὲ τὰ βιβλία ταῦτα τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ λόρδου Σαρφτεσδουρῆ, τὸ Ἡθικὸν Σύστημα τοῦ Οὐτσεζον κτλ. καὶ πῶς λοιπὸν! εἶπον κατ' ἐμαυτὸν, βιβλία φιλοσοφίας εἰς οἰκίαν χωρικῶν! οἱ ἀριστοὶ τῶν Ἀγγλῶν καὶ Γάλλων φιλοσόφων εἰς ἑκαυτὴν πλησίον τοῦ Χαμπετέ! ὅσα ἐκπλήττωνται βεβαίως αὐτοὶ εὐρισκόμενοι ἐνταῦθα! εἰς τί δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὅσα αὐτὰ τὰ βιβλία εἰς τοὺς καλοὺς τούτους ἀνθρώπους! αὐτὰ εἶναι βεβαίως εὐγενεῖς τινος ἐκ τῶν περὶξ ὅστις ἐλυσεθεὶς ἀπὸ τὰ θελήγητρα τῆς ἐξοχῆς ταύτης ἢ ἴσω τῆς ξενοδόχου, διέρχεται ἐνταῦθα τὴν ὥραν τοῦ ἔσπερος. Μετὰ ταῦτα ἐτελείωσα τὴν ἐπιθεώρησιν τῆς βιβλιοθήκης, καὶ τότε εἶδον εἰς αὐτὴν μόνον βιβλία τινὰ τῆς μηχανικῆς καὶ τῆς πρακτικῆς ἱστρικῆς, τῆς μυθιστορίας τῶν Ρίτσαρτσου, μεταφράσεις τῶν εἰδωλίων τοῦ Θεοκρίτου, τῶν ἔκλογων καὶ τῶν γεωργικῶν τοῦ Βιργιλίου, καὶ τῶν ποιημάτων τοῦ Τιβούλλου, τοῦ Γέσπερ καὶ τοῦ Χάλλερ. Ἐκ δὲ τῶν ἡμετέρων ποιητῶν εἶδον μόνον τὰ ποιητικὰ τοῦ Φίλιψ, τὰς τερπνότητας τοῦ ἀγροτικοῦ βίου παρὰ τοῦ Κώλεϋ, τεμάχια τινὰ τοῦ Σπέντσερ, τὸν μῦθον τοῦ Φιλήμονος καὶ τῆς Βυκιδος παρὰ τοῦ Δρέϋδεν, καὶ τὰς Ὠρας τοῦ Θάμσωνος· ἐκ τούτων δὲ πάντων ἔλαβον τὸ ποίημα τοῦ Φυσικοῦ νόμου, καὶ ἐκάθησα ἐπὶ τοῦ ἐδράνου τῆς γλῶσσε, διὰ νὰ τὸ ἀναγνώσω.

Ἀμὰ ἐκάθησα, ἤκουσα μεγάλας κραυγὰς περὶ τὴν οἰκίαν· τὰ παιδία ἄπερ με εἶχον ἀκούουθῆσι περὶ τὸν κήπον· καὶ με παρετήρουν μετὰ περιεργείας, ἔδραμον εἰς τὴν πόλιν, καλῶς καὶ ἡ ξενοδόχος ἐβαινον δὲ πρὸς ἀπάντησιν ἀμύξης φορητοῦ κενῆς ἀγομῆνης ὑπὸ τοῦ ἐνοικιαστοῦ τοῦ κτήματος ὅστις ἐπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ Ἀβερδίνου, ὅπου εἶχεν ὑπάγη νὰ πωλήσῃ βρίζαν καὶ ἐμεινεν ἡμέρας τινὰς διὰ ὑποθέσεις του. Ἐκ τοῦ τρόπου τῆς ὑπόδοχῆς ἐγνώρισα εὐκόλως ὅτι αὐτὸς ἦτον ὁ κύριος τῆς οἰκίας· ἡ γυνὴ του ἔλαθεν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς δύο τῶν τέκνων τῆς καὶ τὰ ὕψωτε μέγρο τῶν παιδιῶν του τὰς ὁποίας ἐφίλησαν· οὐ συγχρόνως δὲ ἐκράτει ἐκεῖνος ἐκ τῶν χειρῶν ἄλλα δύο τῶν τέκνων του ἄπερ ἐπρόσμενον καὶ αὐτὰ τὴν ὥραν τοῦ νὰ τὸν φιλήσουν, μετὰ τὰς γλυκέας ταυτας φιλοφροσύνας ἤλθον ὅλοι πρὸς τὸν κήπον, καὶ ἐγὼ προέβην πρὸς ὑπάντησιν των. Ὁ ἐνοικιαστὴς ἦτον ἀνθρώπος τριακοντοῦτης καὶ εἰς ἄκρον κομψός, τὸ πρόσωπόν του ἦτον εὐειδές, καὶ ἡ φυσιογνωμία του εὐγενὴς καὶ χαρίεσσα· μετ' εὐχαρίστησε, διότι ἐπροτίμησα τὴν οἰκίαν του πρὸς διανυκτερεύσιν· ἔπειτα ἀνεχώρησεν, καὶ εἰσῆλθον ὁμοῦ εἰς δωμάτιον ἐπικείμενον εἰς τὸν κήπον· ἐπειδὴ δὲ τὸ παράθυρον ἦτον ἀνοικτόν, τοὺς εἶδον νὰ διευθυνθῶσι πρὸς λίκνον ὅπου ἐκοιμάτο τὸ πέμπτον τέκνον των· ἐκυπτον ἀμφοτέρω ἐπὶ τοῦ λίκνου, καὶ βλέποντες τὸ βρέφος ἀμοιβαδόν, ἐβλεπον ἀλλήλους, κρατούμενοι ἀπὸ τῶν χειρῶν καὶ μειδιῶντες, ἐγὼ δὲ ἐμείνα καταγε- ητευμένος ἐκ τῆς θελητικῆς θεᾶς τῆς συζυγί-

κῆς ταύτης ἀγάπης καὶ τῆς πατρικῆς φιλοστοργίας. Τὸ δείπνον ἦτον ἐτοιμον, καὶ ἀπῆλθον νὰ καθήσωμεν εἰς τὴν τραπέζαν. Οἱ ξενοδόχοι μοὶ μ' ἐζήτησαν τὴν ἀδελφὴν νὰ συνδειπνήσωσι μετ' ἡμῶν· οἱ ὑπῆρται καὶ αὐτῶν καὶ ἐμοῦ· τὸ ἐδέχθη· ἡ τραπέζα ἦτον καλῶς εὐτρεπισμένη· τὰ φαγητὰ ἦσαν ποιότη- κα, λαχανικά· καὶ βιωδινὸν ψητὸν κρέας, ὅλα δὲ τῆ- καλλίστης ποιότητος· αἱ ἔδραι ἦσαν ἀναπαυτικαί, ἐ- δὲ μόνον θροῖον ὑπῆρχε προσδιορισμένον δι' ἑνα γέ- ροντα ὅστις ἦτον ὁ πατὴρ τοῦ ἐνοικιαστοῦ· μοὶ τὸν ἐπαρρησίασαν, μετ' ὑπεδέχθη μετὰ μεγάλης φιλοφρο- σύνης καὶ ἐκαθύτησεν.

Ἐγὼ ἐκάθησα πλησίον τῆς γυναίκας τοῦ ἐνοικια- στοῦ, παρετήρησα δὲ ὅτι ἐστειλε μίαν νεάν ὑπῆρέ- τιδα νὰ καθήσῃ πλησίον ἐνὸς νέου ποιμενος· ἠρώτησα ἀν' ἦται νεοῦκαυδρὸς· δὲ εἶναι ὑπανδρευμένοι, μοὶ εἶπεν ἐκείνη, ἀλλ' ἀγαπῶνται, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐν- παμύθησαν δι' ἕλης τῆς ἡμέρας, θά εὐχαριστηθῶσι καθήμενοι πλησίον. Εἶδον ὅτι ἐστειλεν εἰς ἑνα τῶν ὑπηρετῶν τῆς· φαγητὸν τι εἰς ἄκρον ἀγαπητὸν του εὐρισκόμενον ἐκεῖ μόνον δι' ἐκείνον· ἔδοκε σίκερα εἰς ἐκείνους ὡς αἱ ἐργασίαι ἦσαν αἱ μάλλον ἐπιπονοί· ἔδιδε τὸν λόγον τῆς ἐκλογῆς τῶν παρατεθειμένων φαγητῶν, καὶ ἔλεγε διατὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἶδον τινὰ λαχάνων δὲν ἐφαίνοντο ἐπὶ τῆς τραπέζης, διατὶ ἐ- προτίμησεν. Ἄλλα εἶδη, καὶ διατὶ ἐκλέξε τὸ δεῖνα κα- ρύκειμα, καὶ ὅτι ὅλα ταῦτα τὰ ἔκαμε διὰ νὰ αὐ- ξήσῃ τὴν ἡδονὴν τοῦ δείπνου. Ἡ γυνὴ αὐτῆ μοὶ εἰ- φαίνετο παράδοξος· ὁ δὲ ἐνοικιαστὴς εἶχε καὶ αὐτὸς τὰς αὐτὰς φιλοφροσύνας· τὸς αὐτὰς ἐπιτηδεύεται ὡς πρὸς τὰς ἡδονὰς τῆς τραπέζης. Τὸ δείπνον ἦτον ἄ- πλοῦν καὶ ἐξαιρετόν· οἱ ὑπῆρται εἶχον οἰκειότητα πρὸς τοὺς κυρίους των· καὶ σέβας μὲν δὲν ἐδείκνυσον πρὸς αὐτοὺς, πλοῦν δὲ καὶ πολλὴν ἀγάπην.

Ἀφ' οὗ κατεπαύθη ὀλίγον ἡ πείνα, ἤρχισεν συνο- μιλία· ὁ ἐνοικιαστὴς μοὶ ἀπέτεινεν ἐρωτήσεις περὶ τῆς φύσεως τῶν τόπων οὓς εἶχον διέλθῃ, καὶ ἀφ' οὗ μοὶ ἐπήνεσε τὰ περὶ τῆς ἐπαυλιῶς του, μετ' ἐκεῖ- νησ νὰ μείνω τὴν ἐπαύριον διὰ νὰ τὰ ἰδῶ· ἡ γυνὴ του καὶ ἐκεῖνος κατεγίνοντο εἰς τὸ νὰ με εὐχαριστή- σουν, χωρὶς νὰ λησμονήσωσιν τοὺς ὑπῆρτάς των, τοὺς μὲν ἐπήρουν διὰ τὴν φαιδρότητα των εἰς τὴν ἐργασίαν, τοὺς δὲ διὰ τὴν ἐκδούλευσιν, τοῖς ὀμί- λουν διὰ τὴν λαμπρότητα τῆς ἡμέρας, διὰ τὸ ἄμα τῆς ἀπδύσεως, διὰ τὰ ἄνθη, διὰ τὰς ἐλπίδας τοῦ θέ- ρους, διὰ τοὺς ἐρωτάς των. Οἱ ὑπῆρται ὀμίλουν καὶ αὐτοὶ μετὰ τῶν δι' αὐτὰς τὰς θελητικὰς ἡδο- νὰς, καὶ ὅλοι ἐφαίνοντο νὰ τὰς αἰθάνωνται.

Πρὸ πάντων πρὸς τὸν γέροντα ἐπετεινόντο. Οὐδέ ποτε εἶδον γέροντα πλέον εὐπροσῆγορον, πλέον εὐθι- μόν· τὸ εἶπον εἰς τὴν γυναῖκα τοῦ ἐνοικιαστοῦ, καὶ Κύριε, μοὶ ἀπεκρίθη, ἐκεῖνοι οἱ γέροντες οὓς παραμε- λουμέν γίνονται κατηρεῖς καὶ δύστροποι, ὅταν ὁμοῦ ἀκόμη τοὺς μετῶμεν μετὰ τῶν ἀνθρώπων, εὐ- χαριστοῦνται καὶ εἶναι γλυκεῖς. Εἶδον ὅτι παρεκίνα- τὸν καλὸν ἀνθρώπον νὰ πίνῃ· εἰς τοῦτο ἐξενίαθη ὁ ἄλιγον, μοὶ εἶπε δὲ ἡ γυνὴ τοῦ ἐνοικιαστοῦ· Κύριε, φρονᾷ ὅτι κατὰ τὸ διαστήμα τῆς ζωῆς μας πρέσει

νὰ καταγενομένη εἰς τὸ πᾶς, νὰ ἀργοπορήσωμεν τὸ γῆρας· κατὰ δὲ τὸ γῆρας νὰ περιορίζωμεθα εἰς τὸ νὰ ἀνακαλῶμεν τὸ αἶσθημα τῆς ζωῆς. Αἱ ἀποκρί- σεις αὐταὶ μετ' ἐξέπληξαν, καὶ μὴ ἀμφοδύλων πλέον ὅτι ἡ βιβλιοθήκη ἦτον εἰς χεῖρην τῶν ξενοδόχων μου, τοῖς ὀμίλησα περὶ τῶν βιβλίων των, μοὶ ἔδω- καν δ' ἐκεῖνοι πνευματώδεις ἀποκρίσεις, καὶ ἐν τῇ ἐκστάσει μου διὰ τὰς γνώσεις αὐτῶν καὶ μάλιστα τῆς Σάρας, ἀνέκραξα· Πῶς, νέα γυνή! εἰς ἀγροικίαν! Αἱ δὲν γνωρίζεις τὴν Σάραν, μοὶ εἶπεν ὁ γέρον, ὅστις εἶχεν ἀρχίσαι νὰ ἦται ὀλίγον οἰνοληπτός. Ὡ! ἡθεὶς καρδιά! ὦ θεία καρδιά! ἀν' ἤξευρας τί ἄρτησεν ἐκείνη δι' ἡμᾶς! Ὡ! ἀν' ἐδυνάμην νὰ ἐγερθῶ, θά ἐσπει- δον νὰ φιλήσω τοὺς πόδας τῆς, ἡ Σάρα· μοὶ ἐφάνη ὡς νὰ ἐροβείτο τὴν ἀθυροστομίαν τοῦ πενθεροῦ τῆς· ἦτον τεταραγμένη καὶ ἠρυσία, ὁ Φίλιψ (τοῦτο τὸ ὄνομα ἦτον τοῦ ἀνδρός τῆς) παρεκάλεσε τὸν γέροντα νὰ μὴ ἀνακαλύψῃ τὸ τόσον μέγα μυστήριον· οὐδὲν λέγω, εἶπεν ὁ καλὸς ἀνθρώπος· οὐδὲν λέγω· νεάνι τόσον ὀραίν, ἔχουσα τόσον πλοῦτον· καὶ τόσον μάχισιν, ὅταν σήμερον ὀδηγῇ ἐνίοτε φορητὸν ἀμείλιον, ἐνθυμῆται τὴν ἀρμάμαζάν τῆς!... ἡ Σάρα ἠγέρθη, διέταξε νὰ ἀπάρωσι τὰ φαγητὰ καὶ νὰ φέρωσι τὰ ὀπω- ρικά· ἦταν δὲ ταῦτα φράγουλα ἀρωματικώταται, φραγκοστάφυλα, κερᾶσια καὶ ἐξαιρετὸν ἀρρόγαλα· συγ- χροῦνος νέαι θεραπευτικῆς ἐκκόρησον ἄνθη κατὰ τὰ περὶ τῆς τραπέζης καὶ περὶ τὰ πινακία.

Τὸ θέαμα τοῦτο ἐχαροποίησε τὸν καλὸν γέροντα, καὶ εἶτε παραδοθεὶς ἔλας εἰς αὐτό, εἶτε φοβούμενος μήπως δυσχερῆσθῃ τὴν νύκτα του, ἐαίωπησε· δὲν διέταξε νὰ φέρωσιν ἄνθη κατὰ τὴν πρώτην παράθεσιν, μοὶ εἶπεν ἡ Σάρα, διότι τότε ἡ ὀσμὴ τῶν φαγητῶν εἶναι πολὺ εὐάριστος, ἀλλ' ἄμα παρέλθῃ ἡ ὄσμη, δὲν θέλωμεν πλέον νὰ τὴν ἀσπασθῶμεν, καὶ τότε ἐβρίσκα- μεν εὐάριστον τὸ ἄρωμα τῶν ἀνθῶν· ἐθαμάμαζον ἐγὼ τὸ νοητικὸν τῆς Σάρας εἰς τὸ νὰ καθίστα τὰ τερπνὰ αἰσθημάτων ἐτι τερπνότερα, καὶ πάσας ἐφευρίσκειν ἡδον- νὰς, χωρὶς νὰ παρεκτραπῇ διόλου τῆς πλέον ἀπλῆς φύσεως. Ὁ Φίλιψ καὶ ἡ Σάρα μοὶ ἐφαίνοντο τοσοῦτον ἱερατικῶς συνδεδεμένοι μετὰ τῶν, τοσοῦτον εὐτυχεῖ! οὐδέποτε εἶδον ἐνωσιν τόσον τερπνὴν, διότι σπανίως ἐβρίσκονται μετὰ τῶν ἀνθρώπων αἱ μετὰ τῶν αὐτῶν εὐρισκόμεναι ὁμοιότητες· εἶχον τοὺς αὐτοὺς βαθμοὺς τῆς εὐαιθητικῆς, τὰς αὐτὰς ἀρέξεις, τὰς αὐτὰς ἰδέας.

Ὀλίγον μετὰ τὸ δείπνον οἱ ξενοδόχοι μοὶ μετ' ἐπι- ρονεῖς τὸ δυνάτιόν μου· ὁ Φίλιψ μετ' ἔκαμε νὰ παρα- τηρήσω τὴν ὠραιότητα τῆς νυκτός, τὸν σπινθηροβο- λούταν· χροῦτον τῶν ἄστρων, καὶ τὴν σιωπὴν τῆς νυ- κτός ἐκείνης, καθ' ἣν ἡ φύσις ἐπιτάττει τὴν ἀνάπαυσιν. Ἡ Σάρα ἀπῆλθε· νὰ ἰδῇ τὰ τέκνα τῆς, ὁ Φίλιψ ἔδω- κε τὰς διαταγὰς του, ἐπεσκέφθη τοὺς σταύλους του, καὶ τὸ εὐτυχὲς ζεύγος ἀπῆλθε νὰ συμμερισθῇ ἀρεκ- τὰ καλὴν κλίνην.

Ἐγὼ δὲ δυσκόλως ἐδυνάμην νὰ ἀποκοιμηθῶ· τὰ ὄσα πρὸ ὀλίγου εἶχον ἰδῆ μοὶ ἐφαίνοντο ὄνειρον, τοιοῦ- το δὲ ὄνειρον ὥστε ἐπιθύμουν νὰ διαρκέσῃ καθ' ὅλην μου τὴν ζωὴν. Ἐξέπνησε πρῶτ, ἀλλὰ διόλου δὲν εἶχον ὄρεξιν νὰ

αναχωρήτω, ελάτρευον τοῦ ξενόδοχου μου, τὴν κατοικίαν των, τὸ εἶδος τῆς ζωῆς των, τὴν συμποικίαν των, τὴν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐπικρατοῦσαν πνοίαν τῶν ὑπηρετῶν, τὴν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐπικρατοῦσαν γαλήνην καὶ εὐθυμίαν ταῦτα πάντα με ἐγοήτευον· ἂν μόνον ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχη τὸ πνεῦμα καὶ τὴν καρδίαν κακῶς διαργανισμένα, εὐχρηστεῖται εὐρισκόμενος; πλησίον τῆς εὐδαίμονος ἀρετῆς καὶ θεωρῶν τὸ ὅσον γλυκὺ θέαμα τῶν ἡδονῶν τῆς. Ἐγέρθη ἐν τούτοις, ἀλλ' αἰσθανόμενος βαθεῖαν λύπην διότι ἐμῆλον νὰ καταλείψω τὴν καλὴν ἑπαυλιν.

Ἄμα ἐνδυθεὶς, κατέβην εἰς τὴν αὐλὴν ὅπου εὔρον τὸν Φίλιπ' καὶ τὴν Σάραν· ὁ ἥλιος εἶχεν ἀνατείλει παρὸν εὐρύου· ὁ οὐρανὸς διέτρηε εἰσέτι ἴχνος τι ἐλαφρὸν ἐκείνου τοῦ λαμπροῦ κιτρίνου χρώματος ὅπερ διαδεχόμενον τὸ ἐκ τοῦ λυκαυγοῦς προσερχόμενον λευκόν, προηγείται τοῦ βαθείου κυανοῦ τοῦ ἐπικρατοῦντος κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας. Τὸ ἄρωμα τῶν δένδρων καὶ τῶν φυτῶν διεδίδετο πανταχοῦ, καθὼς καὶ ἐκεῖνος ὁ μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ὄρασε ἀπὸ οἱ ἀγροί, οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ ζῶα ἀνελάμβανον τὴν κίνησιν των, τὰ ποιμνία ἐξήρχοντο τοῦ σταθμοῦ, αἱ περιστέραι τοῦ περισσεῶντος, αἱ ὄρνιθες διεσπαίροντο εἰς τὴν αὐλὴν, καὶ οἱ ὑπηρεταὶ ἠτοιμάζοντο διὰ τὴν ἐργασίαν· ὁμολογῶ ὅτι τότε κατὰ πρῶτον ἠεθάνθη τὴν ἡδονὴν τοῦ νὰ ἰδῶ τὴν ἀρχὴν τῆς ἡμέρας, καὶ εἶμαι πεπεισμένος ὅτι ὁ Φίλιπ' καὶ ἡ Σάρα ἐν τῷ μέσῳ τῶν κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν φροντίζοντων ἠεθάνοντο καὶ αὐτοὶ τὴν ἡδονὴν ταύτην.

Παρητήρησα ὅτι διανέμοντες τὰς διαφόρους ἐργασίας, ἔθετον πάντοτε πολλοὺς ἐργάτας; ὁμοῦ δὲ τῶν μαλίστα εἰς τοὺς ποιμένας νὰ φέρουν τὰ ποιμνία εἰς τὸν τόπον τινὸς γεινιανίας εἰς οὗς ἐγνάζονται ἄλλοι ὑπηρεταί· τούτο μοι ἐφάνη παραδοξόν καὶ ἐξέφρασα τὴν ἀπορίαν μου εἰς τὴν Σάραν. Οἱ ἄνθρωποι, εἶπεν ἐκείνη, καθιστῶσι χαροποιῶν, τὸ ὅπερ μετ' ἄλλων ἐργάζονται ἔργον, ἡ χαρὰ ἐνδὸς μόνου ἠαδίδεται εἰς ὄλους· ἂν εἰς ποιμὴν αὐτῆς, ὁ ἕτερος ἔδει, πολλοὶ γεωργοὶ φέροντες τὸ ἄροτρον των εἰς κλητιοχώρους ἀγροῦς, καὶ μετέχοντες τῶν αὐτῶν καμάτων, τοὺς μετριάζουσιν ὁ εἰς διὰ τοῦ ἄλλου, συνομιλοῦσι περὶ τῶν ἐλπίδων των, καὶ συνονοῦνται ἐν τῇ σιότητι τῆς τύχης των· δὲν εἶδες ποτὲ ἐκεῖνας τῶν ἀγροτικῶν ἐργασιῶν τὰς οὐσας κοινὰς εἰς μεζόνια ἀριθμὸν ἀνθρώπων συνηνωμένων ὡς χορτοκομίαν, καὶ εἰμα, θέρος; ἐκεῖ βλέπεις τὴν δίψαν, τὸν ἰδρώτα καὶ τὸν περιβατικὸν κάματον.

Ὁ δὲ Φίλιπ' εἶπε· Νομίζω, Κύριε, ὅτι ὑπάρχουσι τινὲς ἡδοναὶ τὰς ὁποίας διὰ νὰ αἰσθανθῶμεν καλῶς, πρέπει νὰ τὰς ἀπολαμβάνωμεν μετ' ἄλλων ἀπολαμβάνοντα αὐτά; συγχρόνως; καθ' ὅσον μᾶλλον αἱ αἰθουαὶ τῶν θεάτρων εἶναι πλήρεις, κατὰ τοσοῦτον αἱ συγκινήσεις καθιστῶνται ζωηρότεραι καὶ εὐαρεστότεραι· καὶ τοιαῦτα εἶναι πάντα αἱ ἐκ τοῦ θαυμασμοῦ γεννώμεναι εἰς ἡμᾶς ἡδοναί, καὶ τί ἄλλο δυνάμεθα νὰ θαυμάσωμεν περισσώτερον καὶ συνεχέστερον παρὰ ταύτην τὴν γῆν, τοῦτον τὸν οὐρανόν, ταῦτα τὰ ὕδατα, καὶ τὰ δάση, ταῦτα τὰ λιβάδια, πάσας τὰς χάρικας καὶ πᾶσαν τὴν πλουσιότητά τῆς ἐξοχῆς; Ὁρῶν

ἐξηκολούθησεν ὁ Φίλιπ', ὅτι τὰ παρὰ τῆς φύσεως εἰς πάντας κοινῶς χρησιμοποιούμενα ἀγαθὰ εἶναι κυρίως ἐκεῖνα ὧν ἡ ἀξία ἐπαυξάνεται, ἵσταν ἀπολαμβάνονται συγχρόνως ὑπὸ πολλῶν ἀγαπῶμεν νὰ συμμεριζώμεθα τὴν ἡδονὴν ἡμέρας λαμπρᾶς, θείας εὐαρεστου, τοῦ ἀρώματος τῶν ἀνθῶν, διότι ὁ συμμερισμὸς οὗτος οὐδὲν ἀφαιρεῖ ἐκ τῆς ἡδονῆς, τὴν αὐξάνει· οἱ ποιηταὶ ἐπῆρσαν πολὺ τὰ θελήγητρα τῆς μονώσεως, ὁμιλοῦντες περὶ τῶν θελήγητρων τοῦ ἀγροτικοῦ βίου. Κατ' αὐτοὺς φαίνεται ἵναι ὅτι μόνον μακρὰν τῶν ἀνθρώπων δυνάμεθα νὰ ἀπολαύσωμεν τὴν εὐφροσύνην ταύτην· ἀλλὰ λέγοντες ταῦτα ἐννοοῦν τοὺς ἀνθρώπους τῆς αὐλῆς καὶ τῆς πόλεως, δηλαδὴ ἀνθρώπους ὧν ἡ ἡσυχία ἢ σκληρὰ καὶ ἡ κοίφος ψυχὴ ὅτι ἐπέφεραν ἐλάττωσιν εἰς τὰ θελήγητρα τῆς φύσεως· ἀκόδιξις βαθεία ὅτι οἱ ποιηταὶ ἠθελάντο τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ κοινωνῶσι τὴν ἡδονὴν των διὰ νὰ τὴν αὐξήσωσιν εἶναι τὸ ὅτι ἐξωγράφουν τὰ ἅπερ ἐθαύμαζον κάλλη, καὶ ἠθελήσαν νὰ μεταβιβάσωσι τὰς αἰς ἐλαβὸν ἐντυπώσεις μέχρι καὶ τῶν ἐσχάτων μεταγενεστέρων.

Ἄυτη ἡ δι' ἐμὲ ἴσσον εὐφροσύνης συνομιλία διεκόπη ἐκ τῶν σωρηδῶν ἐξερχομένων τῆς οἰκίας χορτοκόπων· οὗτοι συνωδύνοντο ὑπὸ τοῦ πρωτοτόκου τῶν τέκνων τῆς Σάρας, ὅπερ ἐκράτει κτένα, καὶ ποτὲ βασιλεὺς δὲν ὑπερηφανεύθη διὰ τὸ σκῆπτρόν του τῶσον, ὅσον τὸ παιδίον τοῦτο διὰ τὸν κτένα του. « Βλέπεις, εἶπεν ἡ μήτηρ, τὴν πρώτην δοκιμασίαν τῆς γεωργίας, καὶ τὴν ἐκ τῆς ἡδονῆς ἐργουμένην ὀφείλειαν. »

Ὅ, τι μὴ λέγεις, καὶ ὅ, τι θλίβεις, θεία Σάρα, ἀπεκρίθη, μὴ ἐμπνέει διὰ τὸν ἄνδρα σου καὶ διὰ σὲ τὸ θαύτερον σίβας καὶ τὸν ζωηρότερον θαυμασμόν. Ἐπεθύμουν νὰ διέλθω μεταξὺ ὑμῶν τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς μου, καὶ νὰ φανῶ ἄξιος τῆς φιλίας ἀμφοτέρων. Ἡ γεινιανία σὰς μοι καθιστᾷ πολῦτιμον ἐν κτήμα περὶ οὗ οὐδὲν ἴσως ἐφροντίζον ὅτι ἐρχώμαι συχνάκις, διὰ νὰ ἀπολαμβάνω τὴν συναναστροφὴν σὰς καὶ τὴν θέαν τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν τέρψεων τῶν περιουσιῶν εἰς τὴν αἰκίαν σὰς. Ἰσως, θεία Σάρα, θὰ κάμης νὰ σὲ γινώρισω περισσώτερον· ἴσως θὰ μοι εἰπῆς τὸ ὅπερ ὁ πατήρ τοῦ Φιλίπ' ἐπεθύμει τόνον νὰ μοι εἰπῆ· εἶδον ἐκ τῆς περιουσίας ἐκείνου, τοῦ καλοῦ γέροντος, καὶ ἐκ τῶν σημειῶν τῆς ἧς ἠθέλε νὰ σοὶ προσφέρῃ εὐλαθείας ὅτι ὅταν μάθω ἀκριβέστερον τίς εἶσαι, καὶ ὅποια περιουσιῶν τὲ ἔφερον εἰς τὴν ἑπαυλιν ταύτην, θὰ ἔχω νέους λόγους τοῦ νὰ σὲ τιμῶ. « Τὸ πιστεύω, εἶπεν ἡ Σάρα· ὁ τρόπος δι' οὗ κρίνεις περὶ ἡμῶν καὶ περὶ τοῦ εἶδους τῆς ζωῆς μας; με κάμνει νὰ στοχασθῶ ὅτι εἶσαι ἀνώτερος πολλῶν προλήψεων, καὶ ὅτι εἶσαι ἄξιος τῆς ἐμπιστοσύνης μου. » Τὴν εὐχαρίστησα τῶσον ἐνθέρμως, ὥστε ἐθροιβήθη ὀλίγον· ἐστράφη δὲ τότε πρὸς τὸν ἄνδρα τῆς καὶ εἶπε « Καλὲ μου φίλε, θὰ ἐχθίσω πρὸς τὸν κύριον τὸ μεταξὺ ἡμῶν πάθος. » Ὁ ἀπὸ τῆς τὴν ἐνηγκαλισθῆναι περιπαθῶς, καὶ μὰ; ἀφῆκε, διὰ νὰ ἀκολουθήσῃ τοὺς χαρτοκόπους· παρεκάλεσε δὲ τὴν Σάραν νὰ με κρατήσῃ μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς του, καὶ ἐφάνη ὅτι μετὰ λύπης ἀπεχωρίζετο ἀπ' αὐτῆς, ἀ καὶ διὰ ὀλίγας στιγμᾶς. Ἡ Σάρα μοι εἶπεν ὅτι ἐμελλε νὰ φροντίσῃ ὀλίγον περὶ

τῶν τέκνων τῆς καὶ περὶ τῆς οἰκιακῆς τῆς οικονομίας καὶ με παρεκάλεσε νὰ τὴν περιμένω εἰς τὸν κῆπον· τὴν περιέμενα πολλὴν ὥραν, ἀλλ' ἦλθε τέλος καὶ καθήσασα μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ ἔδρανον τῆς χλόης, ἤρξατο τὴν ἱστορίαν τῆς οὕτω·

« Ἐγὼ εἶμαι γεννημένη εἰς τὸ μεσημβρινώτατον μέρος τῆς Ἀγγλίας ἐξ οἴκου πλουσιωτάτου καὶ ἐνδόξου μᾶλλον διὰ τὰς ἐκδουλεύσεις του παρὰ διὰ τοῦ τίτλους τῆς εὐγενείας του· δὲν θὰ σοὶ φανερώσω οὔτε τὸν τόπον τῆς γεννησεῶς μου, οὔτε τὸ ὄνομα τῆς οἰκογενείας μου· με νομίζουσι τεθηγκεῖν, καὶ θέλω ἢ ὑπαρξίς μου νὰ μὲν ἄγνωστος· τοῦτο εἶναι ἀναγκαῖον, διὰ νὰ ἦναι πάντοτε εὐτυχῆς ἡ ζωὴ μου· ἤμουν ἐξαετής, ὅταν ἔχασα τὴν μητέρα μου· ὁ πατήρ μου ὅστις ἡ γὰρ ἐμπαθῶς τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὰ γράμματα καὶ ἐστὶς με ἐλάτρευε, δὲν ἠθέλησε νὰ συναψῇ δευτέρου γάμου, καὶ ἀνέλαβε τὴν φροντίδα τῆς ἀνατροφῆς μου ὁ ἴδιος· εὐρισκὲν εἰς ἐμὲ ἀγγίνοιαν καὶ φιλομάθειαν ἠθέλησε νὰ μοι μεταδώτῃ τὰς γνώσεις του, καὶ ἐφάνη εὐχαριστημένος ἀπὸ τὰς προόδους μου. Ὁ πατήρ μου, εἰς τῶν ἀνθρώπων τῶν πλέον πεπαιδευμένων τοῦ αἰῶνός του, ἐξίτου ἴσως τοὺς φιλοσόφους τοὺς ἀποκτήσαντας τὴν μεγαλητέραν φήμην· οὕτως ἐκρίνα τούτλαχιστον, παραβάλλουσα αἰς μοὶ εἶδιε διδασκαλίαν πρὸς ὅσας προσηγορίων ἐκ τῶν βιβλίων ἦτον πνεύματος ἐρρωμένου εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμόν, οὐδέποτε τὸν ἐφόβισαν τὰ ἀποτελέσματα συστήματος παραδεχθέντος ἢ ἀποφάσεως ἠφθίσεως ὑπ' αὐτοῦ· μετέχω καὶ ἐγὼ τοῦ χαρακτικῆρος αὐτοῦ, καὶ τὰ ἅπερ μοὶ ἔδωκε μαθήματα δὲν τὸν ἐξησθένειαν· ὁ πατήρ μου ἠεθάνετο τὰς καλλονὰς τῆς τέχνης καὶ τῆς φύσεως· εἶχε φαντασίαν ζωηράν καὶ ψυχὴν εὐγενῆ καὶ εὐαίσθητον· ἡ λίαν ἡσυχία, καὶ ἡ καταβιβάουσα καὶ παγώνουσα τὸν ἄνθρωπον φιλοσοφία δὲν ἦτον δι' ἐκείνον· ἠθέλε φιλοσοφίαν μᾶλλον τρέφουσαν τὸν ὄν ἠθελάνετο ἐνθουσιασμένον διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ διὰ τὰς ἡδονὰς τῆς φαντασίας· δὲν ἤμουν εἰσέτι δέκα ὀκτῶ ἐτῶν, καὶ ὡς εἶλεγε ὁ πατήρ μου, προσέθετον ἠδὴ ἰδέας εἰς ὅσας μοὶ εἶδιε· συνημιζώμην δὲ καὶ τὴν κλίσειν του πρὸς τὰ γράμματα· ἠδύνατο εἰς τὴν συνομιλίαν μου, καὶ ἤμην ἡ εὐδαίμονια του· δὲν ἐσκόπευον νὰ με ὑπανδρεύτῃ, καὶ ἐγὼ εὐχαριστημένη ἀπὸ τὴν στάσειν μου, δὲν ἐπεθύμουν νὰ τὴν μεταβάλλω.

Ἐν ᾧ ἡ Σάρα ὁμιλεῖ τοιοῦτοτρόπως, ἤμην εἰς ἄκρον τεταραγμένος, καὶ ἐνόμιζον νὰ τὴν γνωρίζω· ἀλλ' ἐπειδὴ μοὶ ἔμενον εἰσέτι ἀμφοβολαίαι τινές, περιέμενον ἀνυπομόνως νὰ τὰς δ' ἀλύσῃ. Δηρηχόμεθα, ἐξηκολούθησεν ἡ Σάρα, μικρότατον μέρος τοῦ χειμῶνος εἰς Λονδίνον· μόλις πρὸ ὀλίγου εἶχομεν φθίση εἰς ἐκείνην τὴν πόλιν, καὶ νέος τις Σκώτος ἐπαρρησιάζετο, ζητῶν εἰς ἐμῆ εἰς τὴν δούλειαν τοῦ πατρός μου. Ἦτον εἰς ἄκρον εὐειδέης, καὶ εἶχεν εἰς τὴν φυσιογνωμίαν του χαρκατῆρα εὐαίσθητος καὶ τιμιότητος ὃν δυσκόλως δυνάμεθα νὰ μὴ συναισθανθῶμεν.

« Οἱ χωρικοὶ, καθὼς γνωρίζεις, εἶναι μᾶλλον πεπειθυμένοι εἰς τὴν Σκωτίαν παρὰ εἰς ὄλην τὴν λοιπὴν Ἑυρώπην, καὶ ὁ νέος ἐκεῖνος ἦτον ἐκ τῶν μᾶλλον καλῶς ἀνατετραμμένων τοῦ τόπου του. Κατὰ πρῶτον δὲν ἔ-

εἰς τὰ χρέη τοῦ προσήλωτον. Ἐβδωμὴν δὲ μετ' ὀλίγον ὅτι ἠγαπᾶτο ὑπὸ πάντων τῶν συνηρητῶν του, καὶ ὅτι ἐνέπνεεν εἰς ἐκείνους τὸν ὑπὲρ ἡμῶν ζῆλόν του· ὁ πατήρ μου ὑπηρετεῖτο κάλλιον καὶ οἱ ὑπηρεταὶ του ἦσαν εὐθυμότεροι καὶ εὐτυχέστεροι.

« Ὁ Σκώτος ἐκράτει πάντοτε βιβλίον, βασίς τῆς χρέη του τῷ παρεῖχον στιγμᾶς τινὰς ἐλευθερίας· ὁ πατήρ μου παρετήρησεν ὅτι ὁ νέος εἶχε πολὺ πνεῦμα, καὶ ἠθέλησε νὰ τὸν διδάξῃ. Ὁ Μιλάρδος Δορσέτος, ἐλέγε, ἔλαβε τὸν Πριόρ ἀπὸ καπηλείου, καὶ τὸν κατέστησεν ἓνα τῶν ἀρίστων ποιητῶν τῆς Ἀγγλίας· ἰσως καὶ ἐγὼ καταστήσω τὸν ὑπηρετὴν τοῦτον, πολίτην πεφωτισμένον ὥστε νὰ τιμῆσῃ τὴν πατρίδα του. Ἄνεχωρήσαμεν διὰ τὴν ἐξοχὴν ὅπου ὁ νέος μὰς ἠκολούθησεν· ὁ πατήρ μου εἶχε συνεχεῖς συνομιλίαν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν μίᾳ τούτων ἔμαθεν ὅτι ἡ ἐπιθυμία τοῦ νὰ ἀνακουφίσῃ τὸ γῆρας τῶν γονέων του διὰ τῶν ὀλίγων χρημάτων τοῦ μισθοῦ του τὸν ἐβίβασε νὰ γίνῃ ὑπηρετῆς. Τὸ ἐνάρετον τοῦτο αἰσθημα ἔφερον εἰς τὴν σὴν συγκίνησιν τὸν πατέρα μου, ὥστε ἐδάκρυσεν, ὅταν μοὶ τὸ ἀνέφερον· ἠθέλησε παρευθὸς νὰ δώσῃ μίαν μεγάλην ποσότητα εἰς τὸν νέον, διὰ νὰ τὴν σταίλῃ εἰς τὴν οἰκογενείαν του· ἀλλὰ πόσον ἐξεπλάγη, ὅταν ὁ ὑπηρετῆς του ἀπεποιήθη νὰ δεχθῆ τὸ δῶρον! Κύριε, εἶπεν εἰς αὐτὸν ὁ νέος, ὀφείλω τὸν κόπον μου εἰς τοὺς γονεῖς μου, καὶ τὸ κέρδος ὅπερ λαμβάνω ἐξ αὐτοῦ ἀρκεῖ εἰς ὄλους ἡμᾶς. Ἄν ἐκεῖνοι εὐρίσκοντο εἰς ἐνείαν, ὅτι ἔδεχθη τὰς εὐποιίας σου· ἀλλ' ἐκεῖνοι μόνον ὀλίγης ἀνέσεως ἔχουσι ἀνάγκην, καὶ ὀφείλω ἐγὼ νὰ τοὶ τὴν προμηθεύω· ὁ μισθὸς τῶν κόπων μου εἶναι αὐτῶν καθὼς καὶ ἐμοῦ, αἰ τὸν ἀπολαμβάνουσι· ἀλλ' οὔτε ἐκεῖνοι οὔτε ἐγὼ αἰ μὴν ἐξαχρηστούμεθα, τρεφόμενοι ἐκ τοῦ ἄρτου τῆς ἐλιχμοσύνης· ὁ πατήρ μου δὲν ἰδοκίμασε νὰ μεταβάλλῃ τὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι τοῦ νέου, ἀλλ' ἀφῆρσεν ἐπ' αὐτοῦ τὴν ὑπηρετικὴν σιολήν, καὶ τῷ ἔδωκε τὴν φροντίδα τῆς βιβλιοθήκης του· τῷ ἐπέτρεψε προσέτι εἶδος ἐπιτηρήσεως ἐπὶ τῶν ἐνοικιαστῶν του· ὥστε ἐκ τῶν ὑπηρεσιῶν του τούτων ὁ Φίλιπ' ἠτόν ἠδὴ εἰς στάσιν νὰ λαμβάνῃ, χωρὶς νὰ κεινηθῆ, τὸ ὅπερ ὁ πατήρ μου ἠθέλησε νὰ τῷ χάρισῃ δῶρον.

« Ἡ βιβλιοθήκη ἦτον τὸ μέρος τῆς οἰκίας εἰς ὃ ἐγὼ ἐσύχναζον μᾶλλον, καὶ ὅπου εὐρισκον συχνάκις τὸν Φίλιπ' μετ' ὀλίγον ἤρχετο νὰ παραπονέωμαι, ὅταν δὲν τὸν εὐρισκον ἐκεῖ πάντοτε, καὶ ἐκεῖνος με ἔβλεπε νὰ ἐστέρχωμαι ἐκεῖ οὐχὶ ἄνευ τινὸς συγκινήσεως ἢν παρετήρησα, καὶ ἤτις ἔφερον εἰς τὴν καρδίαν μου ἐκεῖνα τὰ σήμερον τῶσον ἀγαπητὰ εἰς ἐμὲ αἰσθήματα, καὶ εἰς ἃ ὀφείλω τὴν εὐτυχίαν τῆς ζωῆς μου ἤμην πεφωτισμένη τοσοῦτον ὥστε νὰ αἰσθάνωμαι τὰ ἀποτελέσματα τοῦ πάθους μου· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον μετεχειρίσθη τὰ φῶτά μου εἰς τὸ νὰ τὰ καταπολεμήσω· ἐφοδοῦμην καὶ ἐσεβόμην τὴν γνώμην τῶν ἀνθρώπων· ἀλλ', ἔλεγον, οἱ ἄνθρωποι δὲν θεωροῦν ἀισχρὰ τὰ αἰσθήματα, καὶ ἐξηκολούθησα νὰ ἔχω τὰ ἐμά· ὁ πατήρ μου ἔπρεπε νὰ ἦναι αὐστηρότερος, ἀλλ' ἔπρεπε καὶ νὰ ἄγνοῇ τὰ πάντα· ὑπεκρίθη μάλιστα καὶ ἀπὸ τὸ ἀντικείμενον τοῦ πάθους μου, ὡς καὶ ἐκεῖνος· δὲν

μοί ἀνεκάλυψε τὸ αὐτοῦ· ἀλλὰ μοί ἔδωκε μόνον ἀφορμὴν νὰ τὸ ὑπονοήσω· ἔχω ψυχὴν ὑποήφανον, ὑψηλὴν καὶ εὐαίσθητον· οἱ χαρακτῆρες αὐτοὶ δὲν δύνανται μὲν νὰ πολεμήσουν τὸν ἔρωτα, ἀλλ' ἀντέχουν εἰς τὴν ἀδυναμίαν τοῦ ὁ Φίλιψ ἀπ' ἑτέρου μέρους ἤξευρε μόνον νὰ ἐρᾷ, καὶ ἡ ὑπερβολὴ τοῦ ἔρωτος ἐπιθέτει τὸσοῦτο σέβας ὅσοι καὶ ἡ ἀνισότης τῶν ταξέων.

» Διήλθον δύο ἔτη εὐτυχῆς ἐκ τῆς ἡδονῆς τοῦ ἐρᾶν καὶ ἐκ τῆς τοῦ ἐρᾶσθαι καὶ ἡμῶν ἡτονον ἐξηγουτελισμένη διὰ τὸν ἔρωτά μου παρὰ ὑπερήφανος διότι παρεδιδόμην εἰς αὐτὸν μετὰ μετριότητος· ἡμῶν εὐτυχῆς, ἀλλ' ἀπώλετα τὸν πατέρα μου, καὶ ἀμυβέλλω ἀντιπέζων, ἀν δὲν εἶχον αὐτὸ τὸ αἰσθημα ὅπερ παρήγορει τὰ πάντα καὶ ἐξ οὗ ἡμῶν ὄλωσ πεπληρωμένη.

» Ἡ Σάρα ἐνταῦθα ἔχουσε δάκρυα ποταμῶδον, καὶ ἔμεινε ὄραν τινὰ χωρὶς νὰ ὁμιλήσῃ.

» Ἐκείνη ἡ ἰδίᾳ εἶναι, εἶπον τότε κατ' ἑμαυτὸν, ἐκείνη ἡ ἰδίᾳ δὲν δύναμαι πλέον νὰ ἀμυβέλλω ἡμῶν ετοιμος νὰ ἀνακαλυφθῶ εἰς τὴν Σάραν, ἀλλ' ἐκρατήθην, φοβηθεὶς μήπως ἐλαττώσω τὴν ἐμπιστοσύνην της, καὶ χάσω μέρος τῆς ἱστορίας της. Τὴν ἀνέλαβε δὲ ἐκείνη, ἀπ' οὗ τὰ δάκρυά της ἔπαυσαν τοῦ νὰ τρέχουν.

Ἐξέον τὴν λύπην τοῦ Φίλιψ ἐξίστασαν τὴν ἐμὴν, καὶ ἐκτός τῆς αὐτοῦ, συνεμερίζετο καὶ τὴν ἐμὴν Ὀλίφιν οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ὑγραίνοντο, ὅταν ἐγὼ ἐκλαίον.

» Ἐβλεπον ἢ τὰς παραμικροτέρας του πράξεις τὴν περιπαθεστέραν συμπάθειαν εἰς τὰς πρὸς ἐμὲ ἐκδοῦ λέουσις, εἰς τὰς ὁμιλίαις του, εἰς ὅλα του τὰ κινήματα καὶ μέχρι τοῦ ἀέρος του καὶ τοῦ ἤχου τῆς φωνῆς του ἀπεκάλυπτον ὅλον τὸ ὅπερ ἡ καρδίᾳ μου εἰχέται πάθος· καὶ οὐδὲν ἐν τούτοις ἐδυνήθη νὰ φοβίθῃ τὴν ἀρετὴν μου, καὶ νὰ προσβῆλῃ τὸ ὅπερ εἰς τὸν βαθμὸν μου ὄφειλε σέβας. Δύναται νὰ κρίνης πόσον βαθέως ἐνεπτόμην περὶ τῶν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦτον προσκεκολλημένων καθήκοντων, περὶ τῶν πραγματικῶν του χρεῶν, καὶ περὶ τῆς ὑποταγῆς ἢ ὀφειλομένη εἰς τὰ ἦθη, εἰ; τοὺς νόμους; καὶ εἰς τὸ ἔθιμα τοῦ τόπου μας.

» Ἡ φιλοσοφία τοῦ πατρός μου μὲ εἶχε φωτίσει περὶ τῶν προλήψεων. Ἀλλ' ἡ φιλοσοφία του, ὑψηλὴ ὡς καὶ ἡ καρδίᾳ του, δὲν μὲ εἶχε μάθῃ νὰ τοὺς περιφρονῶ αἱ μετὰ τοῦ Φίλιψ συνομιλίαι μου περιεστρέφοντο εἰς ταῦτα τὰ ἀπ' ἑαυτῶν μεγάλα ἀντικείμενα καὶ τὰ τόσον ἐνδιαφέροντα ἡμῶν εἰς τὴν εὐρισκόμεθα θέσιν· ἐνίοτε μὲ ὑπεξέρευγον ἀμφιβολίαι τινές περὶ τῆς δικαιοσύνης τῶν ἀνθρωπίνων συμβολαίων, καὶ ἐπομένως περὶ τῆς ἰσχύος ἢ ἐδύνατο νὰ ἔχωσιν αὐτὰ ἐπὶ ἀσφοικιζόμενῶν ψυχῶν. Ὁ Φίλιψ τότε μὲ κατεπόλεμα ἰσχυρῶς, καὶ εὗρισκε λόγους παμπληθεῖς εἰς ὅς δυσκόλως ἐδυνάμην νὰ ἀπαντήσω, παρετήρησα δὲ δασύς ὑπερίσχυον εἰς αὐτὰς τὰς φιλονεικίας, ἦτον πλέον τελλιμμένος παρὰ τὸ σύνηθες· ἐνόησα προσεῖτα διὰ τὴν ἐνεκαλιπόμενον γνώμην ἀντικειμένην εἰς τὸ συμφέρον του· εἶδον δὲ ὁ ἀγαπητός μου Φίλιψ ὅλωσ ἀφωσιωμένος εἰς ἐμὲ καὶ ἀπομονῶν αὐτὸν, ἀπεφάσιζε πρὸς χάριν μου τὰς δυσκολωτέρας θέσεις, ἀποβλέ

πων μόνον εἰς τὸ συμφέρον μου, εἰς τὴν εὐτυχίαν μου καὶ εἰς τὴν τιμὴν μου.

» Ἡγάπων νὰ ὁμιλῶ πρὸς τὸν Φίλιψ περὶ τοῦ πατρός του, περὶ τῶν ἀρετῶν του, καὶ περὶ τοῦ εἶδους τῆς εὐμερείας ἢ ἀπελάμβανεν ἐν τῇ πτωχείᾳ του, τὸν ἡρώτων συχναίς περὶ τοῦ τόπου τῆς κατοικίας του, περὶ τῶν γειτόνων του καὶ περὶ τῶν ἐργασιῶν του· ὁ Φίλιψ μοί ἐφαίνετο σεβόμενος μετὰ γάλως τὸν βίον τῶν γεωργῶν καὶ τὰ ἔργα τῆς γεωργίας· μοί ὁμιλεῖ πάντοτε περὶ τῆς οἰκογενείας μου καὶ μοί ἐπανελάμβανε πῶσον σέβας καὶ πόσην προσήλωσιν ὄφειλον εἰς ταύτην τὴν ἀγαπῶσάν μου· καὶ τὴν εἰς τὴν Ἀγγλίαν τότεν ἐγδοξον οἰκογενεῶν ἔβηναι ἀληθῆς ὅτι οἱ συγγενεῖς μου μοί ἔδιδον μεγάλας ἐνδείξεις τῆς ἡς ἔσπερον περὶ τῆς νοητικῆς μου δυναμείως ὑπολήψεως· διὸ καὶ πρὸς χάριν μου συνέτεμον τὸν καιρὸν καθ' ὃν οἱ νόμοι μας δίδουσι εἰς τὰς κόρας τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ διαθέτωσι καὶ ἑαυτὰς καὶ τὴν περιουσίαν των, καὶ ἐπομένως εὐρισκόμενῃ κορία καὶ ἑμαυτῆς καὶ τῶν κτημάτων μου, καὶ οἱ συγγενεῖς μου δὲν ἐδίστασαν παντελῶς νὰ μὲ ἀφήσουν ἐλευθέρην καὶ μόνην. Ἡ κλίσις μου πρὸς τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὰ γράμματα ἦτον ἐγνωσμένη, μὲ ἐθεώρουν προσεῖτα ὡς καὶ ἐπιτηδεῖν πρὸς διευθέτησιν ὑποθέσεων· διὸ καὶ ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὴν ἐξοχὴν ἐνητχολούμην εἰς τὴν φροντίδα τῶν κτημάτων μου καὶ εἰς τὴν σπουδῆν.

» Ἐίχε παρῆλθῃ ἐν ἔτος σχεδὸν ἀπ' οὗτου ἀπέθανεν ὁ πατήρ μου, καὶ εἰσέτι δὲ εἶχον καταλείψῃ τὸν τόπον ὅπου τὸν εἶδον νὰ ἀποθάνῃ. Ἔχω ἕνα θείον, ἀνθρώπου χαίροντα μεγάλην ὑπόληψιν εἰς τὴν βουλήν των κοινοτήτων διὰ τὸ ἀριλοπρόσωπόν του καὶ διὰ τὴν εὐγλωττίαν του· αὐτὸς ἤρχετο ἐνίοτε εἰς ἐμὲ, καὶ μίαν ἡμέραν ἀπ' οὗ ἐνευμάτισεν εἰς τὴν οἰκίαν μου, μοί ἐπρότεινε νὰ περιδιεβάσω μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ δάσος, καὶ ἐκεῖ μοί ἀέμνησε τὴν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρός μου διὰ παντός ἐπικρατήσαντα φιλίαν, καὶ τὴν ἦν ἀγάπην εἶχον ἀμφοτέροι πρὸς ἐμὲ.

» Ἐνωρίζεις τὸν υἱόν μου, μοί εἶπε διέπρεψεν εἰς τὰς σπουδὰς του, καὶ ἀπ' οὗτου πρὸ τριῶν ἐτῶν εὐρίσκειται ἐκτός τῆς Ἀγγλίας, πᾶσαι αἱ ἐπιστολαὶ ὁσας λαμβάνω ἀπὸ τῶν δεινῶν περιηγήθη τόπων ἐπιχυροῦσι τὴν καλὴν ἰδέαν ἢν εἶχον περὶ αὐτοῦ· εἶναι τῆς ἡλικίας σου, μετ' ὀλίγον ἔρχεται, καὶ ἐπιθυμῶ νὰ τὸν νυμφεύσω· ἂν ἦναι τῆς ἀρετικίας σου, ἢ ἔχω τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ἰδῶ νὰ μὴν ἐξέλθωσι τὰ κτήματά σου τῆς οἰκογενείας μας, καὶ νὰ σὲ ἀγαπῶ ὡς θυγατέρα μου, ἀπ' οὗ πολλὸν καιρὸν σὲ ἠγάπησα ὡς θυγατέρα τοῦ ἀδελφοῦ μου· Ἡ πρότασις αὕτη διέχυσε πικροτάτην θλίψιν εἰς τὴν καρδίαν μου· ἦν ἄβυσσος, ὡχρίασα καὶ ἀπεκρίθην εἰς τὸν θεῖόν μου· ἐψυχρότητα ἦτις βεβαίως τὸν παρόργισεν· εἶπον πρὸς αὐτὸν ὅτι δὲν εἶχον κἀμμίαν ἐπιθυμίαν νὰ ὑπανδρευθῶ, ὅτι ἔως τότε αἱ ἀσχολίαι μου καὶ αἱ κλίσεις μου ἤκεσαν πρὸς εὐτυχίαν μου, ὅτι ἂν ποτὲ ἐλάμβανον ἄδρα, ἤθελον προηγουμένως νὰ τὸν γνωρίσω πολὺ κατὰ βάθος, καὶ ὅτι μόνον ἐκ τῶν ἀτομικῶν συναρμολογιῶν καὶ ἐκ μηδεμιᾶς ἄλλης αἰτίας θὰ ἐ-

λάμβανον σοιαύτην ἀπόφασιν, ὅτι δὲ οὐδέποτε ὀλοῦσθαι ἠσυχονῶν τὸ ὅπερ ὀφείλω εἰς τὴν οἰκογενεῖάν μου.

» Ὁ θεὸς μου μοί ἐξήγησε τὴν ἄδειαν νὰ μοί φέρῃ τὸν υἱόν του δὲν εἶχον ἰδῆ μόνον ἐξερχόμενον μόλις τῆς παιδικῆς ἡλικίας· καὶ ὅς ἦτον τότε εὐειδής, καὶ ὡς ἔλεγον, εἶχε μεγάλην κλίσιν δι' ἐμὲ. Εἰς τὴν νέαν ταύτην πρότασιν ἀπήτησα μετ' ἀξιοκατακρίτου ψυχρότητος· παμπληθεῖς ἰδέαι ἐπαρρησιάζοντο εἰς τὸ πνεῦμά μου, καὶ διεδέχθησαν ἀλλήλας μετὰ ταχύτητος.

» Ἀπ' οὗ ἀνεχώρησεν ὁ θεὸς μου, εἰσέδουσα εἰς δάσος σκοτεινὸν ὅπου περιεφέρθη ὄραν πολλὴν εἰς ἄκρον τεταραγμένην, βεδίλυσσα κατὰ μακρὰ βήματα· καὶ ἐνίοτε μένουσα ἀκίνητος καθ' ἑστηγμάς· δυσκόλως ἐδυνάμην νὰ εὗρω τὴν λύσιν ἐμποδίων τινῶν, καὶ νὰ ἀπαντήσω εἰς τινὰς ἀντιλογίας· ἐκάθησα τέλος ἡ μᾶλλον ἔπεσα ἐπὶ ἐδράνου χλόης ὅπου ἔμεινα βεθυσιμένη εἰς βαθυτάτους διαλογισμούς, ἐν τούτοις ἦλθεν ὁ Φίλιψ ὅστις μὲ εἰχέται, καὶ ἀπὸ πολλοῦ καιροῦ δὲν εἶχον ἀισθανθῆ τὸσον ζωηρῶς τὴν ἡδονὴν τοῦ νὰ τὸν ἰδῶ, καὶ τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκην τοῦ νὰ μὴ χωρισθῶ ποτὲ ἀπ' αὐτοῦ· τῷ ἐρανερίωτα τὰς προτάσεις τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὴν εὐκρινῆ μου θλίψιν· διότι ἀπῆρσα εἰς τὴν οἰκογενεῖάν μου, ἀποποιουμένη προβλήματα εὐλόγα. Βεβαίως ἐξέφρασα ὑπὲρ τὸ δέον ἐνόμως τὴν θλίψιν μου, καὶ δι' ὅλης μου τῆς ζωῆς ἢ μὲ τύπη ἢ συνειδήσις διὰ τὴν σκληρὰν λύπην ἢ ἐπιφέρων εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Φίλιψ τὸν εἶδον νὰ ἀχωρήσῃ ὅλος ἔστρεψεν, οἱ ὀφθαλμοὶ του εἶχον ἔκτακτον κίνησιν καὶ περιπλάνησιν· λέξαι μόνον τινὰς ἐξέφραξε, καὶ μετὰ δυσκολίας προέφραξεν ἐκάστην συλλαβὴν. Πρέπει εἰλεγε, καὶ πρέπει· εἶναι ἐνάρετος νέος· οἱ συγγενεῖς σου· ὁ βαθμὸς σου· πρέπει· καὶ πρέπει· εἶδον νὰ σθύνωνται οἱ ὀφθαλμοὶ του, ἐν ᾧ μὲ ἐθεώρει, ἔπειθεν ἰπὶ τῶν γονάτων του, στήριζόμενος ἐπὶ μίᾳ τῶν χειρῶν του· τότε πλέον δὲν ἐδυνήθη νὰ ἀνθέξῃ, ἐδραμον δ' ἂν ὑποστηρίξω τὸν Φίλιψ τὸν ἔθλιψα εἰς τὰς ἀγκάλας μου κράζουσα, ἀγαπητέ μου σύζυγε! εἰς ἐκείνην τὴν φωνὴν τὴν τόσον περιπαθῆ, εἰς ἐκείνην τὴν λέξιν τὴν τόσον ἐνεργητικὴν ὁ Φίλιψ οὐδὲν ἀπεκρίθη, ἀνεγείρετο ὀλίγον κατ' ὀλίγον, βλέπων με ἀκαρδαμυκτῆ, οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐβρέχοντο ἀπὸ δάκρυα, τὸν κατέδρεχον καὶ ἐγὼ διὰ τῶν ἐμῶν δακρύων, κράζουσα ἀκαταπαύστως, ἀγαπητέ μου σύζυγε! ἀγαπητέ μου σύζυγε! ἅμα ὁ Φίλιψ ἐδυνήθη νὰ ὁμιλήσῃ, ἤθελον νὰ καταπολεμήσῃ τὴν ἀπόφασιν μου, τὸν ἐμπόδιον, τὸν παρεκάλεσα θερμῶς ἐν ὀνόματι ὄλου μου τοῦ ἔρωτος νὰ θελήσῃ νὰ μὲ ἀκούσῃ, ἐκάθησε τότε πλησίον μου καταφιλῶν μίαν τῶν χειρῶν μου. Ἡ στιγμή ἐκείνη ἦτις ἀπεφάσιζε τὴν εὐτυχίαν τῆς ζωῆς μου εἶναι ἀλόγητος ὅσον παροῦσα εἰς τὸν νοῦν μου, ὥστε δὲν ἐλησμένοσα οὐδὲ τὰς ἐλαχίστας αὐτῆς περιστάσεις· ἰδοὺ τί εἶπον πρὸς τὸν Φίλιψ:

» Ἐνωρίζω τί δύνασαι νὰ μοί εἰπῆς· τὸ προλαμβάνω καὶ σοὶ ἀποκρίνομαι τὸ πρὸς σὲ πάθος μου δὲν εἶναι τυφλόν· σὲ γνωρίζω καλῶς, καὶ εἶται ὁ ἀνθρώπος δὲν ἐξελεξάμεν νέαν στάσιν δὲν δύναμαι νὰ περιγράψω τὴν χαρὰν του, τὴν εὐγνωμοσύνην του καὶ τὴν εὐτυ-

μένων ἢ φύσις ἐθεμελίωσεν τὰς συζυγίας· τὰ δὲ ἀνθρώπινα συμβόλαια ἀντικατέστησαν· ἐπειτὰ τὴν ἀρμονίαν τῶν βαθμῶν γνωρίζομεν, καὶ σὺ καὶ ἐγὼ, πόσοι οἱ ἀληθεῖς φρόνιμοι σέβονται τὰ ἀνθρώπινα συμβόλαια· διότι αὐτὰ διατηροῦσι τὴν τάξιν εἰς τὰς κοινωνίας· δὲν πρέπει νὰ ἐξευτελιζώμεν τὸν βαθμὸν εἰς δὲν ἐγεννήθημεν διὰ συζυγίων καταδικαζομένων ὑπὸ τῆς κοινῆς γνώμης· τὸσοῦτο εἶναι ἀμαρτήμα· τιμωρούμενον διὰ τῆς περιφρονησῶς τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὴν περιφρονησῶν ταύτην, καὶ ἀδικός ἐστι ἂν ἦναι, δὲν δύναμαι νὰ τὴν ὑποπέρω.

» Πρέπει λοιπὸν νὰ καθυποτάξωμεν τοὺς νόμους τῆς φύσεως εἰς τὰ συμβόλαια τῶν κοινωνιῶν· τὸσοῦτο ἐνδέχεται· ἀλλ' ἡμεῖς δὲν ἐβρίσκόμεθα εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν· ἢς ὑπακούσωμεν εἰς τὴν φωνὴν τῶν καρδιῶν μας, σεβόμενοι τὰς προλήψεις· εἰ γονεῖς μου· μοί ἀφήσαν εἰσόδῃμα ἐξ ἡλικιῶν γυναικῶν, καὶ τρεῖς χιλιάδας γυναικῶν, εἰς μετρήτᾳ ταύτην μόνον τὴν ποσότητα θέλω νὰ κρατήσω ἀπὸ πάσης μου τῆς καταστάσεως, διὰ νὰ ζήσω μετὰ σοῦ καὶ τῶν γονεῶν σου.

» Ἐνταῦθα ὁ Φίλιψ ἠθέλησε νὰ μὲ διακόψῃ· μοί ἐπρότεινε νὰ μὴ συζευθῶμεν, ἀλλ' ἐγὼ τὸν ἐμπόδιον καὶ τῷ εἶπον — Ὅ ἀσπάλλομεν πρὸς τὸν νόμον τῆς φύσεως καὶ πρὸς τὸν τῶν ἀνθρώπων ὅστινες ἀπαιτοῦσι παρ' ἡμῶν ἀπογόνους· καὶ διὰ τὴν νὰ μὴ συζευθῶμεν· διὰ νὰ διατηρήσω τὰ κτήματά μου; αὐτὰ δὲν μὲ καθυποτάτῃ πλουσίαν· εἰς τὴν εὐρισκόμεναι στάσιν· ἐκτὸν ἀντί τῆς ὅτι εἶμαι πλουσία εἰς τὴν στάσιν τὴν σὴν διὰ τοῦ ὑπὲρ ὅσῃ σοὶ φέρω πρὸς τὸν ἐάν ὑπανδρευόμεν τὸν ἐξάδελφόν μου, θὰ ἦμεθα εὐγενεῖς μετρίως καταστάσεως, ἐν ᾧ ἡμεῖς ὅ ἀ ἡμεῖθα ἐνοικιασταὶ πλουσιώτατοι· θὰ γράψω τὴν διαθήκην μου, καὶ θὰ δώσω ὄλην μου τὴν καταστάσιν εἰς τὸν ἐξάδελφόν μου· ἐπειτὰ θὰ ὑπάγω εἰς Λονδίον, καὶ ἀπ' οὗ διαδώσω τὴν φήμην τοῦ θανάτου μου, ἢ ἀπέλθωμεν εἰς Σικελίαν ὅπου πικρῶς ὁ πατήρ σου ὁ ἐπιτρέψῃ νὰ μὲ νυμφευθῆς.

» Ὁ Φίλιψ ἐβρίθην εἰς τοὺς πόδας μου, μὲ καθικέτευε νὰ ἀναβῆλω, νὰ ἐξετάσω, νὰ φοβηθῶ τὴν μετὰ μελείαν. Οὐχί, ἀπεκρίθην τὰ πάντα ἐξετάθησαν· ὦ, πρὸς τί ἔχω νὰ μεταμεληθῶ, ἢ πρὸς τί νὰ λυπηθῶ; ὅποιος ἡδονὰς μοί δίδει ὁ πλουσιώτης μου, ἢ ἡ φύσις νὰ μὴ δύναται νὰ ἀναπληρώσῃ εἰς τὴν εὐπορίαν τῆς στάσεώς σου; ἢ θεὰ λόφου χαρίεντος καὶ εὐφόρου τέρπει τὴν δρατὴν μᾶλλον ἢ τείχος εἰκονοστολίτων· οἱ ἀδύμακτοι θὰ κοσμήσουν ἦτον τὴν κεραλήν μου παρὰ τὰ ἄνθη τὸ Ἰνδικόν ὕψωμα θὰ μὲ ἐδύσῃ ἐπίσης καλῶς ὡς τὸ Πικίνον· δὲν θὰ ἔχω πλέον ἀ μᾶμαζαν, ἀλλὰ θὰ γυμνάσω τοὺς πόδας μου· ὁ Φίλιψ, θὰ ἔχωμεν ὅσας ἢ φύσις ἀπαιτεῖ ἀνέσεις, καὶ οὐδὲν περιττόν ἐξ ὅσων ἢ δυνήρια μόνον ἡδύναςται· ὅσον δὲ διὰ τὰς σχέσεις μου καὶ τὰς γνωριμίας μου, δύναμαι νὰ λυπηθῶ διὰ τὴν στέρησιν των, ὅταν θὰ ἦμαι θυγάτηρ τοῦ πατρός σου καὶ μήτηρ τῶν τέκνων σου;

» Ὁ Φίλιψ εἶχε δι' ἐμὲ καὶ μεγάλην ἀγάπην καὶ μεγάλην ὑπόληψιν· ἐνωρίζε δὲ καὶ ἑαυτὸν καλλίστα, καὶ δὲν ἀμυβέλλεν ὅτι θὰ ἦμαι εὐτυχῆς εἰς τὴν ἡν ἐξελεξάμεν νέαν στάσιν· δὲν δύναμαι νὰ περιγράψω τὴν χαρὰν του, τὴν εὐγνωμοσύνην του καὶ τὴν εὐτυ-

χίαν του, όταν τον έπεισα να με συζευχθῆ; οὐδείς ποτέ έγγραψε τι μετ' ἔξω χαρᾶς; έγγραψα ἐγὼ τὴν διαθήκην μου, ποτὲ ἀνθρώπος δὲν ἀπήντησεν αἰφνιδίως μεγάλην κατὰσταν, μετὰ τὸσαύτης εὐχαριστήσεως ὅσον ἐγὼ ἠθάρτην, ἀπογυμνωμένη τῆς ἐμῆς.

« Ἄφ' οὗ ἀπεπειρατώσαμεν τὰς ὑποθέσεις μας, ἀνεχωρήσαμεν διὰ τὸ Λονδίνον· ἐκεῖ διέδωκα τὴν φήμην τοῦ θανάτου μου, καὶ τὴν κατέστησα πιθανὴν δι' ἐπιτηδεύσεως καὶ διὰ μέσων ἄπερ περιττὸν νὰ σοὶ ἀναρῶμαι ἐφθάσαμεν τέλος εἰς Σκωτίαν· ἐπτά ἔτη περὶ ἤλθον ἤδη ἀφ' οὗτο εἰσῆλθον κατὰ πρῶτον εἰς ταύτην τὴν ἀγαπήτην ἑπαυλίν· καὶ κατὰ πρῶτον ἐνηγκαλίστην τὰ γόνυα τούτου τοῦ ἐξαιρετοῦ γέροντος ὃν βλέπεις ἐπὶ τοῦ λίθου ἐκείνου δεχόμενον τὰς πρῶτας ἀκτίνας τοῦ ἡλίου, καὶ ζητοῦντα νὰ ζωογονηθῆ διὰ τῆς γλυκειᾶς ἐπιρροῆς τῆς αὐγῆς; καὶ τοῦ ἔαρος, Ἰδοὺ, τῷ εἶπον, ἡ θυγάτηρ σου ἔρχεται εἰς τὴν οἰκίαν σου, διὰ νὰ καταστήσῃ εὐτυχὲς τὸ γῆρας σου, καὶ διὰ νὰ προξενήσῃ τὴν διὰ βίου εὐδαιμονίαν τοῦ υἱοῦ σου· ἡ καρδία μου θὰ μοὶ ἐμπνεύσῃ, τι δεῖ διὰ νὰ φανῶ εὐχαιρῶς πρὸς ἀμφοτέρους· σὺ ἄνερ μου θὰ με διδάξῃς τὰς λεπτομερείας τῆς οἰκιακῆς οἰκονομίας· ἐλπίζω ὅτι θὰ ἦμαι οἰκονόμος ἀγρυπνῶς, καὶ ὅτι ἐκεῖνοι ἐκτινῶν. θὰ ὑποκνηταὶ εἰς ἐμέ, καθὼς καὶ ἐκεῖνοι εἰς σὺς τὸτον ἀγαπῶν νὰ ὑπὸ κημαι θὰ εὐχαριστηθῶσιν ἐπίσης.

« Ὁ γέρον ἦτον ὁλος χαρᾶς, καὶ ἡ εὐτυχία αὐτῆ βεβαίως παρέτεινε τὴν ζωὴν του· ἠγόρασεν ὡς ἰδιοκτητῆσαν του τὴν ἑπαυλίν ἥς ἔως τότε ἦτον μόνον ἐνοικιαστής· ὁ γάμος μας ἐξετελέσθη, καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἔλαβον τὸ δῶμα καὶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἀνθρώπου ὃν ἀγαπῶ οὐδεμία ὥρα παρήλαε χωρὶς νὰ εὐχαριστηθῶ διὰ τὴν τύχην μου εἶμεθα εὐτυχεῖς, καὶ δυνάμεθα νὰ ἐλπίσωμεν ὅτι θὰ ἦμεθα πάντοτε καθ' ὅσον ἡ φύσις δύναται νὰ τὸ ἐπιτρέψῃ.

« Ὁ Φίλιψ καὶ ἐγὼ μεταχειρίζομεθα τὰς γνώσεις μας καὶ τὴν φιλοσοφίαν τοῦ πατρὸς μου καὶ τὸν πρὸς τὰ γράμματα ἔρωτα μόνον ὅσον διὰ νὰ ἀσφαλίσωμεν τὴν εὐτυχιάν μας· προσέχομεν νὰ ζητῶμεν ὅλας τὰς ἡδονὰς ὅσας ἐπιτρέπει ἡ θέσις μας, καὶ μανθάνομεν νὰ τὰς ἀπολαμβάνωμεν· αἱ ὀλίφεις τῶν ἀνθρώπων πηγάζουσι κυρίως ἐκ τοῦ ὅτι διώκουσιν ἡδονὰς μὴ οὐτα· δι' αὐτοῦ, καὶ δὲν γνωρίζουσι τὴν τέχνην τοῦ νὰ συναρμολογήσῃ τὰς ἀρχὰς των, τὰς κλίσεις των, τὰς ἀσχολίας των μετὰ τοῦ ἐπαγγέλματος των καὶ τοῦ χαρακτήρος των· αὕτη εἶναι πλάνη εἰς ἣν ἡμεῖς δὲν περιπέσαμεν· δὲν χάνομεν τὸν καιρὸν μας εἰς ματαίως ἀναζητήσεις, εἰς ἀνωφελεῖς ἐπιθυμίας, καὶ δὲν λησμονοῦμεν ποτὲ νὰ ἀπολαμβάνωμεν· τί μᾶς καθιστᾷ εὐτυχεῖς, τὸν Φίλιψ καὶ ἐμέ; ἡ μαρτυρία τῆς συνειδήσεώς μας, ἡ ἀγάπη μας καὶ τὰ δῶρα τῆς φύσεως· ἐχομεν ἀρχὰς ἃς περιστάσεις δὲν δύναται νὰ μᾶς βιάσῃ νὰ ὑπερβῶμεν καὶ ἃς στεριόσῃμεν ἐτι μᾶλλον διὰ τῆς φιλοσοφίας· παραδεχόμεθα δὲ μόνον τὰς τῶν φιλοσόφων ἐκείνων ὀπίσεις, πιστεύοντες εἰς τὴν ἀλήθειαν μᾶς τὴν καθιστῶσιν ἀγαπήτην· καὶ ἂν ἐκεῖνοι ἦσαν ἠπατημένοι, θὰ τοὺς εὐχαριστήσωμεν πάλιν, διότι τρέφουσιν ἐν ἡμῖν φαντασίας ὑψοῦσας καὶ καθαρικοῦσας τὴν ψυχὴν μας· θέλομεν νὰ ἐνθυμώμεθα τοὺς ἀνθρώ-

πους διὰ νὰ τοὺς ἀγαπῶμεν· θέλομεν νὰ τιμῶμεν τοὺς ἀνθρώπους, διὰ νὰ ἔχωμεν ἐτι μᾶλλον λόγον νὰ καθιστάμεθα ἀξιότιμοι· δὲν ἀγαπῶμεν φιλοσοφίαν ἥτις μᾶς ἐξευτελίζει, καὶ ἥτις μαραινεί ἐν τῇ καρδίᾳ τὸν ἐνθουσιασμόν τῆς φιλανθρωπίας καὶ τῆς ἀρετῆς· θέλομεν προσέτι νὰ διατηρήσωμεν καθ' ὅλην των τὴν ἀμῆν καὶ καθ' ὅλα των τὰ θελήγητρα τὰ αἰσθήματα τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς φιλίας.

« Τὰ αἰσθήματα ταῦτα ὅταν καταστήσῃσιν εἰς ὑπερβολὴν, μετέχουσιν πάντοτε βεβαίως καὶ τινος φαντασίας· ὑπάρχουσι δὲ φαντασίαι διασκεδάζομεναι τέλος, καὶ δὲν εἶναι αὐταὶ ἃς θέλομεν νὰ διατηρήσωμεν, ἀλλὰ δυνάμεθα νὰ ἀντικαταστήσωμεν ἄλλα; ὁ Φίλιψ καὶ ἐγὼ δὲν θεωροῦμεν ἑαυτοὺς ὡς τελείους, ἀλλὰ τείνομεν εἰς τὸ νὰ γίνωμεν εἶμεθα καλοὶ, καὶ ἐλπίζομεν νὰ γίνωμεν κρεῖττονες· ἀπολαμβάνομεν τὴν ἐλπίδα τοῦ κρεῖττονος ἐν τῇ ἀπολαύσει τοῦ καλοῦ· τὸ ἐνεστὸς μᾶς εὐχαριστεῖ, καὶ τὸ μέλλον μᾶς ἐνθουσιάζει· ὁ σκοπὸς τοῦ νὰ τελειοποιηθῶμεν ὁ εἰς διὰ τοῦ ἄλλου μᾶς καθιστᾷ μᾶλλον ἀγαπητοῦ; καὶ μᾶλλον ἀναγκαίους τὸν ἕνα διὰ τὸν ἄλλον· καθιστᾷ τὰ αἰσθήματά μας πολυτιμώτερα, καθιστῶν ἡμᾶς μᾶλλον ἀξιοσεβαστούς· αὐξάνει τὸ σέβας τὸ πρὸς ἡμᾶς αὐτοῦ; διατηρεῖ ὅλην τὴν ἐνέργειαν τῶν καρδιῶν μας καὶ τὸν τερπνὸν ἐνθουσιασμόν τοῦ ἔρωτος· ἐτι δὲ διὰ νὰ διατηρήσωμεν ἐν ἡμῖν τὸ πάθος τῆς ἀρετῆς, καὶ διὰ νὰ εὐρωμεν τὴν βεβαίαν αὐτῆ; ὁδόν, ἀναγινώσκομεν πολλὰς μυθιστορίας τοῦ Ῥιτσαρτσῶνος· κοσάνικς ἐπράξαμεν τὸ καλὸν οὐ μᾶς ἔδωκεν ἐκεῖνος τὴν ἰδέαν, καὶ ἄπερ ἄνευ τούτου ἴσως δὲν θὰ ἐπράττομεν ἄναγινώσκομεν δὲ καὶ τοὺς ποιητὰς, ἀλλ' ἐκλέξαμεν κατὰ προτίμησιν τοὺς ὁμιλοῦντας περὶ τῶν ἀγρῶν ὅπου ζῶμεν, καὶ περὶ τῆς φύσεως ἣν ἀγαπῶμεν.

« Ἡ ἀνάγνωσις τῶν ἀγροτικῶν ποιημάτων εἶναι τερπνὴ δι' ὅσους ἔχουσι τὰ ἀντικείμενα πρὸ ὀρθαλμῶν· ἡ ποίησις ἐμφυχωώνει τὰ ἄπερ ζωγραφίζει, καὶ ὁ ἐνθουσιασμός τοῦ ποιητοῦ αὐξάνει πάντοτε κατὰ τὸν ἐνθουσιασμόν τοῦ θεατοῦ, καὶ μάλιστα τὸν ἐμποδίζει τοῦ νὰ ἀποσβέσῃ ἐκ τῆς συνθέσεως· ἡ ποίησις μᾶς ἐμπνέει εὐλάβειαν καὶ ἔρωτα διὰ τὴν ἀρχαίαν καὶ σεβαστὴν γεωργίαν, διὰ τὰς ἀσχολίας μας, διὰ τοὺς οὐς κατοικοῦμεν τόπους λέγομεν ἐνίοτε μετὰξὺ μας· Ὁ Ὀμηρος καὶ ὁ Βιργίλιος θὰ ἦσαν εὐτυχεῖς ἐνταῦθα. Ὁ Τίβουλλος θὰ ἠγάπα τὴν Δηλίαν, θὰ ἔποιε ἄγρια δι' αὐτὴν, ὡς καὶ διὰ τὸ μικρὸν μας δάσος τῶν φηγῶν καὶ διὰ τὴν ἐρασιμὴν κοιλᾶδα μας· ὁ Χάλλερ καὶ ὁ Γέσνερ εἰς τοὺς ἀγρούς συνῆταξαν τὰ τερπνὰ των ποιήματα· καὶ ἵσθον στὰ σιν βίου οἱ μεγάλοι ἐκεῖνοι ἄνδρες ἐπροτίμησαν τῆς ἡμετέρας, ὅποια ἦθη παρέβαλον πρὸς τὰ ἀγροτικὰ ἦθη; οἱ ποιηταὶ μᾶς διαγράφουσι τὰ ἄπερ ἐλάβομεν παρὰ τῆς φύσεως τερπνὰ αἰσθήματα, μᾶς μανθάνουσι μάλιστα νὰ ἀπολαμβάνωμεν πολλὰ τῶν αἰσθημάτων τούτων ἄπερ μάλιστα θὰ ἐπληττον τὰ αἰσθητήριά μας καὶ θὰ διέφρουγον τὴν διάνοιαν· ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ ἄνδρες ὀπίσεις ὁμίλησαν μετὰ θερμότητος, καὶ εἰς οὐς πλημμυροῦσιν αἱ εἰκόνες καὶ τὸ αἰσθημα διατηροῦσιν ἐν τῇ ψυχῇ τὸ θελήγητρον τῆς εὐαι-

σθησίας· καὶ τὴν ζωὴν τέλος καθυπεβάλομεν εἰς τὴν λογικότητα καὶ ἀπλοικεύσαμεν τὴν εὐτυχιάν· περιωρίσαμεν ὅλην μας τὴν σπουδὴν εἰς τὸ νὰ διατηρήσωμεν ἐν ἡμῖν τὰ περιπαθῆ καὶ τίμια φρονήματα, καθὼς καὶ τὰ χαριέντα αἰσθήματα καὶ νὰ τὰ ἀπολαμβάνωμεν.

« Φρονῶ ὅτι οὗτος εἶ· αἱ ὁ τρόπος τῆς καλῆς χρήσεως τῆς φιλοσοφίας· Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ἡ φιλοσοφία μετεβλήθη εἰς ψευδῆ λεπτολογία· συεχίστατα ἐσάτυρισε τὸν ἀνθρώπον ὃν ὤρεσε νὰ παρηγορήσῃ· ἐνησχολήθη μᾶλλον εἰς τὸ νὰ τὸν ἐξευτελίῃ παρὰ εἰς τὸ νὰ τὸν ὀδηγήσῃ, ἐν ᾧ ὤρεσε νὰ μᾶς δεῖξῃ τὰ ἐρικτὰ εἰς· πᾶν ἐπαγγέλμα τοῦ βίου ἀγαθὰ, καὶ τὰ χρέη τῶν διαφόρων τούτων ἐπαγγεμάτων· τούτο ἦτον τὸ σχέδιον τοῦ πατρὸς μου, καὶ ἂν ἐξῆ, θὰ τὸ ἐξέτελει· Ἐφρόνει πρὸς τοὺς ὅτι κατὰ πολλὴ ἐμῶν τὸν ἀνθρώπον νὰ λησμονῆ τὰς αἰσθητικὰς του, καὶ νὰ ἀμελῇ τὰς ἀπλᾶς καὶ εὐλόγους ἠτιμὰς ἃς αἱ αἰσθητικὲς δύναται νὰ παρέχουσιν εἰς πᾶσαν στιγμὴν καὶ εἰς πᾶσαν ἡλικίαν τοῦ βίου· Ἡμεῖς φερόμεθα κατὰ τὰ μαθήματα τοῦ πατρὸς μου, καὶ κατ' αὐτὰς τὰς ἀρχὰς ἀνατρέφομεν καὶ τὰ τέκνα μας ἐν τούτοις ἐκείναι ἀπολαμβάνουσι τὴν νηπιότητά των, καὶ ἡμεῖς τὰς ἡδονὰς των.

Ἡθέλησα πολλάκις νὰ διακόψω τὴν Σάραν διὰ νὰ γνωρισθῶ ἀλλ' ἐκείνη ὠμίλησε μετὰ τὸσαύτης ἀδαικῶ που ταχύτητος, ὥστε δὲν ἦτον δυνατόν νὰ τῇ ἀποτίσω τὸν λόγον· ἄμα δὲ ἐτελείωσε τὴν ὁμίλησιν ἐβρίσθη εἰς τοὺς πόδας τῆς καὶ « Σάρρα » ἀνεφώνησα. Ἄμα ἤκουσε νὰ προσφέρω τὸ ὄνομά της, ἠγέρθη βιαίως καὶ ἐκραξεν « ἐγὼ θῆλη! » — « Ὅχι δὲν ἐγὼ θῆλη, τῆρεπον » βλεπεῖς ἐνώπιόν σου τὸν συγγενῆ ἐκεῖνον ὅστις σὲ ἠγάπησεν ἐκ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας, καὶ σὲ ἐκλαυσε πικρῶς· μὴν αἰσχύνοσαι πλέον· ὁμολόγησε τὸ πάθος σου διὰ ἄνδρα ἐνῆρτον· μοὶ ἀφῆκες τὴν κατὰστάσιν σου· εἶμαι ἔτοιμος νὰ σοὶ τὴν ἀποδώσω, δέξαι τὴν, σὲ καθικετεῦμαι· ὅπως δὲ καὶ ἂν ἀπορατίσης, ἔσο βεβαία περὶ τῆς πλέον ἀπαρξιάτου μυστικότητος. Ἐξοκίμα μετὰ μεγάλην δυσκολίαν εἰς τὸ νὰ πρᾶνω τὴν Σάραν· ἦτον ἀπαρηγόρητος ὅτι ἐνεπιστεύθη εἰς ἀνθρώπον ἄνευ ἀνάγκης· περὶ δὲ τῶν κτημάτων τῆς ἐπέμενεν ἀμετακίνητος· καὶ ὁ Φίλιψ ὅστις ἐφθασε μίαν στιγμὴν μετὰ τὴν ἀνάγνωσίν μου ἐπάνη σύμφωνος μετ' ἐτὴν γνώμην τῆς.

« Ἰδὲ, μοὶ εἶπεν ἐκεῖνος, τὴν ἑπαυλίν μας· ἐπισκέψου τὴν, καὶ θὰ τὴν εὕρῃς πλήρη πάντων τῶν ἀνγκαίων ἀγαθῶν· ἰδὲ τοὺς κήπους μας, τοὺς ἀγρούς μας, τὰ λιβάδιά μας, τὰ ποιμνιά μας, καὶ εἰπέ ἂν ἦναι δυνατόν νὰ λείψῃ τι· ἰδὲ τὰ ἐπιπλά μας· δὲν εἶναι ἀναπαυτικά; ἡ τράπεζά μας δὲν εἶναι ὑγιεινὴ καὶ ἀφρονος; ἂν εἶχομεν περιστότερον πλοῦτον, δὲν θὰ ἐπράττομεν διὰ τοῦ αὐτοῦ ζήλου τὸ ἄπερ πράττομεν σήμερον· ἦττον ζωηροῦς θὰ ἦσθονάμεθα τὸν κόπον τῆς ἐργασίας· ἡ ἀκῆθια θὰ διεδέχετο τὰς ἀγροτικὰς ἀσχολίας μας· ἄνευ καμᾶτου, ἄνευ χρεῶν, ἄνευ ὑπερσιδῶν, πάντοτε δεδαμένοι εἰς διασκεδάσεις· μετ' ὀλίγον θὰ ἀηδιάζομεν τὸ ἄπερ μᾶς διεσκεδάζεν· ἂν ἦτον δυνατόν νὰ μὴ ἔχωμεν τὰ θέρη μας· καὶ τὰ ποιμνιά μας, ὀλιγώτερον θὰ μᾶς ἔθελγεν ἡ ἐλπίς τοῦ καλοῦ

θέρους καὶ τῶν καλῶν ἐρῶν· δὲν θὰ ἔδυνάμεθα πλέον νὰ ἀπολαμβάνωμεν αὐτὴν τὴν ἐλπίδα· εἰ ἀγροὶ μας θὰ ἦταν σχεδὸν ἀνωφελεῖς, ἡ μόνον χρήσιμοι διὰ τὸ περιττόν μας, θὰ ἦταν ἦττον πολῦτιμοι διὰ ἡμᾶς· θὰ ἐβλέπομεν τὴν ἐξοχὴν μετ' ἀδιαφορίας· καὶ τίς οἶδεν ἂν οἱ ἄλλοι οἱ ἀποτελοῦντες τὴν τρυφήν τῶν καρδιῶν μας ἐνθουσιασμοὶ δὲν ἐβύβωνντο μετὰ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τοῦ ἐμπνεομένου ὑπὸ τῆς φύσεως; ἐάν ἡ ψυχὴ μας ἐστερεῖτο τῆς ἐνεργείας τῆς, (καὶ ἡ ὀκνηρὰ ζωὴ τὴν ἀποστερεῖ πάντοτε) καὶ ὁ ἔρως μας αὐτὸς ἐνδιέχεται νὰ ἐξησθῆναι· πάντα τὰ φρονήματά μας μᾶς καθιστῶσιν εὐτυχεῖς· εἶναι προσηρμοσμένα εἰς τὸ ἐπάγγελμα μας καὶ ἀλληλένδετα· ἡ εὐτυχία μας εἶναι ἀποτελεσμα καλῶς συνηρμολογημένου συστήματος· καὶ ἐξ αὐτοῦ οὐδὲ πρέπει νὰ μεταβάλομεν. »

Ἐπᾶρξισα καὶ πάλιν νὰ πείσω τοὺς ἐναρέτους μου συγγενεῖς νὰ δεχθῶσι τὰ ἄπερ μοὶ παρεχώρησαν κτήματα, ἀλλ' οὐδὲν κατώρθωσα· μοὶ ὑπεσχέθησαν δὲ νὰ μὲ ἀγαποῦν, νὰ μοὶ φανεῶνουν τὰ κατ' αὐτοὺς, καὶ μοὶ ἐπέτρεψαν νὰ διέρχωμαι ἡμέρας τινὰς τοῦ ἔτους εἰς τὴν ἑπαυλίν των· ἀπεχωρίσθη, οὐχὶ ἄνευ διακρῶν, ἀπ' ἐκείνου τοῦ τότον ἐρατμίου καὶ τοῦ τότον περωτισμένου ζεύγους· ἐμείνα δὲ πεπεισμένος ὅτι ὑπάρχει ἐπὶ τῆς γῆς καὶ εὐδαιμονία καὶ ὁσθὸς λόγος. Εἶθε ἡ κτέψις αὐτὴ νὰ μὲ ὀδηγήσῃ εἰς τὸ νὰ κατασταθῶ εὐτυχὴς καὶ λογικὸς ἀνθρώπος! Ὅπως δὲ καὶ ἂν ἦ, ἡ γειτναζούσα εἰς τοὺς συγγενεῖς μου κατοικία μου κατέστη ἀγαπήτῃ εἰς ἐμέ· ἐλπίζω νὰ συχαίω εἰς αὐτὴν, καὶ ἴσως μάλιστα ἀποκατασταθῶ ἴσως διόλου· διὸ καὶ σκοπεῖω νὰ τὴν ἀνακτίσω· τὰ δὲ κτήματα ἄπερ μοὶ ἔδωκεν ἡ Σάρρα δὲν θὰ τὰ μεταχειρισθῶ πανταλῶς δι' ἐμέ· θὰ διανέμω τὰ εἰσδήματα αὐτῶν εἰς τοὺς ἐνδεεστεροὺς τῶν συγγενῶν μας, αἱ δὲ γαῖαι θὰ ἐπιστρέψωσι ποτὲ εἰς τὰ τέκνα τοῦ Φίλιψ καὶ τῆς Σάρρας.

ΡΟΒΕΡΤΟΣ ΛΟΡΔΟΣ ΚΑΙΒΗΣ,
Ο ΘΕΜΒΑΙΩΤΗΣ ΤΟΥ ΕΝ ΤΗ ΙΝΔΙΚῃ
ΒΡΕΤΑΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

(Μετὰφρασις ὑπὸ Κ. Π.)
(Συνέχεια. Ἰδε φυλ. λάδιον 17^{ον})

Ἐν τῷ μετὰξὺ ὁ Σαραδέξῃ Δουλάς ἐπεμψε πρὸς τὸν εἰς Δελὶν ἐπὶ φιλῶ ὄνομαι κυριάρχην αὐτοῦ ἐπιστολήν, περιγράφουσαν μὲ πομπωδέστατον ὕψος τὴν τελευταίαν κατάκτησιν, ἔβαλε φρουρὰν εἰς τὸ φρούριον Γουλιέλμου, ἀπηγόρευσεν εἰς ὅλους τοὺς Ἀγγλοὺς τὴν ἐν τῇ γειτονίᾳ αὐτοῦ κατοικίαν καὶ ὠρίσεν, ὅτι, εἰς μνήμην τῶν μεγάλων αὐτοῦ κατορθωμάτων, ἡ Καλοῦττα θέλει εἰς τὸ ἐξῆς ὀνομάζεσθαι Ἀλιναγόρα, ὅπερ ἐστὶ, Θεοῦ Πόλης.

Ἡ περὶ τῆς ἀλώσεως τῆς Καλοῦττης ἐδήχθη ἔρθησεν εἰς Μανδράτην κατὰ μῆνα Αὐγούστου καὶ ἐκίνησε τὴν δευσιτέραν ἀγανάκτησιν. Ἡ ἀποικία πάντα

εξήτησεν ἐκδίηκιν, καὶ ἐντός 48 ὥρων ἀπειρασίῃ, ὅτι θέλει ἐκπεμφθῆ ἐπὶ τὸν Ὑγλὸν ποταμὸν στρατεία, ἡγουμένων κατὰ ξηρὰν μὲν τοῦ Κλίβου, κατὰ θάλασσαν δὲ τοῦ ναυάρχου Οὐάτσου. 900 Ἄγγλοι πεζοί, ἄνδρες λογάδες, καὶ 1500 Σειπούοι συνεχρότησαν τὸν στρατὸν, τὸν ἐκπέυσαντα διὰ τὰ τιμωρήθη ἡγεμόνα δεῖσι· εἶχεν ὑπάρχους πλείονας τοῦ Λουδοβίκου ΙΒ΄, πλείονας τῆς αυτοκρατορίας Μαρίας Οἰρησίας. Ἀπέπλευσε δὲ ἡ στρατεία ἐν μηνὶ ὀκτωβρίῳ, ἀλλ' ἀπαντήσασα ἐναντίους ἀνέμους δὲν ἐφθασεν εἰς Βεγγάλην πρὸ τοῦ Δεκεμβρίου.

Ὁ Ναβὼβ ἐτέρυρα ἐν ἀλαζόνι ἀσφαλείᾳ εἰς Μυρσεδαβάδην· τοσοῦτον δὲ ἦτον ἀμυθῆς τῆς καταστάσεως τῶν ξένων χωρῶν, ὥστε πολλάκις συνειδίξε τὴν λέγει, ὅτι εἴη ἡ Εὐρώπη δὲν ἔχει 10,000 ἀνθρώπους, οὐδ' ἐθεώρησε ποτὲ δυνατόν, ὅτι οἱ Ἄγγλοι θέλουσιν ἐπιβῆσαι ἐπὶ τὴν ἐπικράτειάν του. Ἀλλ' ἂν καὶ παντάπασιν δὲν ἐφοβεῖτο τὴν στρατιωτικὴν αὐτῶν δύναμιν, ἤρχισε νὰ τοὺς ἐπιθυμῆ πολὺ· διότι τὰ εἰσοδήματά του ἠλαττοῦντο καὶ οἱ ὑπουργοὶ του κατώρωςαν νὰ τὸν ἐξηγήσωσιν, ὅτι ἐνίοτε εἰμπορεῖ νὰ ἦναι συμφερότερον εἰς τοὺς κυβερνήτας τῶν ἐθνῶν νὰ προστατεύωσι τοὺς ἐμπόρους περὶ τὴν ἐλευθερίαν ἀπόλαυσιν τῶν κερδῶν αὐτῶν παρὰ τὰ τοὺς βάλλωσιν εἰς τὰ βασιανιστήρια διὰ νὰ ἀνακαλύπτωσι κεκρυμμένους θησαυροὺς, ὥστε ἦτον ἤδη εὐδιάθετος νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὴν ἐταιρείαν τὴν ἐπανάληψιν τῶν ἐν τῇ γῶρᾳ αὐτοῦ ἐμπορικῶν αὐτῆς ἐργασιῶν, ὅτε εἴλαβε τὴν ἀγγελίαν, ὅτι ἀγγλικὸς στόλος ἐφθασεν εἰς Ὑγλὸν· ἔθεν διέταξεν ἐμέτως νὰ ἀφοισθῆ ἅπας αὐτοῦ ὁ στρατὸς εἰς Μυρσεδαβάδην καὶ ἤλασεν ἐπὶ Καλκούτταν.

Ὁ Κλίβος ὤρμησεν ἐπὶ τὸν ἀγῶνα μετὰ τῆς συνήθους αὐτῷ δραστηριότητος, ἐκυρίευσεν τὴν Βυδσχεβύδσχην (Budschebudsch), διέλυσε τὴν φρουράν τοῦ φρουρίου Γουλιέλμου, ἀνέκτησε τὴν Καλκούτταν καὶ ἐξεκρόβησε καὶ ἐλεηλάτησε τὴν Ὑγλὸν (διότι ὑπάρχει Ὑγλὸς ποταμὸς καὶ Ὑγλὸς πόλις). Ὁ δὲ Ναβὼβ, διατεθειμένος ἦδη ὡς νὰ ἐνδώσῃ μέχρι τίνος εἰς τοὺς Ἄγγλους, ἐτι μᾶλλον ἐνισχύθη εἰς τὴν τοιαύτην πρόθεσιν, ὅτε εἶδε τὰ δείγματα ταῦτα τῆς ἰσχύος καὶ τῆς ἀνδρείας των. Ὅθεν διεκηρυκείσατο περὶ τούτου πρὸς τοὺς ἡγεμόνας τοῦ εἰσβαλόντος στρατοῦ, ὑποσχόμενος νὰ ἀνορθώσῃ τὸ ἐμπορικὸν κατὰσταμα καὶ νὰ ἀποζημιώσῃ τοὺς ὑπ' αὐτοῦ ληστευθέντας.

Ὁ Κλίβος, τοῦ ὁποίου προορισμὸς ἦτον ὁ πόλεμος, ἤσθάνετο, ὅτι πᾶσα μετὰ τοῦ Σουρατζᾶ Δουόλα συνεννόησις ἦτον ὀψωδῆποτε ἀνέντιμος. Ἀλλ' ἡ ἐξουσία του ἦτο περιορισμένη, διότι ἐπιτροπὴ, συγκαταστήσασα ἀπὸ τῶν ἐκ Καλκούττης φυγάδων ὑπαλλήλων τῆς ἐταιρείας, εἶχε τὴν ἀνωτέραν τῶν πραγμάτων διαύθυνσιν, οἱ δὲ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἐπιθυμοῦν νὰ ἀνακτήσωσι τὰς θέσεις καὶ νὰ ἀποζημιωθῶσι διὰ τὰς ζημίας αὐτῶν. Ἡ ἐν Μαδράστῃ κυβερνήσις, λαβούσα τὴν ἀγγελίαν, ὅτι εἰς τὴν Εὐρώπῃν ἤρχισεν ὁ πόλεμος καὶ φοβουμένη τὴν ἐπίθεσιν τῶν Γάλλων, ἐπέθυμι πολὺ τὴν καθέσθον τοῦ στόλου. Ἐ-

λευτατὸν αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ Ναβὼβ ἦσαν μεγάλαι, ἡ τύχη τοῦ πολέμου ἀμφίβολος, ὥστε ὁ Κλίβος συγγένησε νὰ ἐλθῇ εἰς λόγους περὶ εἰρήνης, ἂν καὶ ἐξέφρασε τὴν ὀλίφιν του, ὅτι τὰ πραγματὰ δὲν θέλουσιν τελειώσθαι ὅσον αὐτὸς ἐπεθύμει ἐν δόξῃ.

Ἀπὸ τῆς διαπραγματεύσεως ταύτης ἀρχεται νὰ ἐκτελεσθῆ ἐν τῷ βίῳ τοῦ Κλίβου περίοδος. Ἄχρι τοῦδε εἶχεν ἀναδειχθῆ ἀπλῶς στρατιώτης, ἐπιτελῶν μετὰ πλείστης ἐπιτηδειότητος καὶ ἀνδρείας τὰ βουλευόμενα ἄλλων. Ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἀναφαίνεται κυρίως πολιτικὸς ἀνὴρ, ὑποτάσσων τὰ στρατιωτικὰ αὐτοῦ κινήματα εἰς τὰ βουλευόμενα τὰ πολιτικά. Καὶ εἶναι μὲν ἀναμφισβήτητον, ὅτι ἐν τῇ νεᾷ αὐτοῦ ἰδιότητι ἀνέδειξε μεγάλα προτερήματα καὶ θαυμασίως ἠδδοκίμησεν ἀναμφισβήτητον ὅμως ἐπίσης εἶναι, ὅτι αἱ διαπραγματεύσεις τῶν ὁποίων ἤρχισεν ἤδη νὰ μετέχῃ, κατέλιπον ρυθὸν τινα εἰς τὴν ἠθικὴν αὐτοῦ ὑπόληψιν.

Ἀλλ' ἐὰν δὲν δυνάμεθα νὰ ὁμοφωνήσωμεν μετὰ τοῦ Ἰωάννου Μακχόλμου, ὅτι εἶναι πειρατωδῶς ἀποφασισμένος νὰ θεωρῆ ὅτι ἡ διαγωγή τοῦ ἥρωός του ἦτον ὅλη καλοκαγαθία καὶ χρηστότης· δὲν δυνάμεθα ὁμῶς ἀφ' ἑτέρου νὰ προσταθῶμεν τῇ γνώμῃ τοῦ Μιλίου, ἐπὶ τοσοῦτον καταφορῶς προελθόντος, ὥστε εἰπεῖν, ὅτι ὁ Κλίβος ἦτον ἄνθρωπος ὁ μὴδέποτε διστάσας νὰ μεταχειρισθῆ τὴν ἀπάτην, ὁσάκις ἡ ἀπάτη συνετελεῖ εἰς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ. Ἐν τῷ κατ' ἡμᾶς νομίζομεν, ὅτι ὁ χαρακτήρ τοῦ Κλίβου ἦτο τὸ ἀντίθετον τῆς πανουργίας· διότι ἦτο τολμηρὸς μέχρις ἀπροσύντης, ἀφελὴς μέχρις ἀπεριοκειφίας, εὐκρινὴς φίλος, ἰσθρὸς ἀπαρκαλύπτως, καὶ οὐτε ἐν τῷ ἰδιωτικῷ αὐτοῦ βίῳ, οὐτε ἐν τῷ δημοσίῳ, ὁσάκις ἐπολιτεύετο πρὸς ὁμογενεῖς, ἀπαντῶν ἐν τῷ ὑποδεικνύον ῥοπήν τινα πρὸς τὴν πανουργίαν. Ἐξεναντίας, εἰς ὅλας τὰς ἐρίδας εἰς ἃς ὡς Ἄγγλος πρὸς Ἄγγλους περιεπλάκη, ἀπὸ τῶν ἐν τῇ σχολῇ πυγμαχιῶν αὐτοῦ μέχρι τῆς καταιγιδῶδους ἐκείνης ἐν τῷ Ἰνδικῷ κυβερνήσει καὶ ἐν τῷ παρλαμέντῳ ἐρίδος, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας διήλθον οἱ ἐσχατοὶ τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἑνιαυτοὶ, καὶ αὐτὰ τὰ ἐλαττώματά του καταδεικνύουσι μεγαλοφυχίαν καὶ γενναιοπροσύνην. Ἡ ἀλήθεια, ὡς φαίνεται, εἶναι, ὅτι ἐθεώρει τὰ ἀνατολικά πολιτικά πράγματα ὡς παιδιᾶν, ἐν ἧ οὐδὲν ὑπῆρχε τὸ μὴ χρηστὸν ἤξευρεν, ὅτι τὸ μέτρον τῆς ἠθικῆς τῶν Ἰνδῶν πολὺ διέφερε τοῦ ἐν Εὐρώπῃ ἐπικρατοῦντος· ἤξευρεν, ὅτι εἶχε νὰ πολιτευθῆ πρὸς ἀνθρώπους στεταυμένους τοῦ ἰδιώματος ἐκείνου τὸ ὁποῖον ἐν τῇ Εὐρώπῃ ὀνομάζεται τιμὴ πρὸς ἀνθρώπους ὅτινες ἀμελλῆτι ἔθιδον πᾶσαν ὑπόσχεσιν καὶ πᾶσαν ὑπόσχεσιν ἀναίσχυντως παρέβαινον, πρὸς ἀνθρώπους, οἵτινες διὰ τὰ ἐπιτύχουσι τοῦ σκοποῦ των ἀδιστάκτως μετεχειρίζοντο τὴν δωροδοκίαν, τὴν ἐπισοχίαν, τὴν ἀπάτην.

Αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ μαρτυροῦσιν, ὅτι εἶχε πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν μεγάλην διαφορὰν τὴν ἐπικρατοῦσαν μετὰ τῆς τῶν Ἀσιατῶν καὶ τῆς τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἠθικῆς. Φαίνεται δὲ πρὸς τὴν ἐπιδοκίμωσιν, ὅτι πρὸς τοιοῦτους ἀντιπάλους οὐδὲν ἠδύνατο νὰ κατορθώσῃ, ἐὰν ἤθελεν ὑποβάλλει ἑαυτὸν εἰς

δεσμὸς τῶν ὁποίων αὐτοὶ ἦσαν ἀπρηλαγμένοι, ἐὰν ἐπέμενεν αὐτὸς μὲν λέγων ἀλήθειαν παρ' ἄλλων δὲ ἀλήθειαν μὴ ἀκούων καὶ ἐὰν, πρὸς ἴδιαν βλάβην, ἐξεπλήρου ἀπάτας τὰς ὑποχρεώσεις του πρὸς συμμάχους, οἵτινες οὐδέποτε ἐτήρουν ἕρον τινὰ μὴ λυσι-ελεῖ εἰς αὐτοὺς. Ἐντεῦθεν ὁ ἄνθρωπος αὐτός, ὁ κατ' ὄνομα δὲ λοιπὰς τοῦ βίου περιστάσεις ἀναδειχθεὶς ἐντιμότερος πολίτης καὶ στρατιώτης, ἅμα εἶχε νὰ πράξῃ πρὸς Ἰνδῶν βραδύρονον, ἀπέβαινε βραδύρονος καὶ αὐτός, παρατυρόμενος προθύμως εἰς ἀπάτην, εἰς ὑποκριτικὰς φιλοφροσύνας, εἰς ὑποβολὴν ἐγγράφων καὶ εἰς πλαστογραφίαν.

Αἱ μετὰ τῶν Ἄγγλων καὶ τοῦ Ναβὼβ διαπραγματεύσεις διεξήχθησαν κυρίως ὑπὸ δύο πρακτόρων, τοῦ ὑπαλλήλου τῆς ἐταιρείας Οὐάτσου καὶ Βεγγαλινοῦ τινος ὀνόματι Ὀμιχοῦνδου. Ὁ Ὀμιχοῦνδος αὐτὸς ἦτον εἰς τῶν πλουσιωτάτων ἰθαγενῶν ἐμπόρων ὅσοι κατοικοῦν ἐν Καλκούττῃ καὶ ἐπαθε μεγάλας ζημίας ἐπὶ τῆς κατὰ τῆς πόλεως ταύτης ἐκστρατείας τοῦ Ναβὼβ. Ὡς ἐν τῶν ἐμπορικῶν του σχέσεων εἶχε γνωρίσει καλῶς τοὺς Ἄγγλους καὶ ἦτον ἐπιτηδειότερος νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μεσίτης μετὰ αὐτῶν καὶ αὐτῆς ἰθαγενεῖς. Πλεῖστον δὲ ἔσχεν ἐπὶ τῆς ἰδίας φυλῆς καὶ εἶχεν εἰς ἀνώτατον βαθμὸν τὰ τε προτερήματα τῶν Ἰνδῶν, δηλαδὴ τὴν ταχύνοιαν, τὴν ἐπιτηδειότητα, τὴν καρτερίαν, καὶ τὰ τῶν Ἰνδῶν ἐλαττώματα, δηλαδὴ τὴν δουλοφροσύνην, τὴν πλεονεξίαν καὶ τὴν προδοσίαν.

Ὁ Ναβὼβ ἐπολιτεύθη μετὰ τῆς δεινῆς ἀπιστίας πολιτικῶν ἀνδρῶν Ἰνδοῦ καὶ μετὰ κουργίας παιδὸς τοῦ ὁποίου τὸ πνεῦμα ἐξησθῆναι ὑπὸ τῆς ἐξουσίας καὶ τῆς ἰδιογνωμοσύνης ὑπέσχετο, παλινῳδεῖ, ἐχρυσότριβει, ὑπεξέφυγε· καὶ ποτε ὤρμησε μετὰ τοῦ στρατοῦ ἐπὶ Καλκούτταν· ἅμα ὁμῶς ἰδὼν τοὺς Ἄγγλους ἐτοιμοὺς νὰ τὸν ἀποκρούσωσιν, ὑπεχώρησε περιεπλάκη καὶ συνήρσε νὰ συνομολογήσῃ πρὸς αὐτοὺς εἰρήνην κατὰ τὰ αὐτοῖς δοκοῖν Ἀλλὰ μόλις ἐγένετο ἡ συνθήκη καὶ ἐπεχείρησε νέας κατ' αὐτῶν ἐπιβουλάς. Συνεννοήθη μὲ τῶν ἐν Χανδερναγόρῃ Γαλλικῶν ἀρχῶν καὶ προσεκάλεσε τὸν Βύσσον νὰ προσέλθῃ ἀπὸ Δεκάνης εἰς Ὑγλὸν διὰ νὰ ἐκβάλῃ τοὺς Ἄγγλους ἀπὸ Βεγγάλης. Ὁ Κλίβος καὶ ὁ Οὐάτσου ἐγίνωσκον καλῶς ταῦτα πάντα· ἔθεν ἀπεφάσιτον νὰ καταφέρωσι καιρίαν τινὰ πληγὴν καὶ νὰ ἐπιτεθῶσι κατὰ τῆς Χανδερναγόρης πρὶν ἐκυθῆν ὑπάρχουσα δύναμις ἐνισχυθῆ διὰ τινῶν ἐπικουριῶν εἴτε ἀπὸ τῆς μεσημβρινῆς Ἰνδικῆς, εἴτε ἀπὸ τῆς Εὐρώπης. Καὶ ὁ μὲν Οὐάτσου ἤγει τὴν ἀπὸ θαλάσσης στρατείαν, ὁ δὲ Κλίβος τὴν ἀπὸ ξηρᾶς, ἡ δὲ ἐπιτυχία τῶν κοινῶν ταύτων ἀγῶνων ὑπῆρξε ταχέως καὶ πλήρης, διότι φρούριον, φρουρὰ, πυροβολικόν, πολεμοφόδια, τὰ πάντα ἐπέσον εἰς χεῖρας τῶν Ἄγγλων, μετὰ δὲ τῶν ἀγχιμαλώτων ἦσαν 500 Εὐρωπαϊκοὶ στρατιωτικοί.

Ὁ Ναβὼβ εἶχε φοβηθῆ καὶ μισήσει τοὺς Ἄγγλους, ἐτι πρὶν ἢ δυνηθῆ νὰ ἀντιτάξῃ εἰς αὐτοὺς τοὺς Γάλλους αὐτῶν ἀντιζήλους. Ἡδὴ νικηθέντων τῶν Γάλλων, ἤρχισεν νὰ θεωρῆ τοὺς Ἄγγλους μὲ πλεῖστον ἐπι φόβον καὶ δεινότερον μίσος, τὸ δὲ ἀσθενὲς καὶ ἀλόγιστον πνεῦμά του ἐταλαντεύετο μετὰ τῆς τα-

πεινώσεως καὶ τῆς ἀθαρθείας. Νῦν μὲν ἐστειλεν εἰς Καλκούτταν μέγα χρημάτων ποσόν, εἰς λογαριασμὸν τῆς ἀποζημιώσεως τῆν ὁποίαν ὤφειλε διὰ τὴν γενομένην παρ' αὐτοῦ ἀδικίαν. Τὴν δ' ἐπιούσαν ἔπειπε δῶρον πολυτίμων λίθων πρὸς τὸν Βύσσον, προτρέπων τὸν διάσημον τοῦτον ἀξιώματικόν νὰ σπείσῃ εἰς ἀμύχαν τῆς Βεγγάλης «κατὰ Κλίβου, τοῦ ἐν πολέμῳ τολμῆσαι μὴροῦ, τὸν ὁποῖον» ἔλεγεν ἡ αὐτοῦ Ὑψηλότης, «εἶθε» εὖρη πᾶσα κακὴ τύχη. «Πότε διέτασσε τὸν στρατὸν αὐτοῦ νὰ βαδίξῃ κατὰ τῶν Ἄγγλων, πότε ἀνεκάλει τὰς διατάχας ταύτας· ἄλλοτε ἔσχιζε τὰς ἐπιστολάς τοῦ Κλίβου, ἔπειτα ἐστειλεν ἀπαντήσεις συντεταγμένας εἰς τὸ ἀνθρωπότερον τῆς εὐγενείας ὕψος. Τώρα ἐπρόσκαζε τὸν Οὐάτσον νὰ κρημισθῆ ἀπὸ ἐμπρός του καὶ τὸν ἠπειλεῖ, ὅτι θέλει τὸν ἀνασκοποῦσιν μετ' ὀλίγον δὲ ἀνεκάλει τὸν Οὐάτσον καὶ ἐξήτει συγγνώμην διὰ τὴν ὑβρίν. Ἐντούτοις, ἡ ἀθλία καὶ κακίστη αὐτοῦ κυβερνήσις, ἡ ἀβαλτηρία του, τὰ ἀκόλαστα αὐτοῦ ἤθη καὶ ἡ προσήλωσις του εἰς τὸν συρφετὸν τῆς κοινωσίας προσέβαλον ἀπάτας τὰς τάξεις τῶν ὑπάρχων του, στρατιωτικῆς, ἐμπόρου, πολιτικῆς ὑπαλλήλους, τοὺς τε μεγαλόφρονας, καὶ μεγαλοπρεπεῖς Μωαμεθανοὺς καὶ τοὺς διλοῦς, τοὺς ταπεινοὺς, τοὺς φειδωλοὺς ἐχθροὺς τῆς Ἰνδικῆς. Ὅθεν συνκροτήθη φοβερὰ κατ' αὐτοῦ συνωμοσία, τῆς ὁποίας μέτοχοι ἦσαν ὁ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν Ρουδουλλύθης, ὁ ἀρχιστράτηγος Μίρ Δζαφφείρης καὶ ὁ πλουσιώτατος τῆς Ἰνδικῆς τραπεζίτης Δζυγγέτ Σείτης· διακοινωθέντος δὲ τοῦ πράγματος εἰς τοὺς Ἄγγλους, ἤρχισαν συνεννοήσεις μετὰ τῶν ἐν Μυρσεδαβάδῃ δυσχεροῦστων καὶ τῆς ἐν Καλκούττῃ ἐπιτροπῆς.

Ἡ ἐπιτροπὴ ἐδίσταζε περὶ τοῦ πρακτέου, ἀλλ' ὁ Κλίβος ἦτον ὑπὲρ τῶν συνωμοτῶν, καὶ ἡ δύναμις αὐτοῦ καὶ ἡ ἐπιμονὴ ὑπερέβαλον πᾶσαν ἀντίστασιν. Ὅθεν ἀπεφασίσθη, ὅτι οἱ Ἄγγλοι θέλουσιν συντελεσεῖ πᾶσαν δύναμιν εἰς τὴν καθαιρέσειν τοῦ Σουρατζᾶ Δουόλα καὶ εἰς τὴν ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας τῆς Βεγγάλης ἀνάψωσιν τοῦ Μίρ Δζαφφείρου, ὑποσχεθέντος εἰς ἀμοιβὴν πλουσίαν μὲν ἀποζημιώσιν τῆ ἐταιρεία καὶ τοῖς ὑπηρεταῖς αὐτῆς, δωρεάν δὲ διαψιλῆ εἰς τὸν στρατὸν, τὸν στόλον καὶ τὴν ἐπιτροπὴν. Αἱ μεταρῆς κακίαι τοῦ Σουρατζᾶ Δουόλα, ἡ ἀδικία τὴν ὁποίαν ἐπαθον ἀπ' αὐτοῦ οἱ Ἄγγλοι, ὁ κίνδυνος τὸν ὁποῖον τὸ ἐμπόριον αὐτῶν ἤθελε τρέξει, ἐὰν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἐξηκολούθει κυβερνῶν τὴν γῶραν ἐκείνην, δικαιολογεῖ, νομίζομεν, ἀποχρώντως τὴν περὶ τῆς καθαιρέσεως αὐτοῦ ἀπόφασιν. Τὸ πάντῃ ὅμως ἀδικαιολόγητον εἶναι ἡ ὑπόκρισις εἰς τὴν ὁποίαν κατεδέχθη νὰ καταβῆ ὁ Κλίβος· διότι ἐγραφε πρὸς τὸν Σουρατζᾶ Δουόλαν τοσοῦτον φιλικῶς, ὥστε ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐνταῦθα ἀμίριμον κατέστητε τὸν ἀσθενῆ ἐκείνον ἡγεμόνα. Ὁ αὐτὸς δὲ ταχυδρόμος δεῖσι ἐκόμισεν εἰς τὸν Ναβὼβ τὸ, κατὰ τὸν Κλίβον, καθήκον αὐτοῦ ἐγγράφον ἐκόμισεν εἰς τὸν Οὐάτσον ἐπιστολὴν διαλαμβάνουσαν ταῦτα. «Βιπέτε εἰς τὸν Μίρ Δζαφφείρη νὰ μὴ φοβῆται τίποτε, διότι μελετῶ νὰ ἐλθω πρὸς αὐτὸν μετὰ 5,000 ἀνδρῶν, οἵτινες οὐδέποτε ἔτρεψαν τὰ νῶτα. Βεβαιώσατέ τον δὲ, ὅτι θέλω βαδίσει νυχθημερόν εἰς βοήθειαν αὐτοῦ καὶ ἐτι θέλω τὸν ὑπο-

στηρίζει, ενόσω ένα και μόνον Όϊλω έχει ακόμη αν-
θρωπον. »

Και ήτο μὲν αδύνατον, συνωμοσία έχουσα τοσού-
τους κλάδου; να μείνη επί πολλόν χρόνον δλωσ άδηλος
και απόκρυφος; θθεν έφθασαν εις τὰ όττα του Ναβώδ
φήμεαι Ικαναί να διεγείρωσι την ύπερίαν του; αλλά μετ'
όλίγων καθησύχαταν αύτην τλ ψεύδη και τὰ σοφί-
σματα, τὰ όποια δ έφευρετής του Όμιχούνδου νού;
μετά θαυμαστικής τωόντι έπιτηδειότητος, επενόησεν.
Τὰ πάντα λοιπόν έβαινον κατά βούη και τὸ πράγμα
είχε σχεδόν ώριμάσει, ότε δ Κλίθης έπιηροφορήθη,
ότι δ Όμιχούνδης μελετῶ άπάτην διότι είχε μὲν δόξη
εις τὸν ποτηρόν Βεγγαληνόν ύπόψησι; άδράς άποζη-
μώσεως δι' όσα άπόλεσεν εις Καλκούτταν αλλά
τούτο δὲν ήρκει εις αυτόν. Ούτος παρέσχε μεγάλας
ύπηρετίας και εκράτει εις χειράς του τὸν μίτον του
όλου μηχανήματος; μία δέ λέξις την όποιαν ήθελε συ-
ρίξει εις τὸ οὖς του Σαραδζά Δουόλα, ήδύνατο να μη
δεινίτη πάντα όσα έπραξεν η ζωη του Ούάτσωνα, του
Μιρ Δζαφφείρου, όλων τῶν συνωμοτῶν ήτον εις χει-
ράς του. Όθεν άπεφάσισε να ώρεληθῆ από την θεσιν
του ταύτην να επιβήλη νέας εις τούς συνεγούς αυτού
συνθήκας, και άπήτησε 300,000 λιρών στερλινών από
αυτούς, εάν θέλωσι να σιωπήση και να εξακολουθήση
παρίχων την συνδρομήν του. Η έπιτροπή, άγανακτή-
σασα δια την προδοσίαν και πτοηθείσα διὰ τὸν κίνδυνον
δὲν ήξευρε τί δρόμον να ακολουθήση. Άλλ' δ Κλίθης
ήτο πλέον η ενάμιλλος του Όμιχούνδου περί τὰ τῶ
Όμιχούνδῃ ίδια ταχνάσματα, διότι ειπεν ο άνθρω-
ποι; αυτός είναι κακοῦργος; πᾶσα λοιπόν τέχνη, Ικανή
να μεταιώτη την κακοῦργίαν ταύτην, είναι ευδικαιολό-
γητος. Ό,τι κάλλιστον έχει να πράξῃ η έπιτροπή, ει-
ναι να ύποσχεθῆ τὰ απαιτούμενα. Μετ' όλίγων δ Όμι-
χούνδης θέλει περιέλθει εις την διάκρισιν της και τότε
η έπιτροπή δύναται να τὸν τιμωρήση, άποστρεφύσα αυ-
τὸν όχι μόνον της ήδη απαιτηθείσης δωροδοκίας αλλά
και της άποζημιάσεως την όποιαν έμελλον να λάβωσι
πάντες οι λοιποί, οι εν Καλκούττῃ παθόντες.

Η συμβούλῃ του έγνετο δεκτή. Πᾶς όμως έμελλε
να άπατηθῆ δ προμηθής και δευτεράς Ινδός όστις
είχεν άπαιτήσει να περιληφθῆ εις την μεταξὺ Μιρ
Δζαφφείρου και τῶν Άγγλων συνθήκην ήσον περί
τῶν αξιώσεων αυτού ήθρον και πριν η όμολογήτη έαυ-
τὸν ευχαριστημένον ήθελε να ήδῃ, ίδίους όφθαλμοίς τὸ
ήθρον ούτο; ; Ό Κλίθης είχεν έτοιμον τὸν τρόπον της
θεραπείας και ειπε να έτοιμασθῶν δύο της συνθήκης
άπόγραφα τὸ μὲν επί λευκοῦ, τὸ δ' επί έρυθροῦ χάρτου,
τὸ πρώτον γήσιον, τὸ δεύτερον εικονικόν. Έν τῶ πρώ-
τῳ οὐδεμία έγνετο μνεία του όνόματος του Όμιχούν-
δου τὸ δὲ δεύτερον, τὸ όποιον έμελλε να επιδειχθῆ εις
αυτὸν, περιείχε τὸν άπαιτηθέντα κατ' αυτόν όρον.

Τότε όμως πορῆστη. έτέρα δυσκολία; δ ναύαρχος
Ούάτσων έδίστασε να υπογράψῃ τὸ έρυθρόν άπόγρα-
φον, δ δὲ Όμιχούνδης ήτον άνθρωπος τοσούτον άξυ-
λερκής και προσεκτικός, ώστε η έλλιψς τοσούτον ού-
σιώδους όνόματος ήθελε πιθανώτατα διεγείρει την
ύπερίαν του. Αφ' έτέρου όμως και δ Κλίθης δὲν συνεί-
θιζε ν' άρνήη ήμιτελή τὰ πράγματα και (έρυθρίωμεν

σχεδὸν να τὸ γράψωμεν) έπλαστογράφησε τὸ όνομα του
ναυάρχου Ούάτσωνος.

Τὰ πάντα λοιπόν είχαν ήδη έτοιμασθῆ προς έναρ-
ξιν του κινήματος; και φυγόντες λάθρα του Ούάτσωνος;
άπο Μυρσχεδαβάδης, δ Κλίθης εκίνησε μετά του στρα-
του και έγραψε προς τὸν Ναβώδ εις ύρος ό,ως δια-
φορον τῶν προηγουμένων επιστολῶν; Ιστορήσεν ά-
παντα τὰ άδικήματα όσα έπαθον από αυτόν οι Βρε-
τανοί, ειπεν έαυτὸν πρόθυμον να ύποβάλῃ άπάσας τὰς
μεταξὺ αυτῶν διαφωνίας εις την διαίτησιν του Μιρ
Δζαφφείρου και κατέστρεψε τὸν λόγον, αναγγέλλων,
ότι επειδή επικείται η τῶν βροχῶν ώρα αυτός και δ
στρατός αυτού ήθελον θεωρήσει τιμὴν των να επισκε-
σθῶσι την αὐτοῦ Υψηλότητα δια να λάβωσιν άπαν-
τηρίν της.

Ό Σαραδζά Δουόλας ήθροισεν άμέσως άπασαν
αυτοῦ την δύναμιν και έστράτευσεν επί τούς Άγ-
γλους. Η συμφωνία ήτον, ότι δ Μιρ Δζαφφείρης,
χωρισθείς από του Ναβώδ, θέλει διτθίθασει την στρα-
τιωτικὴν αὐτοῦ μοίραν εις τὸν Κλίθην; άλλ' ότε ήλ-
θεν η κρίσιμος στιγμή, δ φόβος του συνωμότης άπε-
δείχθη επικρατέστερος του αισθήματος της φιλοσο-
ξίας; και ενῶ δ Κλίθης είχαν ήδη προχωρήσει μέχρι
Κοσιμβυζάρου (Kosimhuzar), δ δὲ Ναβώδ έστρα-
τοπεδευσε μετά δυνάμεις Ιτχυρῆς οὐ πολὺ μακρὰν
εκαίθεν εις Πλασσύν, δ Μιρ Δζαφφείρας ανέβαλλεν
ετι να εκπληρώσῃ τὰς ύποχρεώσεις του, και άπέφευ-
γε να δώσῃ όριστικὴν άπάντησιν εις τὰς απαιτηγού-
σας περί τούτου άπαιτήσεις του Άγγλου στρατηγού.

Ό Κλίθης ήτον εις δεινοτάτην άμηχανίαν; διότι
οὐδεμίαν μὲν ήδύνατο να δώσῃ πίστιν εις την ειλι-
κρίνειαν και την άνδρίαν τῶν συμμάχων του, όποιαν-
δήποτε δὲ πεποιθῆσιν και αν είχαν εις τὰ ίδια στρα-
τιωτικὰ προτερήματα, και εις την άνδρίαν και την
πειθαρχίαν τῶν ταχμάτων του, δὲν ήτον όμως πράγ-
μα εύχερές να ελθῆ εις χειράς μετά στρατοῦ τὸν
άριθμόν εικοσαπλασίονος. Πρὸ του στρατοπέδου του
έββρε ππτάμιον, τὸ όποιον εύκολον μὲν ήτο να πε-
ρασῃ, άλλ' εν όμως τὰ πράγματα απέβαινον κακῶς
οὐδὲ εις εκ της μικρᾶς αὐτοῦ φάλαγγος έμελλε ποτε
να διαβῆ ανακώματων εις τὰ ίδια. Και τότε πρώτῃν
και τελευταίαν φοράν, τὸ άτρόμητον αὐτοῦ πνεῦμα έ-
δίστασεν επί τινας ώρας να αναλάβῃ την φοβεράν ευθύ-
νην της όριστικῆς αποφάσεως. Όθεν συνεχάλεσε στρα-
τιωτικὸν συμβούλιον, του όποιου η πλειονοψηφία ειπεν,
ότι δὲν πρέπει να πολεμήσωσι και δ Κλίθης συνεφώ-
νησε μετά της πλειονοψηφίας. Πολλὰ δὲ ετη βραδύ-
τερον συνείθιζε να λέγη, ότι άπαξ μόνον της ζωῆς
αυτοῦ συνεχάλεσε στρατιωτικὸν συμβούλιον, και ότι
αν ήθελεν ακολουθήσει την γνώμην του συμβουλίου
τούτου, οι Άγγλοι οὐδέποτε ήθελον κατασταθῆ κύριοι
της Βεγγαλίας. Άλλ' μόλις διαλυθέντος του συνεδρίου
ήλθεν εις έαυτὸν και καθήσας μόνος όπὸ την σκιάν
δένδρων τινων διετέλεσεν αὐτόθι μίαν περίπου όραν
εικασούμενος; επανήλθε δ' εκειθεν με την άπόφασιν
ν' αναβρίψῃ τὸν περί του παντός κύβον και διετάξε
να έτοιμασθῶσι τὰ πάντα, ώστε την έπιούσαν τὸ
πρωτὸ να διαβῶσι τὸν ποταμόν.

Ό στρατός λοιπόν επέρασε τὸν ποταμόν και, μετά
επίπονον πορείαν όλης ημέρας, κατεσκήνωσε, πολὺ
μετὰ την δύσιν του ήλιου, εντός άλλουσι τινός, πλη-
σιον του Πλασσύος όπου ήτον δ έχθρός. Ό Κλίθης;
δὲν ήτον εις κατάστασιν να κοιμηθῆ, αλλά δι' όλης
της νυκτός διετέλεσεν ακρωόμενος τὸν κρότον τῶν
τυμπάνων και τῶν κυμβάλων, τὸν από του εύρους
στρατοπέδου του Ναβώδ εξερχόμενον; οὐδὲ πρέπει
να άκορήσωμεν ότι και αὐτή η Ιτχυρά αὐτοῦ καρ-
δια ήσθανετο ενότε διαταγῆν τινα, αναλογιζόμενου
κιά πόσον υπερχούσης δυνάμεις και τίνος επά-
θλου ένεκεν έμελλε μετ' όλίγας ώρας να άγωνισθῆ.

Άλλά και του Σαραδζά Δουόλα η ήσυχία δὲν ήτο
πλέον ανενόχλητος. Έην άσθενῆ άμα και θυελλῶ
δη αὐτοῦ ψυχὴν επάρασσον φόβοι άγριοι και δεινοί
περιδεῖ; δια τὸ μέγεθος και τὸ επικείμενον του κρι-
σίμου άγώνος, δυσπιστῶν προς τούς ήγεμόνας του
ιδίου στρατοῦ, παντα τὸν κλησιαζόντα όρρωδῶν και
όρρωδῶν επίσης να μὲν μόνος, εκάθητο εντός της σκῆ-
νης αὐτοῦ σκυθρωπός και καταδιωκόμενος, ως ήθελεν
εἰπεί άρχισος ποιητής, υπό τῶν Έρινύων τῶν δυστυ-
χῶν εκείνων οἴτινες, εκπνέοντες εν τῶ μίλανι κευθμῶ-
νι, κατηρῶσθραν αὐτῶ.

Και άνέτειλε λοιπόν η ήμέρα, η ήμέρα καθ' ην ε
μελλε να άποφασισθῆ η τύχη της Ινδικῆς. Άμα δε
τη έψ, ήρχισεν δ στρατός του Ναβώδ, δια πολλῶν
στομιῶν από του στρατοπέδου εκβάλλων, να φέρηται
επί τὸ άλλος εν ὄψῃ ήσαν κατεσκευασμένοι οι Άγγλοι
40,000 πεζοί μετά τουφεκίων, λογγῶν, σπαθῶν, τό-
ξων, βελῶν όπλισμένοι, εκάλυτον την πεδιάδα. Συν-
ωδεύοντο δὲ υπό 50 όγκωδεστάτων πυροβόλων, ὧν
έκαστον έσύρετο από πολλά ζεύγη λευκῶν βοῶν, ο-
πισθεν δὲ προωθείτο υπό έλέφαντος; μικρότερα δὲ
τινα πυροβόλα, άγόμενα υπό ευαρίθμων Γάλλων επι-
κούρων, ήσαν Ισως φοβερώτερα. Το ίππικόν συνεπο-
οῦτο εις 15,000 άνδρῶν; ληφθέντων όχι από τῶν
εκτητηλυμένων κατοίκων της Βεγγαλίας, άλλ' από της
γενναίας φυλῆς, ήτις κατῴκει εις τὰς βορείους επαρ-
χίας; δ δὲ εξησκημένος του Κλίθου όφθαλμός παρε-
τήρησεν, ότι και άνδρες και ίπποι ήσαν τὸν εν Καρ-
νατικῇ ρωμαλεώτεροι; η δὲ δύναμις, την όποιαν είχε
ν' αντιπαρατάξῃ εις τὸ μέγα τούτο πλήθος, συνεχίετο
εκ 3000 μόνον άνδρῶν. Άλλ' εκ τούτων ήσαν 1,000
περίπου Άγγλοι άπαντες δὲ ήγοντο υπό Άγγλων ά-
ξιωματικῶν και είχαν εξασκηθῆ εις την άγγλικὴν
πειθαρχίαν. Πρωτοστάται της μικρᾶς ταύτης φάλαγ-
γος ήσαν οι άνδρες του 39 συντάγματος, τὸ όποιον
μέχρι της σήμερον φέρει επί της σημαίας αὐτοῦ, εκτός
άλλων πολλῶν παρασήμων, άπερ όπό Ουέιλιγκτῶνα
εκτήσασατο εν Ισπανία και εν Γασκωνία, τὸ όνομα
του Πλασσύος μετά του υπερηφάνου άποφθέγματος
Primus in Indis.

Η μάχη ήρχισε διὰ κανονοβολισμοῦ, καθ' όν τὸ μὲν
πυροβολικόν του Ναβώδ οὐδὲν σχεδόν επέφερεν από
τέλεσμα, τὰ δὲ μικρὰ πυροβόλα τῶν Άγγλων πολλὴν
επύχαγον θραύσιν. Οὐκ όλίγοι επίσηςμοι αξιωματικοί
του Σαραδζά Δουόλα έπεσον, και η ταραχὴ η ήρχισε να
διαδίδεται εις τὰς τάξεις του στρατοῦ του; δ δὲ ίδιος

αὐτοῦ φόβος τῶσαν κατά πᾶσαν στιγμήν και, επειδή
εις τῶν συνωμοτῶν παρεστῆσεν αὐτῷ ότι ήτο κατάλ-
ληλον να όπισθοδρομήσῃ, δ Ναβώδ ήσπασθη προθύμως
την δολίαν ταύτην συμβουλήν, καθὸ συμφωνούσαν με
την ύπόλοιπον προτροπήν της ίδιας αὐτοῦ δειλιάς; όθεν
διέταξε τὸν στρατόν του να όπισθοδρομήσῃ, και η δια-
ταγὴ αὐτῇ άπεφάσισε την τύχην του. Ό Κλίθης, άρπά-
σας την ευκαιρίαν, παρήγγειλε τὰ στρατεύματά του να
προχωρήσωσι. Το πεφυμένον και άθυμον πλήθος ενέ-
δωκεν εις την επίθεσιν της άρρυθμου άνδρίας. Οὐδέποτε
όχλου συρφετός προσβλήθει; υπό τακτικῶν στρατιω-
τῶν κατεστράθη όλοσχερότερον. Η μικρὰ τῶν Γάλ-
λων φάλαγξ ήτις μόνη ήδύνατο ν' αντισταθῆ εις τούς
Άγγλους, παρεσύρθη από τὸ ρεύμα τῶν φυγάδων. Έν
ώρα μίᾳ δ στρατός του Σαραδζά Δουόλα διελύθη να
μη συκροτηθῆ πλέον ποτέ. Και έφρονεούσων μὲν 500
μόνο εκ τῶν νικηθέντων, αλλά τὸ στρατόπεδον αὐτῶν,
τὰ πυροβόλα αὐτῶν, τὰ σκεῦῃ αὐτῶν, τὰ αναρίθμητα
έγρήματα, τὰ αναρίθμητα θρέμματα έπεσον εις χει-
ράς τῶν νικητῶν. Ό Κλίθης δὲν απέβαλεν εἰμὴ 22
θανατωθέντα; και 50 πληγωμένους στρατιώτας, δια
τοσούτον δὲ μικρᾶς θυσίας διέλυσε στρατόν 60,000
περίπου άνδρῶν και καθυπέταξε κράτος έχον εκτασιν
μεγαλητέραν και κατοίκους πλειότερους η η Μεγάλη
Βρετανία.

Έτι έντος του άγώνος δ Μιρ Δζαφφείρας οὐδεμίαν
παρέσχεν εις τούς Άγγλους βοήθειαν. Άμα όμως ειδεν
ότι η μάχη εκρίθη, άπεχωρισθη μετά της τεταγμένης
υπ' αυτόν μοίρας; από του στρατοῦ, και άφοῦ κατέπαυ-
σεν η συμπλοκή, έπιμψε να συγχαρῆ τὸν σύμμαχόν
του; την δ' έπιούσαν πρωτὸ ήλθεν εις τὸ Άγγλικόν στρα-
τόπεδον, περίφοδος όπωςόν δια την ύποδοχὴν ήτις
τὸν περιέμενε; και έδωκε πρόδηλα σημεία άνησυχίας,
ότε ειδη προσελθόν στρατιωτικόν άπόσπασμα, τὸ ό-
ποιον έστάλη δια να άποδώτῃ εις αὐτὸν τὰς προσηκού-
σας εις τὸν βαθμόν του τιμὰς. Άλλά μετ' όλίγων οι
φόβοι του διελύθησαν; δ Κλίθης, ελθὼν προς αὐτὸν
τὸν ήσπασθη, τὸν ενηγκαίσθη, τὸν εχαιρέτισεν ως
Ναβώδ τῶν τριῶν μεγάλων επαρχιῶν Βεγγαλίας, Βα-
χράς και Όρίσης, ήκουσεν ευμένως την άπολογίαν
του και τὸν συνεβούλευσε να βαδίσῃ άμελλιγτί επί
Μυρσχεδαβάδην.

Ό Σαραδζά Δουόλας έφυγεν από του πεδίου της
μάχης μετά πλείστης όσης σπουδῆς επί ταχύποδος
καμήλου και φάσας εντός 24 περίπου ὡρῶν εις Μυρ-
σχεδαβάδην, συνεχάλεσεν ενταῦθα συμβούλιον του ό-
ποιου οι φρονιμώτεροι άνδρες έγνωμοδότησαν, ότι ει-
ναι καλόν να παραδοθῶσιν εις τὰς χειράς τῶν Άγγλων
από τῶν όποιων οὐδὲν δεινότερον ήδύνατο να φοβηθῆ
της καθαιρέσεως και φυλακῆς. Άλλ' αὐτός απέδωκε
την συμβουλήν ταύτην εις προδοσίαν, και επειδή άλλοι
τὸν προέτρων να δοκιμάτῃ εκ νέου την τύχην του
πολέμου, ενέκρινε την συμβουλήν ταύτην και έξέδωκε
περί τούτου διαταγὰς. Άλλά δὲν είχαν δ άθλιος την
γενναίότητα να έπιμειν οὐδὲ μίαν δλόκληρον ήμέραν
εις άνδροπρεπή άπόρασιν; μανθάνει ότι δ Μιρ Δζαφ-
φείρας έφθασε και δ φόβος του; καταντῶ εις τὸ επα-
κρον. Όθεν μετημφισμένος Ιμάτιον ευτελής και κρα-

των εις χειρας νεβηκα πολυτιμων λιθων, καταβαινει δια νυκτος απο παραθωρου των βασιλειων του και αποπλεει, υπο δυο μονων ακολουθων συνωδευμενος, δια του ποταμου, εις Πατνα.

Μετ' ολιγας ημερας ηλθεν ο Κλιθης μετα 200 Αγγλων στρατιωτων και 300 Σεπουων, εις Μυρσγεδαβαδην, οπου παρασκευασθη αυτω εις καταλοι βασιλειον, υπο τοσουτον ευρυχωρου κηπου περιτοχιτισμενον, ωστε απαντα τα συναδυσαντα τον Κλιθην στρατευματα ηδυνηθησαν να κατατινηωσωσιν εν ανεσει εις τον κηπον τουτον. Εν τω αμα εγενετο η τελετη της εγκαθιδρυσεως του Μιρ Δζαφφειρου. Ο Κλιθης προσηγαγε τον νεον Ναδωθ εις τον ηγεμονικον θρόνον, τον εκαθισεν επ' αυτου, προσεφερεν αυτω, κατα το παναρχαιον εθος της ανατολης, αναθημα εκ χρυσου, και επειτα, τρακεις προς τους πληρουντας την αιθουσαν ιθαγενεις, συνεχωρη αυτους δια την αγαθην τυχην, ητις τους ελυτρωσεν απο του τυρανου. Ηναγκασθη δε εις την περιστατιν ταυτην να μεταχειρισθη διερμηνεα διτι αξιον παρατηρησεως ειναι τωντι, οτι, ενω τοσουτον χρονον διετριψεν εν τη Ινδικη, ενω τοσουτον ακριως εγνωρισε τα τε Ινδικα πραγματα, και τον Ινδικον χαρακτηρα και ενω τοσουτον ελατρευετο υπο των Ινδων στρατιωτων, ουδεποτε θυμω ηδυνηθη να εκφρασθη ευχερας εις οινωδηποτε τινα Ινδικην γλωσσαν. Βνλοτε μαλιστα ηναγκασθη, εις τας προς τους ιθαγενεις σχεσεις του, να μεταχειρισθη τα ολιγα πορτογαλλικα τα οποια εμαθεν οτε, νεωτατος ετι, διηλεθε δια της Βρασιλιας.

Ο νεος ηγεμων προσεκληθη ηδη να εκπληρωθη τας υποχρεωσεις τας οποιας ειχεν αναλαβει προς τους συμμάχους του. Γενουμένης δε συνελευσεως εν τη οικια του πλουσιωτατου Ινδου Δζαγγετ Σειτου, ινα διαταχθωσι τα δειοντα περι τουτου, προσηλθεν εις αυτην και ο Ομιχουνης, πεποιθωσ οτι απολαμβανε πληρηστατην την ευνοιαν του Κλιθου, δεστις, μετα προς ποιησεως υπερβαινουσης και αυτην την Βεγγαλικην προσποιρησιν, ειχε πολιτευθη προς αυτον μεχρι της παρουσης ημερας με απαραιμειωτον φιλοφροσυνην. Προσαχθεντος δε του λευκου απογραφευ και αναγνωσθεντος, ο Κλιθης ετραπη ηδη προς ενα των υπαλληλων της εταιρειας, ονοματι Σκαραφωνα και ειπε προς αυτον αγγλιστι: « Καιρος ειναι να εξαγαγωμεν της απατης τον Ομιχουνην. » « Ομιχουνη » ειπεν ο Σκαραφων Ινδιστι, « το ερωθρον απογραφον ειναι πλαστον δεν εχεις τιποτε να λαμβανης. » Ο Ομιχουνης επισεν εξω φρενων εις τας χειρας των υπηρετων του και συνηλε μεν παλιν, αλλα το πνευμα του επαβε πληρην ανηκεστον. Ο Κλιθης, δεστις, αν και εις τας προς τους πολιτικους της Ινδικης ανδρας σχεσεις του ολιγας επαγε τυψεις συνειδοτος, δεν ητον θυμωσ απανθρωπος, συνεκινηθη, ως φαίνεται, υπο της συμφορας ταυτης. Διότι μετ' ολιγας ημερας ειπε τον Ομιχουνην, ωμιλησε φιλικωσ προς αυτον, τον συνεδουλεσε να υπαγη εις προσονητην κανενος μεγαλου Ινδικου ναου, επι τη ελπιδι, οτι η μεταβολη του τοπου θελει ανορθωσει την θυγιαν του, και εφανη μαλιστα διαθεθειμενος, λησμονων παντα τα προηγου-

μενα, να τον μεταχειρισθη παλιν εις την δημόσιον υπηρεσιαν. Αλλ' απο της αφηνιδιας ταυτης προσβολης, ο δυστυχης ανθρωπος περιηλεθε βαθυηδωσ εις θλακειαν. Αυτος ε αλλοτε δικακεριμενος επι τη δυναμει του νοος του και τη απελευια των εξωντου κτηνηωτευσεν ηδη τα λειψανα της περιουσιας του εις παιδαριωδη αθυρματα και επεθυμει να επιδεικνυη εκυτον περιβεβλημενον πλουσια ενδυματα και υπο πολυτιμων λιθων κεκαλυμενον, τοσουτον δε ταλαιπωρον διαγαγων επι τινας μηνας βιον, ετελευτησεν.

Ηθελομεν νομισει περιττον να ζεπιπερωμεν παρατηρησεις τινας δια να καθοδηγησωμεν την περι της προκειμενης υποθεσεως κρισιν του αναγνωστου, εαν ο Ιωαννης Μαλκολμης δεν επεχειρει να δικαιολογησθ αυτην καθ' ολοκληριαν. Λυπειται μεν διότι εγενετο αναγκη της χρησεως τοσουτον εξομεμπτου μεσου οιον η πλαστογραφια, αλλα δεν θελει να δημολογησθ οτι ημαρτε κατα τιδ τον ακατωδωνα απατων. Νομιζει, οτι οι Αγγλοι δεν ειναι υποχρεοι να τηρωσι πιστιν προς ανθρωπους ουδεμιαν πιστιν τηρουντας και οτι, εαν ηθελον εκπληρωσει τας υποχρεωσεις αυτων προς τον κακαθη Βεγγαληνον, το λαμπρον τουτο παραδειγμα προδοσιας ευτυχοσ ηθελε παραγαγει σηηνομιμητων. Το καθ' ημασ δεν θελομεν εξετασει την υποθεσιν ταυτην κατα τας αυτηνας αρχας της ηθικης η τοιαυτη εξετασις ειναι τωντι περιττη, διότι και αν ηθελομεν θεωρησει το ζήτημα μονον ως ζήτημα ωρελευιας, εις την ευτελεστεραν εννοιαν της λεξεως ταυτης, ειμεθα πεπειμενοι, οτι ο Κλιθης ειχεν δλωσ διδλωσ αδικον και οτι οχι μονον κκοουρημα, αλλα και σφαλαμα επραξεν. Οτι η χρηστικότητα ειναι η καλλιστη πολιτικη, τουτο ειναι αρχη την οποιαν θεωρωμεν εν γενει μεν αναμφισθητων και ως προς αυτας τας ευτελεις μεταξυ ιδιωτων σχεσεις, ανεξαιρετωσ δε σχεδον ορθοτατην ως προς τας πολιτικας σχεσεις και τουτο, διότι αι πολιτικαι ειναι μακροβιωτεραι των κατ' ιδιαν ανθρωπων. Ειμπορει τις να αναφερη ανθρωπουσ ευτυχησαντας εν τη κοσμη τουτω δια παραδιασεωσ της ιδιωτικης πιστεωσ αμφιβαλλομεν θυμωσ αν υπαρχη παραδειγμα κρατους αποκτησαντος θριστικον επι τελουσ κερδουσ δια της ρηξεωσ της δημοσιας πιστεωσ. Απατα η ιστορια του κατα την Ινδικην Βρετανικου κρατουσ αποδεικνυει εναργωσ την μεγαλην ταυτην αληθειαν, οτι δεν ειναι φρονημον να αντιτασεται απιστια εις την απιστιαν και οτι το δραστηριωτερον κατα της απατης σπλον ειναι η αληθεια. Επι μακρον χρονου διαστημα οι Αγγλοι κυριαρχοι της Ινδικης, καιπερ περιστοιχιτισμενοι υπο συμμαχιων και εχθρων, ουδεμιαν τηρουντων συνθηκην, επολιτευθησαν ουδεν ηττον εν γενει μετα χειρσοτητος και ειλικρινειας, το δ' αποτελεσμα απειδειξεν, οτι η χρηστικότητα και η ειλικρινεια ειναι των δονητων οι σοφιοτεροι Η Αγγλικη ανδρια και η Αγγλικη σνεσεις ολιγωτερον συνετελεσαν εις την επεκτασιν και την συντηρησιν του ανατολικου ημων κρατουσ οσον η Αγγλικη πιστις. Οσα ηδυναμεθα να κερδησωμεν εαν ηθελαμεν μιμηθη την διπλοην, την πονηριαν, την σοριστιαν, την επιορκιαν, τας οποιας προς ημασ μεταχειριζονται, ειναι

μηδεν, παραβαλλομενον με το προσγενομενον ημιν πλεονεκτημα ως εκ τουτου, οτι ειμεθα εν τη Ινδικη η μονη δυναμει εις τον λογον της οποιας ειμπορει τις να εχη πεποιθησιν. Ουδε εις των βρκαν δσοουσ δυναται να επινοησθ η δεισιδαιμονια, ουδε εις ομηρον, οσω πολυτιμοσ και αν ηναι, εμπνεει το εκατοστον της πεισεωσ την οποιαν παρεχει το « Ναι, ναι » και το « ου, ου » Αγγλου πρεσβεωσ. Δεν υπαρχει φροσυριον, οσω ισχυρον και αν ηναι ως εκ της τεχνης η της φύσεωσ, παρεχον εις τους εν αυτω οικουντας ασφαλειαν ισην της ασφαλειασ την οποιαν απολαμβανει ο εγχωριος αρχηγος ο διαδευων δια της χωρας ισχυρων και θνασιμων εχθρων τεθωρακισμενος υπο της Βρετανικης εγγυησεωσ.

Οι Ισχυροτεροι ηγεμονεσ της ανατολης, καιπερ προτεινοντεσ υπερόχουσ τοκουσ, μόλις ειμπορουσ να αποσπασωσιν ελαχιστον μεροσ του πλουτου, τον οποιον εχουσ κατακεχωσμενον οι υπηκοοι των. Ενω η Αγγλικη κυβερνησις δεν προσφερει ειμη μικρον πλειοτερον των 4 ταξ' εκατον και εν τούτοισ οι φειδωλοτεροι των ανθρωπων υπειδουσ να εξαγαγωσιν απο των απορρητοτερων αυτων, κρυπτηριων εκατομυδρια χρηματων. Εχθροσ των Αγγλων μοναρχησ ειμπορει να προτεινη εις τους Σουλτουσ αυτων ορη χρυσοσ δια να εγκαταλειψωσι τας σημαιασ της εταιριασ η δ' εταιρια δεν υποχρετι ειμη μετρια συντασιν μετα μακραν υπηρεσιαν. Αλλα πασ Σεπουοσ γνωριζει, οτι η υποσχεσις της εταιρειασ θελει τηρηθη, γνωριζει, οτι, και αν εκατον ζηση ετη, το ορυκτιον και το αλλασ αυτου ειναι τσοον ασφαλη, οσον και ο μισθοσ του Γενικου διοικητου της Ινδικης, και γνωριζει, επισις, οτι παν αλλο της Ινδικης κρατουσ, τους επισημοτεροσ παραβαινον ερχουσ, θελει αφησει αυτον να αποθανη της πεινης αμα κυση του να ηναι χρησιμοσ. Μεγα τουτο πλεονεκτημα εις μιαν κυβερνησιν, το να ηναι αυτη και μονη αξιοπιστουσ εν μετω κυβερνησεωσ εις τας οποιασ ουδεις πιστευει. Το πλεονεκτημα τουτο το εχουσιν οι Αγγλοι εις την Ασιαν, οτινεσ, εαν επι των δυο τελευταιωσ γενεων, ηθελον πολιτευθη κατα τας αρχασ τας οποιασ ο Ιωαννης Μαλκολμης θεωρει ορθασ, εαν, οσακις περιηλθον εις σχεσεις προς ανθρωπουσ οιοσ ο Ομιχουνης, ηθελον, μετρουντεσ την ισην αυτοισ, μεταχειρισθη ψευδοσ και απατην και παρασπονδησιν, ειμεθα πεπειμενοι, οτι δι ουδεμιασ ανδριασ και ικανοτητουσ ουδεμιαδ ηδυναντο να συντηρησωσι το κρατουσ αυτων.

Ο δ' Ομιχουνης δεν υπηρξε το μονον της μεταβολησ ταυτης θυμα. Ο Σαραδζα Δουουλασ, συλληφθεισ μετα τινασ απο της δραπετευσεωσ αυτου ημερασ, προσηθη ενόπιον του Μιρ Δζαφφειρου, και ενταυθα, υπο εναγωνιωσ σπασμων κατεχομενοσ, επασε καταγης και εδεθη μετ' ακρωων και ολουλυμων, την χαριν, την οποιαν αυτουσ ουδεποτε επετρεψεν. Ο Μιρ Δζαφφειρησ εφανετο δυσωπουμενοσ, αλλ' ο υιοσ του Μιρ ανησ, νεανιασ επτακαιδεκαετησ, δεστις κατα την ανθενειαν του εγκεφαλου και την αγριότητα του χαρακτηροσ πολυ ωμοιαζε τον ταλαιπωρον αιχμαλωτον, υπηρξεν ακαμπτοσ. Ο Σαραδζα Δουουλασ απηχηθη εις απορρητον δωματιον, οπου επεμφθησεν μετ' ολιγον οι υπηρεται του θνατου. Οι Αγγλοι δεν μετεσχονησ

πανταπει της πραξεωσ ταυτης, ε δε Μιρ Δζαφφειρησ, εννοων αποχρωνωσ τον τροπον του σκεπτεσθαι αυτων εθεωρησεν αναγκαιον να απολογηθη διότι εξεδιχηθη τον παγκακιστον εχθρον του.

Καταβρακτησ πλουτου εφρευσεν ηδη επι της εταιρειασ και των υπηρετων αυτης, 800,000 λιρων στερλινων, εις αργυρουσ νόμισμα, εσταλησεν, δια του ποταμου, απο Μυρσγεδαβαδην εις το φροσυριον του Γουλιελμου ο στολοσ ο κομισασ τον θησαυρον αυτον συνεκειτο εξ 100 και επεκεινα πλοιαριων και κατεπλευσε θριαμβικωσ κυματιζουσων των σημαιωσ και της μουσικησ παιανιζουσης. Η προ τινων μνηων εγκαταλειφθεισα Καλκουττα υπηρξεν ηδη ακραιοτερα παρα ποτε το εμποριον ανεζησε και τα σημεια της ευποριασ ανεφανησεν εις πασαν Αγγλικην οικιαν. Του δε Κλιθου ο πλουτισμοσ ουδεν αλλο ειχεν οριον η την ιδιαν αυτου μετριότητα το θησαυροφυλακτιον της Βεγγαλης ηνευχη εις αυτον. Ενταυθα, κατα το εθος των ηγεμωνων της Ινδικης, υπηρξε σεσωρευμενον αμετρον νομισματων πληθος, εν οισ δεν ητο σπανιον να απαντωνται και τα χρυσα φορινα και τα Βυζαντινα υπερπυρα δι' ον οι Ενετοι ηγοραζον τα υφασματα και αρωματα της ανατολης πολυ πριν η πλοιοσ ευρωπαϊκον καμψη την Εβελπιν ακραν. Ο Κλιθης διηλθεν ανα μεσον των σωρων εκεινων του αργυρουσ και του χρυσοσ, τους οποιοσ επεστεφερον ρουβινια και αδαμαντεσ, και απο των οποιωσ ηδυνατο να λαβη, κατ' αρεσκειαν, οσα ηθελεν. Ηλαβε δε απο 200 μεχρι 300,000 λιρων στερλινων.

Αι μεταξυ Μιρ Δζαφφειρου και Κλιθου χρηματικαι διαπραγματευσεισ κατεκριθησαν, 16 ετι βραδυτερον, υπο της κοινησ γνωμησ και εν τω Παρλαμεντω αυστηρωσ επετιμηθησεν, ο δε Ιωαννης Μαλκολμης δικαιολογει αυτας μετα πολλησ δεξυτητοσ. Και οι μεν κατηγοροι του νικηφορου στρατηγου παρεσθησαν το κερδοσ αυτου ως τον μισθον της διαφθορασ, ως λεϊαν αποσπασθεισαν, με την σπαθην εις τας χειρασ, απο συμμάχου ερφημου πασης βοηθειασ. Ο δε βιογραφοσ αφ' ετερου θεωρει τα μεγαλα ταυτα αποκτηματα ως δωρα εκουσια, επισις εντιμα και δια τον θαρητην και δια τον ληπητην, και παραβαλλει αυτα με τα γερα τα οποια δυναμεισ ξεναι απεινιμαν εις τον Μαρλοδουρον, εις τον Νελσωνα και εις τον Ουελιγγκωνα. Αιεποτε, λεγει επεκρατησε εν τη Ανατολη εθος να διδωνται και να λαμβανωνται δωρα ουδ' ειχεν εκδοθη ειςετι νομοσ τις απαγορευων ητηωσ εις τους κατα την Ινδικην Αγγλικουσ υπαλληλουσ να ωρελωνται απο της Ασιανησ ταυτης συνηθειασ. Ομολογουμεν, οτι ο τοιουτοσ του σκεπτεσθαι τροποσ δεν μαζ ευχαριστεί εντελωσ. Δεν υποπτευομεν τον Κλιθην, οτι επροδωκε τα συμφεροντα των εντολεωσ αυτου η της εκυτου πατριδοσ, αλλα δεν δυναμεθα να μη θεωρησωμεν, οτι επραξε τι το οποιον, αν και καθ' εαυτο μη κακον, υπηρξεν θυμωσ κακιστον παραδειγμα. Ειναι αναμφισθητηον, οτι πασ στρατηγοσ ειναι ο υπηρετης της κυβερνησεωσ του και ουδεν ετερον. Εντευθεν επεται η, οτι πασαι αι δωρασι οσα λαμβανει δια τας υπηρεσιασ του πρεπει να διδωνται η υπο της ιδιασ αυτου κυβερνησεωσ η εν πληρει γνωσει και τη πληρει επιδο-

κίμασι τῆς ἰδίας αὐτοῦ κυβερνήσεως. Ὁ κανὼν οὗτος πρέπει νὰ τηρηθῆται αὐστηρῶς καὶ ὡς πρὸς τὸν εὐτελέστερον φλήγαρον, σταυρὸν, μεταλλιον ἢ ταῦναν. Πῶς λοιπὸν κυβέρνησις εἴμπορεῖ νὰ ὑπηρετῆται καλῶς, εἰν ἦναι ἐπιτετραμμένον, εἰς τοὺς ἀρχηγούς τῶν στρατευμάτων τῆς, νὰ λαμβάνωσιν, ἀνευ τῆς ἀδείας αὐτῆς καὶ προηγουμένης εἰδήσεως, ἡγεμονικὸς θησαυροὺς ἀπὸ τῶν συμμάχων τῆς. Εἶναι μάταιον νὰ λέγωμεν ὅτι δὲν εἶχε τότε ἐτε ἐκδοθῆ νόμος ἀπαγορεύων τὸ ἔθος τοῦ λαμβάνειν δῶρα ἀπὸ Ἀσιανῶν κυριαρχῶν τὸ καλὸν ἡμᾶς κατακρίνομεν τὴν διαγωγὴν τοῦ Κλίβου ὅχι δυνάμει τοῦ νόμου, τοῦ βραδύτερον ψηφισθέντος ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἀπαγορεύσεως πάσης τοιαύτης δωροληψίας, ἀλλὰ δυνάμει ἀρχῶν αἰτίνες ἴσχυον καὶ πρὶν ἢ ἐκδοθῆ ὁ νόμος ἐκεῖνος, δυνάμει τῶν ἀρχῶν τοῦ κοινοῦ δικαίου καὶ τοῦ κοινοῦ νόμου. Δὲν γνωρίζομεν νόμον ἀπαγορεύοντα εἰς τὸν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργῶν νὰ διατελῆ μισθούμενος ὑπὸ ἡπειρωτικῆς τιμῆς δυνάμει, ἀλλ' οὐδὲν ἦτον εἶναι βέβαιον, ὅτι ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργῶν, ὅστις ἤθελε λάβει ἀπόρρητον τῆς Γαλλίας ἀνταξίν, ἤθελε παραβιάσει δεινῶς τὸ καθήκον του καὶ καταστῆ ἄξιος βραβείας ποινῆς. Ὁ Ἰωάννης Μαλκόμους παραβάλλει τὴν διαγωγὴν τοῦ Κλίβου μὲ τὴν τοῦ δουκὸς Οὐδαλλεγκτῶνος. Ἀλλ' ὑποτιθεμένου, ὅτι ὁ Οὐδαλλεγκτῶν, μετὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ 1815 καὶ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς καλ' ἢ ἐστρατήγει τοῦ καταλειφθέντος εἰς τὴν Γαλλίαν, ἐπὶ τῆς φρουρῆσιν αὐτῆς, συμμαχικοῦ στρατοῦ, ἤθελε λάβει κρυφίως 200,000 λιρῶν στερελίων ἀπὸ τοῦ Λουδοβίκου 18^{ου}, λόγῳ εὐγνωμοσύνης διὰ τὰς μεγάλας ὑπηρεσίας τὰς ὁποίας προσήνεγκεν εἰς τὸν Βουρβωνικὸν οἶκον ὅποιαν τινα κρίσιν ἤθελεν ἐπιφέρει τὸ κοινὸν περίτῃς τοιαύτης πράξεως; Καὶ ὅμως ἡ νομοθεσία μα: δὲν περιέχει μέχρι τοῦδε ἀπαγορεύσιν τινα περὶ ἀποδοχῆς δῶρων ἐν Ἑυρώπῃ, καθὼς οὐδὲ τότε περιεῖχε τοιαύτην ὡς πρὸς τὴν Ἀσίαν ἀπαγορεύσιν.

Ἀφ' ἑτέρου ὁμολογητέον ὅτι εἰς τὴν διαγωγὴν τοῦ Κλίβου ὑπάρχουσι πολλὰ ἐλαφρυντικὰ περιστασια, διότι ἐλευθερὸν ἐξυτὸν ὡς στρατηγὸν ὅχι τῆς κυβερνήσεως, ἀλλὰ τῆς ἐταιρείας, ἢ δ' ἐταιρεία εἶχεν ἐπιτρέψει εἰς τοῦ ὑπαλλήλους τῆς, τοῦλάχιστον ἐμμέσως νὰ πλουτῶσιν ὠφελόμενοι ἀπὸ τὴν ἐλευθεριότητα τῶν Παναγιῶν ἡγεμόνων καὶ μεταχειρίζομενοι ἔτι ἀθεμιτοτέρους τρόπους δὲν ἦτο δὲ πρὸς δόκιμον, ὅτι ὁ ὑπὲρ τῆς θέλει εἶχει περὶ τοῦ καθήκοντος ἰδέας αὐστηροτέρας τῶν κυρίων αὐτοῦ. Πρὸς τούτοις ὁ Κλίβος ἐξήγητῶς δὲν εἰδοποίησε τοὺς ἐντολεῖς του περὶ τῶν γενομένων καὶ δὲν ἐξήγησε τὴν ἐγκρισίν των, ἀφ' ἑτέρου ὅμως δὲν ἀπέδειξε διὰ προμελετημένης τινὸς ἀποκρίσεως, ὅτι φρονεῖ ἑαυτὸν ποιοῦντα ἀποπὸν τι εἰς τὴν προκείμενῃ περιστασίαν. Ἐξεναντίας ὁμολογεῖ, μετὰ παρρησίας πλειστῆς, ὅτι κατέστη εὐπορος διὰ τῆς ἐλευθεριότητος τοῦ Ναβῶβ. Ἐπὶ τέλους, ἀν καὶ φρονώμεν, ὅτι διὰ τοιοῦτον τρόπον οὐδὲν ἔπρεπε νὰ λάβῃ, ἀνάγκη νὰ παραβληθῶμεν, ὅτι εἶναι ἀξίεπαινος διότι ἔλαβε τότε δόξα. Τῷ ὄντι ἔλαβεν 20 λίκας ρουπιδίων ἀλλ' ἤρκει νὰ εἶπῃ μίαν λέξιν καὶ τὰ 20 ἐγένοντο 40. Οἱ ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τῆς πλεονεξίας τοῦ Κλίβου

ἠητορεύοντες εἶδον εὐχερέστατον ἀρετῆς δαίγμα ἀλλ', εἶναι βέβαιον, ὅτι ἀπὸ ἐκατὸν τοιούτων κατηγόρων οὐδὲ εἰς ἤθελε φανῆ ἐν τῷ θησαυροφυλακίῳ τῆς Μυρτχεδαβάδης τοσοῦτον ἐλιγαρχῆς.

(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ ἀκόλουθον Φυλλάδιον.)

ΟΔΟΠΟΡΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΙΣ.

A.

— Δὲν ἔχετε βεβαίως τὴν παράδοξον ἀξίωσιν, καὶ εἶπεν ἡ Ἀγλαία, ὅτι ὠδοπορήσατε διὰ μόνον τὸν ἑαυτὸν σας.

— Διὰ μόνον τὸν ἑαυτὸν μου, κυρία μου; εἶπον.

— Ναί, ἀπεκρίθη, διὰ μόνον τὴν ἰδικὴν σας εὐχαριστήσιν.

— Πῶς, κυρία μου, ὑπέλαβον, δύνασθε νὰ ὁμιλήτε περὶ εὐχαριστήσεώς μου, ὅταν ἤξεύρετε ὅτι ἤμην ἑκατοντάδες ὠρῶν μακρὰν σας;

— Αἱ Παρισίαι ψυχρολογίαι εἰσὶν, ὡς βλέπω, ἀπεκρίθη ἐκεῖνη, ἐμπόρευμα ἐξαγωγίμων. Ἀλλ' ἐδῶ δὲν ἔχει ζήτησιν. Ὁ μᾶς διηγηθῆτε τὴν περιήγησίν σας.

— Ὁκεανὸς γάλατος, εἶπον, δὲν διέπλιυσα κατὰ δυστυχίαν, οὔτε εἶδα ἀνδρας κυνοκεφάλους. Ἡμπερὸς ὅμως νὰ σὰς εἰπῶ, ὡς οἱ πλείστοι τῶν περιηγητῶν, ποῦ κατέλυσα καλ' ἐτέραν, τί ἔραγον εἰς τὸ νεδμά μου, καὶ τί ἐπία εἰς τὸ δεῖκνόν μου.

— Ἀπὸ τὴν περιέργον αὐτὴν ἐκθεσιν, εἶπεν ἡ Ἀγλαία, δὲν θέλωμεν νὰ στερηθῶμεν τὰ Ἀπαντὰ σας, ὅταν ἡ Ἑλλάς εὐτυχῆται νὰ τὰ ἰδῆ ἐκδεδομένα.

— Μὴ χαίρεκακίαν, ἐπρόσθετεν ἡ Καλλιόπη. Περιγράφετέ μας τοὺς τόπους ὅσους περιήλλατε, τὰ μνημεῖα ὅσα εἶδατε, τὰ καταστήματα, τὴν βιομηχανίαν.

— Ἀν στατιστικαὶ πληροφορία: δύνανται νὰ σὰς εὐχαριστήσωσιν, εἶπον ἐγὼ, εἰμὶ πρόθυμος νὰ σὰς εὐχαριστήσω.

— Ἀς ἰδῶμεν, εἶπεν ἡ Καλλιόπη.

— Σὰς ἀποτρέπω ν' ἀνοιξήτε τὸ στόμα, διέκοψεν ἡ Ἀγλαία. Τοῦτο μᾶς ἔμεινε τώρα, ν' ἀκούσωμεν μᾶθημα πολιτικῆς οικονομίας. Κοινωνίαν ἀνθρώπων ἴδατε οἱ ἄνθρωποι ἔχουν πᾶθη, τὰ πᾶθη παράγουσι δράματα. Ἐν λοιπὸν κοινωνικὸν δρᾶμα διηγηθήτε μας.

Εἶδα τῆς ὄντι, κυρία, ἀπεκρίθη ἐγὼ, τοὺς ὀδοιπόρους χασμωένους εἰς τὰς ἀμάξας, ἢ φλυαροῦντας ὡς νὰ παρέλιθῃ ἢ ὡρα τοὺς ξενοδόχους λεηλατοῦντας τοὺς ἑσούς, καὶ τούτους καταρωμένους τὴν κακὴν τροφήν καὶ τὴν σκληρὰν κλίνην εἰς τὰς συναναστροφὰς τοὺς συγκακλημένους, χορεύοντας, χαρτοπαικτοῦντας, ἢ μεγάλα διηγουμένους περὶ βροχῆς καὶ ἀνέμου. Ἰδοὺ εἰς τὸν περιηγητὴν τί παριστᾷ ἡ περὶ κοινωνία.

— Κατὰ τοὺς περιηγητὰς, εἶπεν ἡ Ἀγλαία Ὑ-

πάρχουσι ἄνθρωποι ὧν ἡ ψυχὴ ἀκούει πάντα σενάγμων, ὅσον σιγαλὸς κα' ἂν εἶναι, βλέπει. πᾶν δάκρυ, ὅσον ἐν κρυπτῷ καὶ ἂν χυνηται, ἦτις ἀνακαλύπτει τὴν πονοῦσαν καρδίαν ὑπὸ τὰ μειδιῶντα γέιλη. Οὗτοι εἰσὶν οἱ μάρτυρες τῆς εὐκισθησίας. Ὑπάρχουσι ἄλλοι οἵτινες ἀκούονται τὴν ἐπιφάνειαν βλέποντες, εἰς οὗς ὁ κόσμος παριστᾷ μόνον χατρωμένους ὀδοιπόρους καὶ ἀνθρώπους μεριμνῶντας περὶ βροχῆς καὶ ἀνέμου. Οὗτοι εἰσὶν οἱ ἥϊως τῆς ἀναληθσίας.

— Ἦγῶ ἐν δρᾶμα νὰ σὰς διηγηθῶ, ἀνέκραξα ἐγὼ τότε.

— Ἀ! Ἐγὼ ὄντι, ἀνεκάγχασεν ἡ Ἀγλαία. Ἐβρομεν λοιπὸν τὸ κεχρηγὸν τοῦ θώρακος! ἦτον ἡ ἀξίωσις τῆς εὐκισθησίας! Ἀέγετε λοιπὸν τὸ δρᾶμά σας.

— Ὅτι μ' ἐπιτρέψετε, εἶπον ἐγὼ, νὰ σὰς εἰσάξω προλογίζων τὰ τοῦ δρᾶματος πρόσωπα, ὡς εἰς τὰ κλασικὰ δρᾶματα.

— Ὅπως θέλετε, ἀπήντησεν ἡ Ἀγλαία. Ἀρκεῖ νὰ μᾶς ἐπιτρέψητε ἰπίσης ν' ἀποκοιμηθῶμεν, ἂν τὸ δρᾶμά σας εἶναι ψυχρὸν, ὡς πολλὰ τῶν κλασικῶν δρᾶμάτων.

— Ἦοὺ δὲ εἶναι ἡ σκηνὴ του; ἠρώτησεν ἡ Καλλιόπη.

— Εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἀπεκρίθη. Εἰς Λονδὸν ἐστὶν ἡ γυμνασιὸν εἰς εὐπορον Ἀγγλικὴν οἰκίαν τοῦ Σίρ Ροβέρτου Μαξουέλλου, εἰσαχθεὶς ὑπὸ νέου φίλου μου, Ἐδουάρδου Μορλέου καλουμένου, μηχανικοῦ τὸ ἐπάγγελμα, ὅστις ἐφαίνετο ἀπολαυθῶν μεγάλην καὶ δικαίαν ὑπόληψιν διὰ τὴν ἰκανότητα καὶ τὴν παιδείαν του. Ἐκεῖ ἐβλεπον συναναστροφὴν ποικίλην καὶ πνευματώδη, καὶ ἦκουον μουσικὴν ἐκλεκτὴν, ἦτις πολλάκις ἐπέχει τόπον τοῦ πνεύματος τῆς συναναστροφῆς.

Πολλοὶ κύριοι καὶ πολλὰ κυρίαι συνήρχοντο τὰς ἐπέρας εἰς τὴν οἰκίαν ταύτην. Μεταξὺ δ' ἄλλων προπερὶ νὰ διακρίνω μίαν, ἦτις ἐφαίνετο πεπλασμένη ἀπὸ βόδα καὶ γάλα, εἶχε τὴν κόμην καστανῆν, τοὺς ὀρθαλομοὺς γλαυκοὺς, καὶ γλυκεῖς ὡς . . . ὡς . . .

— Ἀς λείψῃ τὸ πῶς, εἶπεν ἡ Ἀγλαία, ἦτις παρετήρησεν ὅτι τὴν ἠτένιζον, καὶ ὅτι εἰς τὰ ἄκρα τῶν χειλέων μου ἦτον ὡς τοῦδε ἐδίκου σας.

— Ὅταν ἐπεριπάτετε, ἐξηκολούθησα, ἢ ὅταν ἐχόρευε, τὸ σῶμά της ἐκυμάτει ὡς εὐχάρις κάλαμος καὶ εἰς τὸ αἶθριον μέτωπόν της ἀπετυποῦτο φαιδρὰ ψυχὴ καὶ γαληνιαία. Ὅταν δὲ καθήμενὴ εἰς τὸ κύμβαλον ἐτραγάδει, ὄλων αἱ καρδίαι ἐπέτων εἰς τὰ γέιλη τῆς, ὅχι ὅτι ἡ φωνὴ τῆς ἦτον μεγάλη, ἀλλ' ὅτι ἦτον φωνὴ τῆς ψυχῆς τῆς καὶ οὐχὶ τῶν χειλέων τῆς.

— Καὶ δὲν θὰ μάθωμεν πῶς ἀνομάζετο ἡ ποιητικὴ αὐτῆς ἐξαιρέσις ἐν μέσῳ τῆς περὶ τῆς κοινωνίας; ἠρώτησε μειδιῶσα ἡ Καλλιόπη.

— Ἀνομάζετο Μαίρη Σίγκλαϊρ, εἶπον ἐγὼ. Ἦτον πατὴρ ὄρφανῆ, καὶ συνωδεύετο ὑπὸ τῆς μητρὸς τῆς.

— Καὶ ἀναμφιβόλως, ὑπέλαβεν ἡ Ἀγλαία, εἶπεν ἡ ἡρωὶς σας ἀγγίνοιαν καὶ εὐρύαν ὄσον δέκα ἡρωίδες μυθιστορημάτων.

— Ὅλιγοτέρων πάντοτε, εἶπον ἐγὼ, ἀπὸ μίαν κυρίαν ἦτις, κατὰ δυστυχίαν, δὲν εἶναι μυθιστορηματὸς ἡρωὶς. Τῷ ὄντι, τοῦ πνεύματος τῆς ἡ χάρις ἦτον τόσῳ μεγαλητέρα, καθ' ὅσον ἦτον ἀνεπιτήδευτος. Πολ- λάκις ἔλεγε τὰς λεπτοτέρας παρατηρήσεις μὲ παιδίον ἀφέλειαν, καὶ αἱ ἀστραπαὶ τῆς εὐφυΐας τῆς ἐξέπλη-

τον μάλιστα διέτι ἔλαμπον ὡς εἰς αἶθριον ὄφρανον. Εἰς τὴν κυρίαν Σίγκλαϊρ καὶ εἰς τὴν θυγατέρα της μὲ παρουσίαν δ' Ἐδουάρδου, ὅστις ἐφαίνετο σχετικῶς πρὸς τὰς κυρίας αὐτάς.—Πρέπει δὲ νὰ μὴ σὰς ἀποσιωπήσω ἐν μέγα ἐλάττωμά μου, ὃ πολλάκις ἀλλὰ ματαιῶς ἐπροσπάθησα νὰ διορθώσω, τὴν ἔξιν, λέγω, τοῦ νὰ παρατηρῶ πανταχοῦ καὶ πάντοτε καὶ τὰ ἐλάχιστα, καὶ ὅσα ἀκόμη δὲν μ' ἀφορῶσι.

— Μισητὸν τῆς διὰ τὴν ἐλάττωμα, ὑπέλαβεν ἡ Ἀγλαία, καὶ παρακαλεῖσθε νὰ τὸ διορθώσητε ὅσον εὖπα, ἀπ' αὐτῆς τῆς στιγμῆς ἀρχόμενος.

— Ἀπὸ τῆς πρώτης μου λοιπὸν παρουσίσεως, ἐξηκολούθησα λέγων, καὶ μετέπειτα, παρετήρησα, δὲν δίσχυρίζομαι δὲ ὅτι αἱ παρατηρήσεις μου εἰσὶν ὄρθαι πάντοτε—ὅτι ὁ Ἐδουάρδου ποτὲ δὲν ἀπετεινετο πρὸς τὴν Μαίρην χωρὶς νὰ ταράττηται ἡ φωνὴ του ἀνεκαιοσθήτως, χωρὶς οἱ τρόποι του νὰ ἔχωσι τι βεβαιασμένον, τότε παραδοξότερον δι' αὐτὸν, καθ' ὅσον ἡ συμπεριφορὰ του ἦτον ἐν γένει ἐμβριθῆς καὶ ἀνετος, καὶ ἡ γνωριμία του μετὰ τῶν κυρίων Σίγκλαϊρ, ὡς ἐνόησα, πολυχρόσιος.

Ἡ Μαίρη, πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσω, τοσαύτην ἐκ πρώτης ὄψεως ἐνέπνευσε καὶ εἰς ἐμέ, ὡς ἐνέπνευσε εἰς ὄλους, συμπαθίαν, ὡς τε ἀκουσίως; καὶ κατὰ τὴν κακὴν ἐκεῖνην ἔξιν, ἦτις μοὶ εἶναι δευτέρα φύσις, ἤρχισα νὰ παρατηρῶ τὰ διάφορα μῆλη τῆς συναναστροφῆς ἀναφορικῶς πρὸς αὐτήν. Καὶ μεταξὺ ὄλων οἵτινες τὴν περιεστοίχιζον καὶ ἰθέρουν τὴν εὐνοιάν της, διέκρινα ἕνα, σπουδαζόντα πρὸ πάντων τῶν ἄλλων νὰ τῆ ἀρέσῃ, ἢ μᾶλλον πεπεισμένον ὅτι τῆ ἤρεσκεν. Ἦτον δὲ οὗτος ἀνὴρ ὕψηλός, ὑπερβίος τὴν ἡλικίαν τῆς πρώτης νεότητος, διατῶς τὴν τρίχα, μελάγχρους τὸ πρόσωπον, ἰταμό; τοῦ; τῶπος, τὴν ἐκκρατιν ὑπεροπτικὸς, καὶ τῆς λέξιν ὀρατῶ; ἄλλως δὲ πολλῶν πραγμάτων ἐμπειρος, περὶ παντὸς χρησιμοδοτῶν ὡς ἀπὸ τρίποδος, ἔχων δὲ, καὶ μάλιστα ἐπιδεικνύων, παντοίας γνώσεις, καὶ πρὸ πάντων ἐπιδεικνύων πλοῦτον αὐθάδη. Περὶ αὐτοῦ μοὶ εἶπεν ὁ Ἐδουάρδου, ὅτι εἶχεν ἔλθῃ πρὸ δύο μηνῶν ἐξ Ἰνδικῆς, ὅπου ἔλεγε ὅτι ἦτον στρατηγὸς ἐνὸς τῶν ἐγγυωρίων ἡγεμόνων, καὶ ὅτι εἶχε μέγιστα κτήματα.

Τοῦτο τὸ ἔλεγε, ἰσῶς διότι προέβλεπον ὅτι ἤθελεν ἔλθῃ καιρῶ; νὰ μοὶ ζητήτε δρᾶμα, ἠθέλησα νὰ ἐξηγήσω ἐγὼ ὡς ἐκφραζιν δυσμενείας ἐκ μέρους τοῦ Ἐδουάρδου, καὶ τὴν ὑποτιθεμένην ταύτην δυσμενείαν ν' ἀποδώσω εἰς ὑποτιθεμένην ἀντικλήσιαν. Ὅμολογῶ ὅμως ὅτι ἔγῳ δὲν ἠθελῶν ἔμμετὴν εὐμενῶς διατεθειμένον πρὸς τὸν ἄνθρωπον τοῦτον.

— Ἦτως διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, εἶπεν ἡ Ἀγλαία.

— Διόλου! διεμαρτυρήθη ἐγὼ ἄλλὰ πολλάκις μοὶ ἐφαίνετο ὅτι κατετάττετο μετὰ τῶν μνηστῆρων τῆς Μαίρης ἀπὸ μόνῃν ματαιοφροσύνην, ὅπως στήσῃ ἐφ' ὄλων τρόπιον καὶ τόσον ἤμην κατ' αὐτοῦ προκατακλημένος, ὥστε καὶ χαμπερπότερον ἄλλο ἐλαττήριον, τὸ τῆς φιλοκερδοῦς ἐπιδιώξεως τῆς μεγάλης προικὸς τῆς Μαίρης ἤμην πρόθυμος νὰ τῷ ἀποδώσω, ἂν ὁ πλοῦτος αὐτοῦ τοῦ ἰδίου δὲν ἀπέκλειε τοιαύτην ἰδέαν. Ὅτι ὅμως παρετήρησα μετὰ περισσοτέρας προστο-

χης και εκπλήξεως, ην η επιβρόχη ην ο άνθρωπος ουτος μοι εφαινετο ακων επι της Μαιρης. Δεν εδυναμην να ερωτησω αν ητον θυμασμος η αν φοβος, αλλ' εις εμε ηταν προφανές οτι το πνευμά της ενεδιδεν εις το πνευμά του, ως εις τον ανεμον ενδιει το κυμα, οτι ο σιδηρος χαρακτηρ του ελύγιζε την τρυφεράν της ψυχην, και η θελησις του σουρε την θελησιν της δεσφίαν.

Όταν εψαλλον ομοι διφωνίας, και η ισχυρά βαρύτωνος φωνή του απέκρινε τους γλυκεις της λαρυγγισμοις, ως η βροντή καλύπτει της σφρας τον ψιθυρον ηκουον εις το μέλος της τον εσωτερικόν της καρδίας της τρόμον, και οτε πάλιν άλλοτε τη διηγείτο με φλογεράς εκφράσεις τα παρελθόντα συμβάντα του και τας απολαύσεις του ινδικου βίου, εβλεπον αυτην άτακτα και ακίνητον, τους οφθαλμούς διεσταλμένους και προσηλωμένους εις τα χείλη αυτου, ως μένει το στρουθίον ο γοητεύει οφθαλμούς, και ησθανόμην περιβόλλον και παρασυρον αυτην το μαγνητικόν βέμμα ο απέρβρεν από των βλεμμάτων του.

Αφ' ου δ' εφαιτόσα επί τινος ημέρας εις την οικίαν ταύτην, παρετήρησα και άλλο τι' οτι δάκρυς παρτείνοντο αι συνδιαλέξεις αυται, ο Εδουάρδος, κατά σύμπτωσιν, ως εφαινετο, πάντοτε επλησίαζε και τας συνετάρατε. Και τα περιεργον οτι ο άγέρωχος οφθαλμός του Ουίλλισωνος, τουτο εινα αυτου το όνομα, μοι εφαινετο οτι τότε εταπεινουτο υπό το αίθριον αλλά συγχρόνως σοβαρόν βλέμμα του Εδουάρδου. Η σοβαρότης όμως αυτη ελυετο εις συμπαθή πραύτητα και εις εκφρασιν στοργής εγκαρδιου, όταν το βλέμμα αυτου από του Ουίλλισωνος εστρέφετο προς την Μαιρην, και την περιεβαλλεν ως υπό προστατιν άγγελου πτέρυγα.

— Και η κυρία Μαιρη ηξευρε τί πυρκαϊάς ανήπτε περίε της; ηρώτησεν η Αγγαία.

— Η Μαιρη, απεκρίθην εγώ, δεν ηξευρε τίποτε.

Ο κόσμος μετά των καθών και των κλαυθμών του εστρέφετο πρό οφθαλμών της, και εκείνη τον προσεμειδία. Αλλ' η αυτόματος και εις αυτην άγνωστος εντύπωσις ην ελάμβανα παρά του Εδουάρδου ην δλωσ διάφορος της επιβρόχης του Ουίλλισωνος. Εις αυτον εφαινετο οτι ακουσεν την υπέτακτον αναπόδραστος εμαρμένη, ύπερ εκείνου δε συνηγορεί νήφουσα πεποιθίσις και λελογισμένη υπόληψις. Όταν ο Εδουάρδος επλησίαζε, φαιδρά άκτις επέλαμπεν επί του προσώπου της αν τον ηκουεν εγκρίνοντα τους λόγους της, χαράς ερόθημα έβαρε τας παρειάς της, και άπαξ ειμι βέβαιος οτι ειδα δάκρυ αναβρύον εις τους οφθαλμούς της, όταν ο Εδουάρδος εφάνη δυσσεσθηθείς προς λόγον αν αυτη ειπε, πιστεύουσα εις τον Ουίλλισωνα.

— Βλέπω, ειπεν η Αγγαία, οτι η ήρωίς σας εχει την επιτηδειότητα να κατασκηνού εις την καρδιάν της αισθήματα οπωσούν αλληλόμαχα.

— Επιτηδειότητα δεν ειχεν, ειπον, καμμίαν. Τα αισθήματα ταυτα ησαν το πλείστον άγνωστα εις αυτην, ορατά δε εις μόνον τον ειδικόν μου μικροσκοπικόν οφθαλμόν, και ολισθαίνοντα, ως εφαινετο, επί της ψυχής της χωρίς να ταράττωσι την γαλήνην αυτης περισσότερο αν' οτι η σκιά παροδικού πτηνου ταράττει της λίμνης την ήρεμον επιφάνειαν. Προσέτι δε ίσως

ησαν αυτα όλα γεννήματα μόνον της φαντασίας μου, ητις από εν βλέμμα, από μίαν λέξιν η μίαν σιωπήν εκπλαττε κατά την συνήθειάν της δόκιληρον ιστορίαν. Από εν συντετριμμένον όπτιον, από ένα βύβλον σκωρίας δεν εδημιούργησαν φυσιολόγοι πολλακίς δλοκλήρους κόσμους;

Αλλά το σύστημά μου περι του ζηλοτύπου χαρακτηρας η του ζηλοτύπου πάθους του Εδουάρδου διετάραξε μετ' ολίγον περιστασίς τις. Εις μίαν των έσπερινών μας συναναστροφών παρουσιάστη νέος τις, Ερρίκος Μακκόλλεν καλούμενος, σχετικώς της οικίας, αλλ' οστις πρό τριών μηνών ελειπεν εις Γερμανίαν. Περι αυτου μοι διηγήθη ο Εδουάρδος οτι ητον υιός πλουσιου και αγαθού πατρός, οστις όδοικον ποτέ εν Γερμανία, ειχεν απαντήσει Πολωνών τινα κόμητα η έμπορον, η ειτι άλλο, και εμπιστευθείς εις αυτον, η μάλλον εις ός τω έδειξε πιστώσεις των επισημητέρων τραπεζιτών, τω έδωκεν όλην την περιουσίαν του, όπως επιχειρήσασι μεγάλην κερδοσκοπιαν επί της Πολωνικής κτηνοτροφίας, και ελαβεν εις ασφάλειαν τας πιστώσεις εκείνας. Αλλ' έκτοτε ο Πολωνός, μ' ελας δσαι εγινον ερεύνας, ουτε εφάνη ουτε ηκούσθη, και όταν ο γέρον Μακκόλλεν διευθύνθη εις τας τραπεζας του Κούτς και Ρουσιλδ, ζητών την εξόφλησιν των ανά χειράς του γραμματίων, άμφότεροι ειτραπεζίται απεκρίθησαν οτι αι υπεγραφαί ησαν πλαστόγραφοι, και οτι θέλουσι καταδιώξει τον φαντός διακάτοχον. Μαθών το δυστύχημα τουτο ο Ερρίκος, έσπευσε εις Γερμανίαν, αλλά δεν εβρόβασε τον πατέρα του. Είχεν αποθάνει απόπληκτος.

— Ως λοιπόν ηλθεν ο Ερρίκος ουτος, ηθέλησα να παρατηρήσω, κατά την συνήθειάν μου.

— Συνήθειαν αποτροπαιον, ειπεν εν παρενθέσει η Αγγαία.

— Πώς διεέκιντο τα διάφορα μέλη της συναναστροφής προς αυτον; Αρχεί να σας ειπω περί των γνωριμών μας μόνον. Ο Εδουάρδος τω ηνέφεξε τας άγκυλας εις ενθερμον περίπτωξιν. Ο Ουίλλισων δεν τον εγνωρίζε και δεν ηξέυρω πως συνέθη, αλλ' αφ' ου του ηλθεν ο Εδουάρδος, σχεδόν ποτέ δεν έτυχε να ειναί άμφότεροι την αυτην έσπεραν εις την συναναστροφήν. Την δε Μαιρην πολλακίς ειδα να στηρίξη εις το ώχρον και κύπτων του μέτωπον συμπαθές βλέμμα, ως αν ησθάνετο τα έντός της καρδίας του σταλαζόντα ρλογερά δάκρυα, και, δάκρυς μάλιστα ο Ουίλλισων δεν ητον παρών όπως την κατακλήτην, όταν ο Ερρίκος εκάθητο μεμονωμένος και σιωπηλός εις την εσωτέραν του θαματίου γωνίαν, να έρχηται προς αυτον, και να τω απευθύνη λέξεις παρηγορίας. Τότε δε, παρατηρών αυτον, τον εβλεπον, άμα ηκουε πλησίον του τον τρυγμόν του ένδύματός της, η ησθάνετο την ευωδιαν των άρωμάτων της κόμης της, ν' ανασιρτά αιφνιδίως, ή το αίμα ν' αναβαινη όλον εις τας παρειάς του, και τα δάκρυα εις τους οφθαλμούς του. Είς δε όλας τας άλλας στιγμάς, παρακολουθών την διεύθυνσιν των συνεγών, υποκεκλεμμένον βλεμμάτων του, ημην βέβαιος να εύρω πάντοτε εις το πέρας αυτών την Μαιρην.

— Ο! και τρίτος! ανέκραξεν η Καλλιόπη. Και ο Εδουάρδος δεν εβλεπεν; η τι έλεγε;

— Το τρίτος, απεκρίθη, δεν ειναί δικαία εκφώνησις. Όσα σας ειπον ηταν ελαφρότατος και αδιόρατος χρωματισμός συμπεριφοράς εντελώς αδιάστου και ίσης. Ο δε Εδουάρδος ενόμιζον και εγω οτι εβλεπε, διότι ηξέυρω οτι του εζυδερκεστέρου παρατηρητου δευδοσκεστατη ειναί η ζηλοτυπία' αλλά τουτο με μετίπεισε περι αυτου, οτι ενω τοσουτον έσπευδε να παρεμβαίη εις τας συνδιαλέξεις του Ουίλλισωνος, πολλακίς εβλεπε μακριν όραν την Μαιρην συνδιαλεγόμενην μετά του Ερρίκου, οστις εφαινετο τότε πλέον εις μακαριότητα, και ουδέποτε επλησίαζε να τους διακόψη, αλλ' έμεινε πάντοτε θειών αυτους μακρόθεν, και μελαγχολιώς κύπτων την κεφαλήν πρό το στήθος του.

— Ο καλός Εδουάρδος! ειπεν η Αγγαία ειρωνικώς. Λί! και αφ' ου τα παρατηρήσατε όλ' αυτα τί εγεινεν έπειτα;

— Έπειτα, απεκρίθη, ανεχώρησα από το Λονδρον, και απήλθον εις Έδιμβούργον, όπου διέτριψα δλον το θέρος.

— Ο! τρώντι, ειπεν η Αγγαία. Επράξατε φρονιμώτατα. Και έτειείωτε λοιπόν το δράμά σας; Ητον κλασικώτατον, πρέπει να δηλογητώ. Την ενότητα του τόπου και χρόνου εχει ως ουδέν άλλο. Η της υποθέσεως; ελλείπει μόνη, διότι ελλείπει υπόθεσις.

— Αλλά, κυρία, απεκρίθη, δεν σας ειπα οτι το δράμα μου ετελείωσεν. Αν έμεινα το θέρος εις Έδιμβούργον, δεν έμεινα ελην μου την ζωήν.

— Α! εχομεν και δευτέραν πράξιν, ειπεν. Α; ιδώμεν λοιπόν.

— Τω όντι, εξηολούθησα, μετά τρίμηνον διατριβήν εις την πρωτεύουταν της Σκωτίας επέστρεφον εις Λονδίον, όπως εκείθεν μεταβώ εις την Έλλάδα Την πρώτην εντέραν διανύσα; εις ολίγας ώρας οατώ ημερών δρόμον, κατέλυτα εις Βιρμιγγάμην, όπως επιτεκνω το εργοστάσιον τουτο της βιομηχανίας, μίαν των εμπορικών καρδιών της Αγγλίας; Την δ' επαύριον από πρωία ανεχώρησα πάλιν. Δεν ηξέυρετε, κυρία, όποιον περία; αιθέρημα, όποιον κενόν αισθάνεται εις την καρδίαν, οστις βλέπει έπουτόν μόνον, ξένον μεταξύ ξένων, και περίε αυτου όλα τα πρόσωπα ά διάφορα, και κανέν βλέμμα να τον αναγνωρίζη, και κανέν στόμα να τον προσμειδιθ, και ηξέυρε; οτι ουδεμία καρδιά πάλλει συμφώνως πρό; την καρδίαν του. Δεν διατρέχετε κίνδυνον να γνωρίσητε ποτέ, κυρία, το αίθημα τής; εγκαταλείψωσι τουτο, διά να εκτιμήτητε όποιαν χαράν ησθάνθησαν την αυγήν, πορευθείς πρό; την άμαξαν, εύρονείς αυτην καθήμενον πρό; μου ήδη τον Εδουάρδον. Η Βιρμιγγάμη ειναί το κέντρον όπου συναντώνται αι δύο μεγάλαί της Αγγλίας σιδηροδρομικαί αρτηριαί, η την Ανατολικήν και η την Δυτικήν κεραλίαν παρατίνοσαι. Ηγώ ειχον καταβη διά της πρώτης, ο δ' Εδουάρδος, εφ' Ιρλανδίας ερχόμενος, διά της δευτέρας. Αν και η σγέσιμας ητον επιπόλαιος μόνον, και η γνωριμία μας λίαν εφήμερος, αλλ' μοι εφάνη οτι απήνησα αρχαίον

φίλον η και αγαπητόν συγγενή; τουτο δε τόσω μάλλον, καθ' εσον απ' αρχής ο νέος ουτος ειχεν ελκβαει την κλίσιν μου. Εφάνη δε και ο ίδιος ευχαριστηθείς διά την συνάντησιν μας.

Η φιλική συνομιλία εβράχυνη την δδόν ετ'επερισότερον αφ' ου,τι την εβράχυνην η άκατανόητος του άτυμου δύνναμις, και έννοείτε οτι μεταξύ άλλων εγένετο πολύς λόγος και περι των εν Λονδίω φίλων ημών. Τον ηρώτησα περι της Μαιρης, και μοι ειπεν αποφεύγων, ως ενόμισα, μακρως λόγους περι αυτης, οτι ητον τω έντι πάντοτε ώραία; περι του Ερρίκου, οτι η τύχη του εφαινετο βελτιωθείσα, και περι του Ουίλλισωνος, οτι ειναί αποτρόπαιος άνθρωπος. Ουτω συντελεγόμεθα, και ο καιρός επέτα, και σχεδόν ταχύτερον του καιρου έπετώμεν ημεις επί του σιδηρου δρόμου, μέχρις ου εφθάσαμεν εις τον σταθμόν του Ρύγδου. Εν φ' δε ισταμεθα αυτόθι, ηκούσθημα μακρόθεν ασθμαίνουσαν την μηχανήν, και βροντώντας τους εκατόν τροχούς άλλης συνοδίας, ητις μετ' ολίγον προέκυψεν από το εκτός υπογείου σύριγγος, ώ; εξερχομένη από της γής τα ένκατα, και απέναντι ημών προχωρούσα, παρηλαθε προς τα δεξιά ημών.

Αίρης παρετήρησα τον Εδουάρδον αλλοιωθέντα. Λαθών με δε από την χείρα με θίαν, βίδας; μοι ειπεν.

— Μας όμιλείτε γλώσσαν άκατανόητον, διέκοψεν η Καλλιόπη. Αναφέρετε σιδηρου δρόμον, και φοβαίμαι οτι δεν ηξέυρω τί έστι σιδηρούς δρόμος. Ανέγνωσα νομίζω, περι του Σαλμονέως, οτι κατεσκευάσε σιδηρά; γεφύρας, και τας διέτρεχεν εφ' άμαξής, παρωδών την βροντήν του Διός. Είναι τοιουτόν τι οι σιδηροί δρόμοι;

— Όχι εντελώς. Σιδηρούς δρόμος, . . . ηρχισα εγώ.

— Αρήτη τώρα ταυ; σιδηρούς δρόμους! ειπεν η Αγγαία.

— Όχι! διόλου, ειπεν η Καλλιόπη. Το τερπινόν τω ώρη. ήμω, φιλάτη. Αναγκαιότερον ειναί ν' ακούσιωμεν πως γίνονται οι σιδηροί δρόμοι παρά τί εγεινεν ο Κύριος Εδουάρδος; και διά να έννοήσω εκείνο πρέπει να ηξέυρω τουτο. Λέγετε λοιπόν, και αρχίσατε απ' αρχής.

— Και όταν τελειώσητε περι σιδηρών δρόμων, εξυπνίσατέ με, ειπεν η Αγγαία.

— Απ' αρχής; Κυρία, ειπον εγώ προς την Καλλιόπη, αφίς την Αγγαίαν ητις έπροσποιείτο οτι κοιμάται, απ' αρχής; μεγαλοπράγματις κερδοσκοπος συλλαβάνει την ιδεάν ν' αφαιρέση την απόστασιν μεταξύ δύο πεοάτων του Βρετανικου κράτους, και η να κινήτη η ν' απολέση εκατομμύρια. Ανθρωπος πένης; εις την Αγγλίαν, εκθύμως δοθείς εις των σιδηροδρόμων τας επιχειρήσεις, καθήνησεν εν ολίγω χρόνω ο πλουσιώτερος σχεδόν του μυριοπλουτου εκείνου τήπου κεφαλαιούχος, και επωνομάσθη βασιλεύς των σιδηροδρόμων. Είναι αληθές οτι, εν φ' διέτριβον άκομη εν Αγγλία, εξεθρονίσθη μετά κρότου της βασιλείας του, και εγυμώθη του πλούτου του, αλλά τουτο, ως ελέγετο, διότι κατεδήχθη οτι δολίαν εφήμερος, αλλ' μοι εφάνη οτι απήνησα αρχαίον

'Αλλ' ὅπως ἔχετε ἐν μέτρον τῆς προσόδου τῶν σιδηροδρόμων, ἀρκεῖ νὰ σὰς εἶπω ὅτι ἐκεῖνος μόνος ἐφ' οὐ εὐρισκόμην ἔδοικορῶν μετὰ τοῦ Ἐδουάρδου, ἀπέφερε κατὰ τὸ παραλθὼν εἰς ἐξήκοντατέσσαρα ἑκατομμύρια δραχμῶν, ἐν ᾧ πρὸ 160 ἐτῶν ὄλης τῆς ἀγγλικῆς ἐπικρατείας τὸ εἰσόδημα ἦτον 50 ἑκατομμύρια μόνον. Δι' ἐπιμελείας λοιπὸν τοῦ ἐπιχειρηματίου τούτου, καὶ μηχανικοὶ καὶ γεωμέτραι καταμετροῦσι τὴν ὁδὸν, καὶ σχεδιάζουσι τὸν τόπον, ἐκλέγοντες μεταξὺ τῶν διευθύνσεων τὴν ἐπιτομιωτέραν, καὶ μετὰ τὴν κατατομὴν τὴν ἐπιπεδωτέραν. Μετὰ ταῦτα δ' αὐτὰ παρασκευασθὲν τὸ σχέδιον καθυποβάλλεται εἰς τὴν ἐπιψήφισιν τῶν βουλευτῶν, καὶ ἐκεῖ διασφαρίζεται ἀπὸ τοῦ Ἄννα εἰς τὸν Καίσαρα, καὶ τὸ κατανέμεται εἰς τὰ πολιτικὰ πάθη καὶ τὰ ἰδιωτικὰ συμφέροντα. Ἄλλοι ὑπὸ ἄλλας προφάσεις τὸ πολεμοῦσιν εὐρέθησαν διαμαρτυρηθέντες κατὰ τῶν σιδηροδρόμων, διότι θῆθεν τρομάζουσιν οὗτοι τὰ εἰρηκτικὰ ἐδόκοντα ποίμνιά των, καὶ ἀλλοιοῦσι τὴν χράσιν των καὶ τῶν ἐρίων αὐτῶν τὸ χρῶμα, ἢ φθείρουσι τὰ προϊόντα τῆς γῆς των. Πρέπει λοιπὸν νὰ πολεμηθῶσιν αἱ γελοῖαι αὐταὶ ἐνστάσεις, νὰ μισθωθῶσι δικηγόροι, ν' ἀγορασθῶσιν ὑπερασπισταί, καὶ οὕτως ἢ ἔγκριστις τοῦ σιδηροδρόμου ἀποβαίνει τῆς ἐκτελέσεώς του διαπανηροτέρα.

— Ἄξιον ἐφημεριδογράφου, εἶπεν ἡ Ἀγλαΐα, ἀνοίγουσα τὸν ἕνα τῆς ὀφθαλμῶν. Ὁμιλεῖτε περὶ Ἀγγλικῆς βουλῆς, αἰνιττόμενος ἄλλην τινα, καθ' ἣς ἀντιπολιτεύεσθε. Τὸ λέγετε τὴν πενθερὰν νὰ τὸ ἀκούσῃ ἢ νόμφη.

— Καμμίαν ἄλλην δὲν αἰνίττομαι, εἶπεν. Ὑπελογίσθη ὅτι κατὰ τὰ ἔτη 1845—7 ἐδρανήθησαν εἰς μόνας τὰς βουλευτικὰς συζητήσεις καὶ τὰς ἐγκρίσεις τῶν σιδηροδρόμων 290 ἑκατομμύρια δραχμῶν, ὅσαι δηλαδὴ ἤρχον ὅπως κατασκευασθῇ ὁλόκληρος σιδηροδρόμος τοῦ διαπανηροτέρου εἴδους, διέκων δι' ὅλου τοῦ μήκου τῆς βρετανικῆς νήσου.

Δοθεῖσης δὲ τῆς ἐγκρίσεως, ἀρχεται ἡ κατασκευὴ. Οἱ σιδηροδρόμοι πρέπει νὰ εἶναι ἐπίπεδοι, ἢ περὶ πῶν, καὶ ἡ μεγαλύτερα ἐπιτετραμμένη κλίσις εἶναι συνήθως ἐκ 2 ἢ 3 ποδῶν ἐπὶ τοῖς ἑκατόν. Διὰ τοῦτο δταν ἐπὶ τῆς διευθύνσεως τῆς ὁδοῦ ἀπαντᾷται ὄρος, ἀν τὸ πᾶνγμα δὲν εἶναι δύσκολον, παρακολουθεῖ τὸς πρόποδας ἢ ὁδὸς, διότι οὕτω τῶν μὲν χιλιῶν τῶν ἢ οἰκονομία εἶναι μεγάλη, τοῦ δὲ καιροῦ ἢ δαπάνη μικρὰ ὡς ἐκ τῆς ταχύτητος. Ἀλλὰ πάντοτε τοῦτο δὲν εἶναι κατορθωτὸν, καὶ ὁ μηχανικός, ἀν δὲν θέλῃ ν' ἀπολέσῃ διὰ τῶν καμπῶν τῆς ὁδοῦ, ὅτι κερδίζει διὰ τῆς ταχυορίας, ἀναγκάζεται νὰ ὑπερβῇ τὰ ὄρη καὶ νὰ διακελίθῃ τὰς κοιλάδας. Ἰότε τῆς ἐπιρήνης ὁ Σπέρξης διορύττει τὰ πρῶτα καὶ χερσοὶ τὰς δευτέρας· καὶ τοσοῦτον ἐπιτηδεύει ἀρτεία νὰ διαγράψῃ τὸ σχέδιόν του, ὥστε τὸ χῶμα ὅσον τῶ χρεάζεται διὰ τῆς συγχώσεως νὰ εἶναι ἴσον πρὸς τὸ περισσῶν ἀπὸ τὰς ἐξορύξεις.

Αἱ ἐξορύξεις αὐταὶ γίνονται κατὰ διττὸν τρόπον. Ἄν τὰ ὄρη εἶναι ὑψηλά, διευθύνονται διὰ συρίγγων θλωτῶν καὶ σκοτεινῶν, ἃν τινὲς ἔχουσι καὶ μίαν ὥρας μῆκος τῶ περὶ βαθίζονται. Καὶ διὰ νὰ κρί-

νητε ἀπὸ μίαν καὶ περὶ τῶν λοιπῶν, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σὰς ἀναφέρω τὴν σύριγγα τοῦ Κιλοβῦ, ἔχουσαν ἡμισείας ὥρας μῆκος, καὶ βάθος 120' ὑπὸ τοῦ ὄρους τὴν ἐπιφάνειαν. Εἰς αὐτὴν μόνην ἐδαπανήθησαν περὶ πῶν τρία ἑκατομμύρια δραχμῶν, καὶ ἐπειδὴ περ' ἐλπίδα εἰς τὴν ἀνασκαφὴν τῆς ἀπητηθῆ ἄμμος καὶ ὕδωρ, εἰργάσθησαν εἰς αὐτὴν ἐπὶ δύο ἔτη καὶ ἡμισυ 1250 ἄνδρες, 200 ἵπποι καὶ 13 ἀτμοκίνητοι μηχαναὶ, ἐκμυζῶνται ἡμιού 1800 χῶας ὕδατος ἀνὰ πᾶν λεπτόν. Εἰς κατασκευὴν δὲ τοῦ ὄλου αὐτῆς καταναλώθησαν τριακονταεὶς ἑκατομμύρια κερμάτων, ὅσα ὑπελογίσθη δι' ἤρκυν εἰς ἐπίστρωσιν ὁδοῦ τριποδιαίας ἀπὸ Λονδίνου μέχρι τῶν ἐσχατιῶν τῆς Σκωτίας.

Ὁ Ἰδουάρδος, ὅστις ἦτον μηχανικός ὁ ἴδιος, μοι εἶπεν ὅτι κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τῶν μηχανικῶν ὄλη ἢ λιθοδομία τῆς ἀπὸ Λονδίνου μέχρι Βιρμιγγάμης ὁδοῦ, ἥς τὸ μήκος εἶναι περίπου 50 ὥρων, ἴσοδυναμοῖ πρὸς 25 χιλιάδας ἑκατομμυρίων κυβικῶν ποδῶν λίθων, ὑποτιθεμένου ὅτι ἕκαστος λίθος ὕψους ἕνα πόδα ὑπὲρ τὴν γῆν, καὶ ὅτι ὄλη ἢ λιθοουργικὴ ἐργασία ἐτελειώθη εἰς 5 ἔτη ὑπὸ 20 χιλιάδων ἀνδρῶν· ἐν ᾧ εἰς τῆς μεγάλης Αἰγυπτιακῆς πυραμίδος τὴν λιθοδομίαν, ἀντιστοιχοῦσαν πρὸς μόνας δεκαπέντε χιλιάδας ἐπτακόσια τριακοντατρία ἑκατομμύρια κυβικῶν ποδῶν, εἰργάσθησαν ἐπὶ 20 ἔτη ἑκατὸν χιλιάδες ἀνδρῶν καὶ Ἡρόδοτον, κατὰ δὲ Διόδωρον τριακόσια.

— Καὶ ὁ Ὀμηρος τί λέγει περὶ σιδηρῶν δρόμων; ἠρώτησεν ἡ Ἀγλαΐα, ὀρθοῦσα τὴν κεφαλὴν τῆς.

— Ὁ Ὀμηρος! εἶπον ἐγώ. Ἄλλ' εἰς τοὺς ἥρωϊκούς χρόνους...

— Ἀφήσατέ με νὰ κοιμηθῶ, διέκοψεν αὐτὴ στεφομένη πρὸς τὸ ἄλλο μέρος.

— Μὴ προσέχετε εἰς αὐτὴν. Ἐξοκολουθήσατε, παρακαλῶ, εἶπεν ἡ Καλλιόπη.

— Ὅταν ὁ λόφος δὲν εἶναι ὑπὲρ τοὺς 60 πόδας ὕψους, ἐξοκολουθήσατε ἐγώ, τότε διασχίζεται δι' ἐντομῆς ἀνωθεν ἀντὶ νὰ διακευθῶνται. Ἦδα ἄμμος τοιαύτην ἐντομὴν ἔχουσαν ἐκατὸν ἐβδομήκοντα ποδῶν βάθος, καὶ εἰς τὸν πυθμῆνα τῆς ἀνεσκαφῆν ὄστρακα προκατακλυσιμαῖα. Ἡ τοιαύτη ἐργασία πρέπει νὰ σὰς φαίνεται ἔργον Ἡράκλειον, δταν διέρχεται διὰ πετρώδους ἐδάφους· ἀλλὰ σὰς βεβαιῶ ὅτι εἶναι ἀσυγκρίτως δυσχεροτέρα, δταν τὸ ἔδαφος δὲν εἶναι στερεόν, διότι τότε τὰ πλευρά, διὰ νὰ μὴ καταρρέωσι, πρέπει νὰ λαμβάνωσι μεγάλην κλίσιν, ἴσην κυρίως μετὰ τοῦ δρόμου ὕψους, ὥστε εἰς αὐτὸ, περὶ οὗ σὰς ἔλεγον, τὸ ἀνω πλάτος τῆς ἀνασκαφῆς δὲν εἶναι ἕλαττον τῶν 400 ποδῶν. Ὁ δὲ οὕτως ἀνασκαπτόμενος χῶματιος ἔγκος δὲν εἶναι μικρὸς. Μοι ἔλεγεν ὁ Ἰδουάρδος ὅτι τὸ χῶμα τὸ ἀνασκαπὲν κατὰ τὴν ἰδίαν ὁδὸν, τὴν ἀπὸ Λονδίνου μέχρι Βιρμιγγάμης ἀν ἐστρώνετο εἰς ἕνα πόδα πάχος καὶ 3 ποδῶν πλάτος, ἤρκει διὰ νὰ περιλαβῇ ὄλην τὴν περιφέρειαν τῆς γῆς· ἢ δὲ διὰ τὴν ὁδὸν ταύτην γενομένη δαπάνη, εἰς δεκάλεπτα ἐκφραζομένη, εἶναι ἀποτέλεση ὁλόκληρον περιῶριον τῆς στενωποῦ ταύτης· καὶ προσέθετον ὅτι, ἀν κατασκευάζοντο ἄσκι σιδηροδρόμοι ἐπιφύθησαν ἀπὸ τὰς βουλὰς ἐν 1848, καὶ ἀν ὑπετί-

θητο ὅτι ἤθελεν ἀνασκαφῆ εἰς αὐτοὺς ἀνάλογος ποσότης χῶματος, εἶναι αὐτὸ νὰ περικαλύψῃ ὄλην τὴν ὑδρόγειον διὰ ζώνης ἕνα πόδα ὕψους, καὶ 191' πλάτους. — Αἱ δὲ προτάσεις γίνονται διὰ δύο τρόπων. Εἰς μακρὰς μὲν ἀποστάσεις μικρὰ δὲ ὕψη, διὰ σωρεύσεως, ὡς σὰς εἶπον, τῶν ἐκ τῶν ἐντομῶν ἐξορυττομένων χωμάτων. Μίαν ἐσπέραν ἔδοικόν μου παραλληλῶς πρὸς μίαν ἐσχάσαν τοιαύτην ἔδον, δταν θέαμα παραδοχὸν παρέστη εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου. Ἡ ὁδὸς ἤρχισε κατ' ἀρχὰς νὰ κανίβῃ ἀίφνης ἄμμος κατεκαλύρη ὄλη με φλόγας, καὶ ἐφαίνετο ὡς Πυρροφλεγέθιον ἀπερᾶντως ἐκτεταμένος. Ἡ γῆ ἐξ ἧς συνέκειτο περιεῖχε πολὺ τοῦ θειοῦ σιδήρου, καὶ οὗτος, ὡς πολλοὶ συμβαίνει, ἀνήθη ἐκτεθείς εἰς τὴν ἀτμοσφαιραν. Ἄλλ' ἡ διακαυσίς αὕτη ἐστερέωσε τὸ χῶμα πολὺ περισσότερο.

— Ὅταν δ' αἱ κοιλάδες, αἰτίνες πρόκειται νὰ ζευχθῶσιν, εἶναι βαθύτεραι ἢ μακρότεραι, καὶ διαρρέωνται ὑπὸ ποταμῶν, τότε γεφυροῦνται αὐταί. Εἰς τὰ βόρεια τῆς Ἀγγλίας ζεύγει μία γέφυρα βαθεῖαν καὶ λάδα καὶ διέρχεται ὑπὲρ δύο πόλεις, τὴν Γαιτσοχάδην καὶ τὸ Νεοκάστελον. Σῦγκεται δὲ ἡ γέφυρα αὕτη ἀπὸ τέσσαρας ἐπαλλήλους σειρὰς πολυαριθμῶν ἀψίδων ἃν ἕκαστη ἔχει ὕψος τοῦλάχιστον τριωρῶπου οἰκίας. Δι' ἕκαστης δὲ σειρὰς διέρχεται ὁδὸς, διὰ μὲν τῶν δύο κατωτέρων δι' ἐπιπέδους καὶ δι' ἀμάξας, διὰ δὲ τῆς τρίτης διὰ πεζῶν, καὶ διὰ τῆς τετάρτης δὲ σιδηροδρόμος εἰς πολλὰς διακλαδευόμενος τροχιάς. Ἀπ' αὐτοῦ δὲ φαίνονται κάτω οἱ ἀνθρώποι ὡς μῆρυμνες, αἱ οἰκίαι τῶν δύο πόλεων ὡς ξύλινα παιδιὰ ἀθύρματα, καὶ ὁ διαρρέων αὐτὰς ἴνυξ ὡς στενὴ πρασίνη ταῖνια.

— Ὅα τελειώσουν τέλος πάντων τὰ θαυμάσια σὰς ἀκούσματα; εἶπεν ἡ Ἀγλαΐα, ἥτις εἶχεν ἀνοίξει βιβλίον με εἰκονογραφίας, καὶ ἐπροσποιεῖτο ὅτι τὸ ἐπιλολοῦσε.

— Ἐνὸμιζον ὅτι ἐκοιμήσθε, κυρία, εἶπον ἐγώ.

— Ἄν δὲν κοιμῶμαι, ἀπεκρίθη ἡ Ἀγλαΐα, δὲν εἶναι σφάλμα σὰς.

— Ἐξοκολουθήσατε, εἶπεν ἡ Καλλιόπη. Δὲν μοι εἶπετε τί εἶναι ὁ σιδηρῶν δρόμος, καὶ ἀκόμη μένω μετὰ τὸν Σαλμονέα μου.

— Ἐχετε δίκαιον, εἶπον ἐγώ. Ἀφ' οὗ λοιπὸν τὸ ἔδαφος ἐπιπεδωθῆ, στρώννεται με δοκοὺς ἐγκυρῶν, ὡς τρεῖς ἢ τέσσαρας πόδας ἀπ' ἀλλήλων ἀρισταμένους, καὶ εἰς αὐτὰς καθλοῦνται, ὄχι πλάκας, ὡς ἴσως φρονεῖτε ὅτι μετεχειρίσθη ὁ Σαλμονέας, ἀλλὰ δύο τροχιαὶ σιδηραὶ, ἢ, ἀν θέλητε, δύο πλατεῖαι σιδηραὶ ράβδοι, ἐφ' ἃν ἕκαστης πατοῦσιν οἱ ἐκατέρωθεν τῶν ἀμαξῶν τροχοί, ἔχουσι δὲ χεῖλος ἀνέχον πρὸς τὰ ἔξω, ὅπως ἐμποδίζωσι τοὺς τροχοὺς νὰ παραδρομῶσιν. Ἐπ' αὐτῶν λοιπὸν τῶν σιδηρῶν τροχῶν ὀλισθαίνουσιν οἱ τροχοί, διὰ τὴν λειότητά του μεταλλοῦ, μετὰ τὴν εὐκολίαν, ὥστε τὴν βαρυτέραν ἀμαξάν δύναται σχεδὸν ἐν παιδίῳ νὰ σύρῃ, καὶ δύο ἵπποι εὐκόλως σύρουσι πέντε, ἔξ καὶ περισσοτέρας ἀμάξας βαρέως φοροτιμῆνας.

— Ὅτε εἶναι δυνατόν νὰ σὰ: τὸ εἶπῶ, ἀπεκρίθη ἐγώ, πρῶτον ὅτι ὀργίζεται ἡ Κυρία Ἀγλαΐα καὶ δευτέρον εἶναι τόσον πολυσύνθετος, ὥστε οὐτὰ νὰ τὰ ἐξηγήσω δύναμαι, οὔτε, ἀν τὰς ἐξηγήσω, δύνασθε νὰ μ' ἐνοήσητε· καὶ θὰ πεισθῆτε εἰς τοῦτο, ἀν σὰς εἶπῶ ὅτι ἕκαστη σῦγκεται ἐκ 5416 τμημάτων. Φέρε δὲ ἕκαστη εἰς τὰ σπλάγγνα τῆς καὶ τὸ πῦρ, τὴν πρῶτην αἰτίαν τῆς κινήσεως, καὶ τὸ ὕδωρ τὸ εἰς ἀτμῶν μεταβαλλόμενον, καὶ κινεῖ τοὺς τροχοὺς τῆς ἀπαραλλάκτως κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὡς τὰ ἀτμῶπλοια. Ὅπισθεν τῆς δὲ σύρει τὴν ἀποθήκην τῆς καυσίμου τῆς ὕλης, ἥτις συνήθως εἶναι γαιάνθρακες, πολλαχοῦ ἄμμος τῆς Γερμανίας, ὅπου αὐτοὶ ἐλλείπουν, καὶ ἀπλοῖ ἄνθρακες ἢ καὶ ξύλα.

— Ἦς τὰς μεγάλας συνοδίας πολλαὶ κροστίθενται καὶ δύο μηχαναὶ, διὰ τοῦτο ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἶναι μέγας εἰς τοὺς σιδηροδρόμους, καὶ ἐπεσεκέθη ἐφ' ἑνὲς αὐτῶν τὸ ἐργοστάσιον τῆς πόλεως Κρού, ἔχον πᾶσαν δευτέραν πρῶλ ἀνὰ μίαν νέαν μηχανὴν ἐσομένην.

Ἰδοῦ, ἐπρόθεσα, μία σιδηροῦ δρόμου εἰκὼν ἣν συνέπεσε νὰ ἔχω εἰς τὸ χαρτοφυλάκιόν μου. Εἶναι ὁμοῦ οὗτος κατ' ἄλλο σύστημα κατασκευασμένος, εἶναι ὁ λεγόμενος ἀτμοσφαιρικὸς σιδηροδρόμος. Αἱ ἀμαξαὶ δὲν σύρονται ὑπὸ ἀτμομάχης, ἀλλὰ βλέπετε εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ ἕνα κύλινδρον διατεθειμένον ὑπὸ τῶ ἀμῆς. Αὐτὸς εἶναι σιδηρεὺς, καὶ εἰς αὐτὸν ἐναρμόζεται σιδηρᾶ σφαῖρα, ἥτις συνδέεται μετὰ τῆς πρῶτης τῶν ἀμαξῶν διὰ πνευματικῆς λοιπὸν ἀντικλίας ἀποτελεῖται κενὸν ἐντὸς τοῦ κύλινδρου, ἐπειτα δ' ἐπιτρέπεται ὀπίσω τῆς σφαίρας ἢ εἰσροῦ τοῦ ἀέρος, ὅστις διώκει τότε αὐτὴν καὶ ὄλην τὴν συνοδίαν τῶν ἀμαξῶν μετὰ ὄλην αὐτοῦ τὴν ταχύτητα.

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅσον ἀδάπανον καὶ ἀν εἶναι, ἐγκατελείφθη ἄμμος σχεδὸν ἐντελῶς διὰ πολλὰς δυσκολίας του· διότι παρατηρήσατε...

— "Ω! τῶ ὄντι! εἶπε· ἡ Ἀγγλία, ἀναβλέπουσα ἀπὸ τὸ βιελίον της. Πολλὰ περιέργον! Δότε μοι νὰ παρατηρήσω.

Καὶ λαβοῦσα τὴν εἰκόνα.
— Λίγους δὲν κινεῖται δι' ἄτρου; ἐπρόσθεσε. Στρέψασα δὲ αὐτὴν μὲ τοὺς δακτύλους της εἰς κῶνον, καὶ ἀνάψασα αὐτὴν εἰς τὸ κηρίον.

— Ἀπατάσθε, ἀνέκραξε καγγέζουσα Ἰδού ὁ καπνός.
— "Ω, Ἀγγλία! εἶπεν ἡ σοβρὰ Καλλιόπη. Διὰ νὰ τὴν τιμωρήσῃτε, κύριε, θὰ μ' εἴητε ὅ, τι ἤξεύρετε ἀκόμη περὶ τῶν σιδηρῶν δρόμων.

— Ἀλλ' ἡ Κυρία Ἀγγλία, εἶπον ἐγὼ, εἶναι ἀνυπόμονος· ν' ἀκούσῃ τὸ τέλος τοῦ δράματος.

— Παντελῶς, ἀπήντησεν ἐκείνη. Βαρύταται θανάσιμως τὸ δράμα σας.

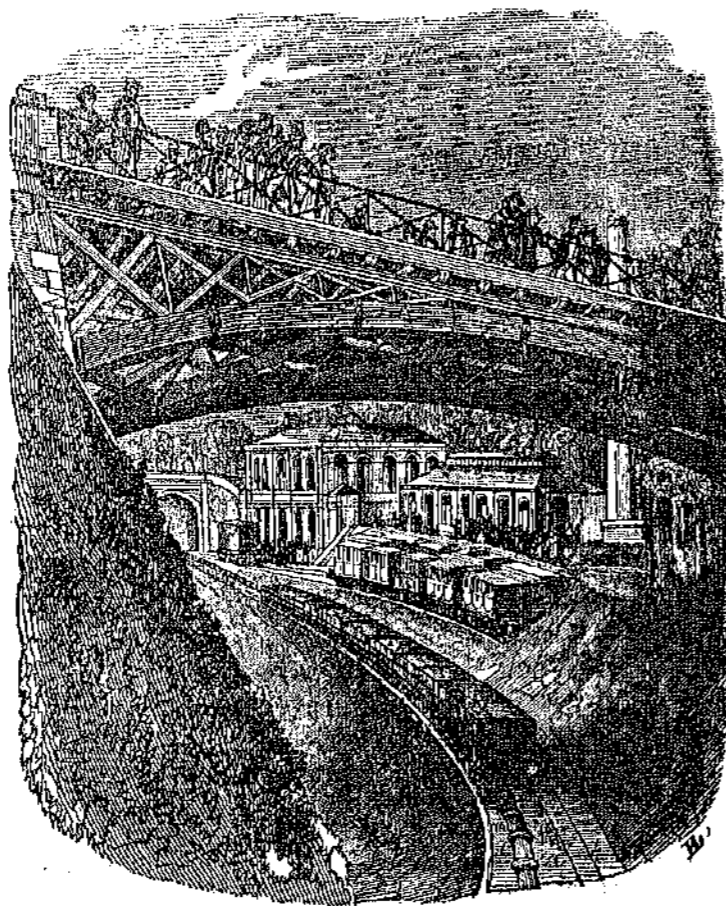
— "Α! τότε ἀλλάξει, εἶπον ἐγὼ. Ἐξακολουθῶ λοιπὸν περὶ τῶν σιδηρῶν δρόμων.

Ἀπὸ τῆς οἰκίας σας ἀναχωρεῖτε μὲ τὰ στρωματοδισμά σας ἐφ' ἀμάξης, ἥτις σὰς μετακομίζει εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ σιδηροδρόμου, ὅπου παρυσιάζεσθε εἰς τὸν γραμματέα, ἰστάμενον ὀπίτω μικροῦ παραθύρου, καταβάλλετε τὴν τιμὴν τῆς θέσεως ἣν ἐκλέγετε, τῆς πρώτης, ἂν ἐπιθυμῆτε παχέα καὶ δλοστηρικὰ προσκεφάλαια, τῆς δευτέρας, ἂν ἀρκηθεῖτε εἰς εὐτελέστερον ἐξ ἀλλοῦ ἐριούχου, ἢ τῆς τρίτης, ἂν δύνασθε νὰ υπομείνητε τὸ ἀπεικάλυπτον ξύλον, καὶ συνοδοιπόρους ἰσως ὑπὲρ τὸ δέον δημοκρατικούς. Ὁ Γραμματεὺς, σὰς δίδει τότε μικρὸν γραμματίον, ἐμφαινὸν καὶ διὰ τῆς ἐπιγραφῆς καὶ διὰ τοῦ χρώματός του τὴν τάξιν ἣν ἐξελέξασθε, καὶ τὸν ἐξ οὗ καὶ τὸν πρὸς τὸν ὄρον σας, ἂν οὗ ἐπιτυπώσῃ δι' εὐκινήτου μηχανῆς τὴν ἡμερομηνίαν. Μετὰ ταῦτα δὲ μεταβαίνετε εἰς ἄλλο παράθυρον, ὅπου παραδίδετε τὰ στρωματοδισμά σας. Ἐκεῖ ζυγί-

ζυτερον κατ' ἀρχάς, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ὁρμῶν μετ' ἐνδύαται τὸσον ἀκατάχρητον, ὥστε ἡ μηχανὴ μόνη, ἀρρησάσα ποτὲ, ἦτοι ἀφ' ἐαυτῆς κινηθεῖσα, ἐν ᾧ δὲν εἶχε τὸν ὀδηγόν της, καὶ ὑπετίθετο ἰσθεσμένη, ὠρμητε πρὸς ἐν ἐργατήριον, διέβρηξε τὸν τοίχον αὐτοῦ, ἔχοντα 14 δακτύλων πάχος, καὶ σχίσασα καὶ τὸν ἀπέσπασε τοῦ ἐνιπλοῦ μὲν, ὡς ἐν Γερμανίᾳ, δατῶ ὡσεὶ τὴν ὥραν ἀλαχοῦ δὲ, φέρ' εἰπεῖν ἐν Ἀγγλίᾳ, δώδεκα ὥρας τὴν ὥραν, καὶ ἐνίστε καὶ περισσοτέρας.

— Δώδεκα ὥρας τὴν ὥραν! ἀνέκραξεν ἡ Καλλιόπη. Ἄν ὑτῆρχε λοιπὸν σιδηροδρόμος καὶ ἡμεῖς ἐξ Ἀθηνῶν μέχρι Μεσολογγίου,...

— Ὅτι τὸν διετρέχομεν, ἀπεκρίθη, εἰς τέσσαρας ὥρας. Ὅταν τὸ πρῶτον ἐφάνη τὸ πυρίπυρον τέρας αὐ-

ζονται, ἐπικολῶνται εἰς αὐτὰ γραμματίον φέρον τὸν τῶν διευθύνσεως καὶ ἰδικιτέρον ἀριθμὸν, καὶ ἀντ' αὐτῶν σὰς ἐγχειρίζεται ἄλλο γραμματίον φέρον τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν. Ταῦτα δὲ πάντα ἐξετελέσθησαν εἰς οὐτὴν δὴν λεπτά, καὶ ἀπὸ τοῦ γραφείου διευθύνειθε εἰς τὰς παρεκκείμενας ἀμαμάξια, καὶ ἐκλέγετε τὴν θέσιν σας κατὰ βούλησιν εἰς ἣν τάξιν ἀθήσετε.

Τότε δίδεται τὸ σημεῖον. Ὁ σταθμοφύλαξ κρούει κωδῶνα, καὶ ἅλα ἡ ἀμαμάξα δι' ἰδικιτέρου μηχανομαθῆς ἐκπέμψῃ τσιγγῶν διαρκῆ, καὶ ἐπιμονον, ὡς τερατώδους τινὸς ὁρακτοῦτος, καὶ εἶται ἡ συνοδία βρα-

τὸ, φλόγας καὶ καπνοῦ, ἐξευγόμενον, εἰς χαριέστας καμπὰς ἐξελίσσεται τὸ ἀπέραντον σῶμά του, μετὰ πατάγου ἀεικλιώμενον πρὸς τὴν θρονίαν, καὶ μετ' ἀκαταχέτου ὁρμῆς καὶ ταχύτητος διασχίζει τὴν Εὐρώπην τὰ πεδίον, τὰ ὄρη καὶ τὰς κοιλάδας, ἡ γειωγός ἐμενὶ παρά τὸ ἄροτρον του ἀκίνητος ἀπὸ ἐκπληξίν μετέχουσαν ὀδῶν, ἡ ἴππος σποδῶς φωτῶν καὶ ἀεθῶν τὴν χαίτην, ἐκάλπξεν μετ' ἀκρίτηματα ἄτακτα, καὶ τὰ ποιμνία, ἀνίοντα τὴν νομῆν των, ἔρευρον περίσθη πρὸς τὰ δάση. Ἀλλ' ἤδη πλέον ἄνθρωποι καὶ ζῶα ἐξωκειώθησαν πρὸς τὴν θέαν αὐτοῦ. Ὅταν παρέρχεται ὁ ἐ-

πῶν γίγας, περιέργον εἶναι νὰ ἰδῆτε δὲ τῶν ἀνθρώπων τὴν ἀδιαφορίαν, ἀλλὰ τῶν ζῶων τὴν ἀφοβίαν. Ὁ βοῦς δὲν καταδέχεται νὰ στρέψῃ τὴν κεφαλὴν του, τὸ ἀρνίον δὲν ὀφίνει τῆς βοσκῆς του τὴν χλόην, καὶ αὐτὸ τὸ πτηνόν, εἰς τῆς ὁδοῦ τὴν ἄμυρον καθήμενον, δὲν παύει νὰ κελαδῇ.

Ἐν τούτοις τρέχει ὁ γίγας, καὶ τὰ ἀντικείμενα παρέρχονται ἐμπρὸς σας ὡς ἀστραπαί, οἴκοι, δένδρα, γέφυραι, πόλεις, κοιλάδες καὶ ὄρη, διώκονται ὡς εἰς παραρρόνα σταδιοδρομίαν, καὶ πρὶν ἰδῆτε τὸ ἐν τὸ διαδέχθη ἤδη τὸ ἄλλο. Ἐνίστε κρέμασθε εἰς τὸ χεῖλος ἐπιπόδου ῥημνοῦ, καὶ νομίζετε εἰς ἐκάστην στροφῇ τῶν τροχῶν ὅτι θέετε καταβῆσθε εἰς αὐτόν. Ἀλλ' ἡ μηχανὴ ἀκολουθεῖ τὴν διαγεγραμμένην της τροχίαν ἀταρτάως καὶ ἀσφαλῶς ὡς ἀκολουθοῦσιν οἱ ἀστῆρες ἀπαρεγκλίτως τὸν οὐράνιον δρόμον των. Ἄλλοτε βυθίζεσθε εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς γῆς, καὶ μόνον φῶς λαμβάνετε ἀπὸ ἀμυδρὸν λύχον ὅστις ἄπτεται ἐντὸς τῆς ἀμάξης σας· ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα ἡ μηχανὴ, συρίζουσα ὡς τρωγλοδείαιος ὄρις, διέρχεται τοὺς ὑπογίους θόλους, καὶ προκύπτει πάλιν ὀριαμβευτικῶς εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Ἀπὸ ἀποστάσεως δ' εἰς ἀπόστασιν ἀπαντᾶτε ἀνθρώπους, στολῆν, καὶ εἰς τὴν χεῖρα τρεῖς σημαίας φέροντας, καὶ χαιρετῶντας τὴν διερχομένην συνοδίαν· οὗτοι εἰσὶν οἱ ὁδοφύλακες, ὀφείλοντες νὰ μακρύνωσι πᾶν τὸ ἐμποδόν, καὶ ν' ἀναγγέλλωσι διὰ λευκῆς μὲν σημαίας ἂν ἡ ὁδὸς εἶναι ἀσφαλῆς, διὰ πρασίνης, ἂν εἶναι ἐπισηφαλῆς, καὶ δι' ἐρυθρᾶς ἂν εἶναι ἐπικινδύνος.

Ἄνα πᾶσαν δὲ μίαν ἢ καὶ ἡμίσειαν ὥραν ὑπάρχουσι σταθμοί, ὅπου ἡ συνοδία μένει λεπτά τινα πλείονα ἢ ἰλάσσονα, ὅπως ἀνταλλάξῃ τοὺς ἐπιβάτας καὶ τὴν ἀλληλογραφίαν, καὶ ὅπως ποτίσῃ τὸν φλογερὸν ἴππον της· διότι ἡ μηχανὴ ἀνά μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν ἔχει ἀνάγκην νὰ πῆν χιλίους χόσας ὕδατος, οὗς ἐξατμίζει εἰς τὸν ἐναγώνιον δρόμον της.

Τοιοῦτος ἦν ὁ σταθμὸς τοῦ Ῥύγβυ, ὅπου ἐφθάσαμεν μὲ τὸν Ἐδουάρδον.

— "Α! ἐφθάσατε τέλος πάντων! εἶπεν ἡ Ἀγγλία. Δόξα τῶ θεῷ!

— Σὰς εἶπον, ἐξακολουθῆσα ἐγὼ, ὅτι ἰστάμεθα εἰς αὐτόν, ὅταν ἴδομεν ἐρχομένην κατ' ἐναντίαν τῆς ἡμετέρας διευθύνειν, ἄλλην συνοδίαν, καὶ ὁ Ἐδουάρδος αἶφνης ὠχρίσασα, μ' ἐκράτησεν ἀπὸ τῆς χειρὸς καὶ μ' ἐρώτησεν ἂν εἶδα.

— "Ὅχι, ἀπεκρίθην ἐγὼ, καὶ ἐκυψα εἰς τὸ παράθυρον τῆς ἀμάξης νὰ πληροφορηθῶ τί ἐπρεπε νὰ ἰδῶ. Τὴν αὐτὴν δὲ στιγμήν ἐσύριξεν ἡ μηχανὴ ἡμῶν τὸ καταχθόνιον σύριγμά της, καὶ ἡ συνοδία μας ἤρχισεν νὰ κινήται. Τότε ἀποσῆρας ἐγὼ τὴν κεφαλὴν,

— Τὸν εἶδον, εἶπον. Ὁ Οὐίλλισιων.

— Ὁ Οὐίλλισιων! ἀνέκραξεν ὁ Ἐδουάρδος, γενὸ μένος νεκροῦ ὠχρότερος. Ὁ Οὐίλλισιων, εἶναι ὁ Οὐίλλισιων; εἰς ποῖαν ἀμαξίαν ἦτον;

Καὶ ἐβρίθην εἰς τὸ παράθυρον.

— Εἰς τὴν τρίτην ἀπὸ τῆς μηχανῆς, εἶπον ἐγὼ. Ἄλλ' αἱ δύο συνοδίαί κινούμεναι ἤδη ἀμφοτέροι πα-

ρήθλον ἢ μία ἐμπρὸς τῆς ἄλλης βέλους ταχύτεραι μὲ τὴν ἡνωμένην ἀμφοτέρων σπουδῆν εἰκοσιτεσσάρων ὠρών εἰς τὴν ὥραν, ὥστε μάλις ποροδικὴ σκιά ἐφάνη εἰς τὸ βλέμμα τοῦ Ἐδουάρδου, καὶ μετὰ ταῦτα διήρπασεν αὐτὰς μεγάλη ἀπόστασις ἐδουνομένη ἀνά πᾶσαν στιγμὴν.

— Εἰς τὴν τρίτην! ἐκράξεν ὁ Ἐδουάρδος. Εἶσαι βέβαιος ὅτι ἦτον ὁ Οὐίλλισιων;

— Βεβαιότατος, εἶπον ἐγὼ. Ἐφθόρει πῖλον τοῦ κωσικοῦ εἶδους, καὶ ἐκενδύτην λευκόν.

Τότε ὁ Ἐδουάρδος κτυπῶν μὲ τὴν χεῖρα τὴν κεφαλὴν του, ἔπεσεν ὡς λειποθυμῶν εἰς τὴν ἀμαξίαν, καὶ τὸν ἔλαβον εἰς τὰς ἀγκάλας μου. Κατ' εὐτυχίαν ἤμεθα εἰς τὴν ἀμαξίαν μόνοι.

— Ἄφες νὰ ἐξέλθω, ἐρώναξεν ἔπειτα, νὰ τρέξω κατόπι.

Ἄλλὰ ταχέως ἐνόησεν ὅτι ἔλεγεν ἀτοπίαν, διότι εὐρισκόμεθα ἤδη εἰς τὰ ὑποθόνια σκότη τῆς σύριγγος τοῦ Ῥυγβύ, καὶ ἐτρέχουμεν πρὸς τριάκοντα ἀγγλικά μίλια τὴν ὥραν, καὶ οὕτε νὰ καταβῆ ἀπὸ τὴν ἀμαξίαν, οὕτε νὰ προφθάσῃ τὴν μακρυνθεῖσαν, εἶχε τὴν ἐλαχίστην ἐλπίδα.

— Ἀλλὰ τί συνέβη; τῶ εἶπον, τί εἶδες;

— Εἰς τὴν τρίτην ἀμαξίαν, ἀπεκρίθη μὲ τόνον ἀπελπισίας, εἶδες τὸν Οὐίλλισιωνά; εἰς τὴν ἰδίαν εἶδα τὴν Μαίρην. Εἰς Γραιτναγρεῖν διευθύνονται· πρέπει νὰ προφθάσωμεν, νὰ τὴν σώσωμεν, πρὶν φθάσῃ εἰς Γραιτναγρεῖν.

— Καὶ τί εἶναι τὸ Γραιτναγρεῖν; ἠρώτησεν ἡ Ἀγγλία;

— Τὸ Γραιτναγρεῖν, ἀπεκρίθη, εἶναι χωρίον κείμενον εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τῆς Τουλῆς, τοῦ ποταμοῦ τοῦ διαίρουτος τὴν Σκωτίαν ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν. Τὸ Γραιτναγρεῖν εἶναι τὸ καταρύγιον τοῦ λαθρεμπορίου τοῦ Βρετανικοῦ ἔρωτος. Εἰς τὴν Σκωτίαν ὑπάρχει νόμος ὅτι ἅμα ἀνὴρ καὶ γυνὴ κηρύξωσιν ἐνώπιον ἐνὸς μόνου μάρτυρος ὅτι εἶναι σύζυγοι, ἀμέσως θεωροῦνται ὡς νομίμως συνευγμῆστοι. Ἐπειδὴ δὲ ὁ αὐτὸς νόμος δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν Ἀγγλίαν, οἱ κωλύονται ἐνταῦθα ἀπὸ τῶν γονέων τὴν φρόνησιν ἢ τὴν ἰδιοτροπίαν, ἢ ἀπὸ ἄλλης τινὲς αἰτίας, νὰ συζευθῶσι, σπεύδουσι πρὸς τὸ Γραιτναγρεῖν, ἐκεῖ τὸν πρῶτον τυχόντα λαμβάνουσιν ὡς μάρτυρα ὅτι θεωροῦσιν ἑαυτοὺς ὡς νενυμφευμένους, καὶ ἐπιστρέφουσιν εἰς Ἀγγλίαν ὡς σύζυγοι ἐνώπιον θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. Καὶ ἐπειδὴ πᾶσα βιομηχανία εὐρίσκει καὶ τὸν ἀσκήσαντα αὐτὴν, ὅταν εἶναι ἐπικερδῆς μάλιστα, εὐρέθη καὶ εἰς Γραιτναγρεῖν εἰς σιδηροουργός, ἔστις ἀνέλαβε νὰ εὐλογῇ ἔδους τοὺς αὐτάχρητους τούτους γάμους. Ἄννοεῖτε δὲ ὅτι αὐτόν, ἂν τινα καὶ ἄλλον, ὠφέλησεν ἢ ἐφεύρεσις τῶν σιδηροδρόμων.

— Ἀλλὰ πῶς νὰ φθάσῃ; εἶπον ἐγὼ· ἐκεῖνοι διευθύνονται πρὸς βορρᾶν καὶ ἡμεῖς πρὸς μεσημβρίαν· καὶ ἂν κατορθώσῃ νὰ παληδρομηθῆς πρὸς διὰξίν των, πάντοτε θὰ σὲ προλαμβάνωσι κατὰ δύο ἢ τρεῖς σταθμοῦς.

— Ὁ Ἐδουάρδος ἔμεινεν ἐπὶ τινὰς στιγμάς, κρατῶν

τὸ πρόσωπόν του εἰς τὰς χεῖρας του κεκρυμμένον. Ἐπειτα δὲ ἀναβλέψας πρὸς ἐμέ,

— Εἰς τὰς πράξεις μου, εἶπεν, ἔχω ἀνάγκην ἐνὸς βοηθοῦ καὶ μάρτυρος. Ἄν καὶ δὲν ἔχω οὐδὲν δικαίωμα νὰ σοὶ τὸ ζητήσω, ἐπιτρέψόν μοι ὅμως νὰ σ' ἐρωτήσω ἂν θέλῃς καὶ δύνασαι νὰ μοὶ θυσιάσῃς δύο ἡμέρας.

Τοιαύτην ὑπηρεσίαν δὲ ἤθελον ἀρνηθῆ οὐδὲ εἰς ἐντελῶς ἄγνωστον ἄνθρωπον, ἂν μοὶ τὴν ἐζήτηι. Ὑπεσχέθην λοιπὸν.

— Ἀλλὰ ποῖον δικαίωμα, εἶπον, ἔχομεν νὰ τοῦ διώξωμεν, καὶ ν' ἀναγκασθῶμεν εἰς ὅ,τι κυρίως δὲν μᾶς ἀφορᾷ.

— Δικαίωμα! εἶπεν ὁ Ἐδουάρδος μείνας ἐπὶ τινὰς στιγμὰς σύνου. Ἄφες αὐτὴν τὴν μέριμναν εἰς ἐμέ, ἐπιρροήτερον εἶπειτα, ὑπάρχει πρὸς δικαιολογίαν μας ὅχι μόνον δικαίωμα, ἀλλὰ καὶ χρεὸς ἀκόμη.

Καὶ κρύψας τὸ πρόσωπον εἰς τὰς δύο του χεῖρας ἐσιώπησεν. Ἄλλ' ἡ ταραχὴ του ἦτον μεγάλη, καὶ ἀπεριγραπτοῦ ἡ νευρική του ἀνομοιογένεια. Ἐἰς πᾶσαν στιγμὴν ἐκλινε τὴν κεφαλὴν εἰς τὸ παραθύρον νὰ ἰδῇ ἂν δὲν ἐφθάταμεν ἀκόμη εἰς τὸν σταθμὸν, μέχρι οὗ ἠκούσθη τῆς μηχανῆς ὁ αὐτοῦ γῆμος, ἀναγγέλων ὅτι ἐπλησιάζομεν, διότι αἱ βραδύποροι λεγόμεναι συνοδίαί, οἷα ἦτον ἡ ἐδική μας, σταθμεύουσι συνεχῶστατα, πολλὰς μετ' ὀλίγων λεπτῶν πορείαν, καὶ κατὰ τοῦτο διαφέρουσιν ἀπὸ τὰς ταχυπόρου, αἵτινες ἴσταντε μόνον ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν.

Ἄμα λοιπὸν ἐφθάσαμεν, ἐπηδήσαμεν ἀμφότεροι εἰς τὴν ἀποβάθραν, καὶ ἀρήξαμεν τὴν συνοδίαν νὰ ἐξηκολούθησιν χωρὶς ἡμῶν τὴν πορείαν τῆς.

Τὴν αὐτὴν δὲ στιγμὴν διευθύνθη ὁ Ἐδουάρδος πρὸς ἄνθρωπον ὅστις ἠσύχως ἐπεριπάτει εἰς τὸ μέρος ἔπου ἀπέβηκεν, καὶ ἐκ τῆς στολῆς του διεκρίνετο ὡς τὰ τῆς Ἀστυνομίας ἐπιτετραμμένος, καὶ λαθῶν αὐτὸν κατὰ μέρος, τῷ ἀμίλησεν εἰς τὸ οὐδ' καὶ τῷ ἐπέδειξέ τινα ἔγγραφα. Ἀμέσως δὲ εἰσῆλθομεν καὶ οἱ τρεῖς εἰς δωμάτιον κεῖμενον ἐπὶ τῆς ἀποβάθρας καὶ φέρον, ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ὑπερθύρου τὴν ἐπιγραφὴν « Γραφεῖον τοῦ Ἡλεκτρικοῦ Τηλεγράφου ». Ἐνκεῖθα εὗρομεν δύο γραμματεῖς τοῦ τηλεγράφου, καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν ἕνα ἐξ αὐτῶν ὁ Ἐδουάρδος,

— Ἡ ἐσχάτη συνοδία, ἠρώτησεν, ἦτις ἀνεχώρησεν ἀπ' ἐδῶ, ποῦ εὐρίσκειται τῶρα;

Ὁ Γραμματεὺς ἀπέβλεψεν εἰς μέγα χρονόμετρον κρεμάμενον εἰς τὸν τοίχον, καὶ ἀπεκρίθη

— Πλησίον τῆς πόλεως Κόβεντρυ.

— Καὶ πότε φθάει ἐκεῖ; ἠρώτησε πάλιν ὁ Ἐδουάρδος.

— Μετὰ πέντε λεπτὰ εἶπεν ὁ ἄλλος.

Τότε ἀμέσως λαθῶν ὁ Ἐδουάρδος τὸ χαρτοφυλάκιόν του, ἔγραψε διὰ μολυβδόκονδύλου μὲ χεῖρα σπασμωδικῶς κινουμένην, τὰ ἑξῆς: *Εἰς Κόβεντρυ. Ἀστυνομικὴ διαταγή. Εἰς τὴν τρίτην ἡμέραν πρῶτην διαίρεσιν, ἄνθρωπος μελανόφθαλμος, μελανότριξ, σφηλιός, φορεῖ λευκὴν ἐπιπλοῦν καὶ αἰλῶν Γλαγγέριον. Καλεῖται Οὐλίλιαν. Νὰ συλληθῇ.*

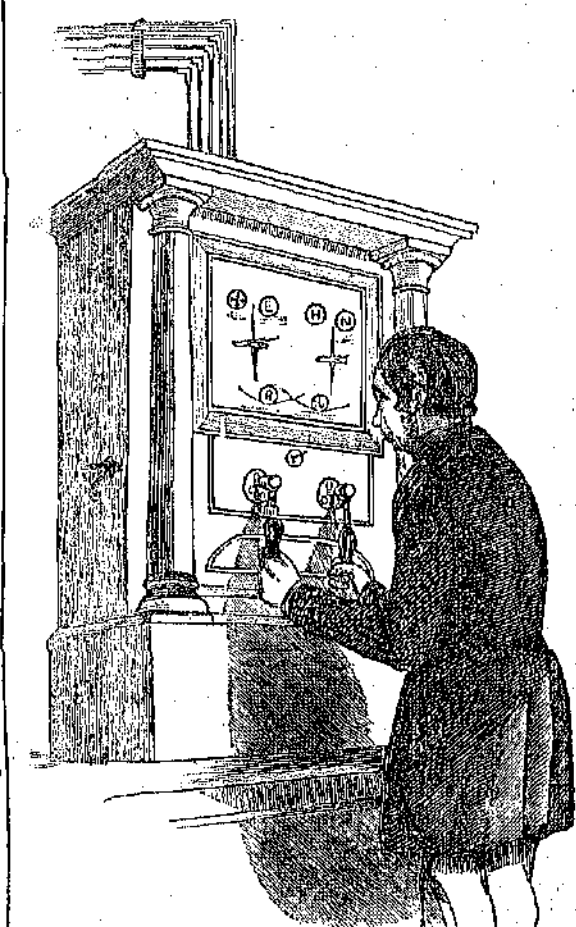
Καὶ σχίσας τὸ φύλλον ἐπ' οὗ ἔγραψε ταῦτα, τὸ ἐνεχρίσεν εἰς τὸν ἀστυνόμον· αὐτὸς δὲ, ἀναγκῶδες

ταχέως, τὸ μετεβίβασεν εἰς τὸν Γραμματεῖα τοῦ Τηλεγράφου.

Ἀπέναντι τῆς θύρας τοῦ δωματίου ἴσταντο παρὰ τὸν τοίχον ἐπὶ δύο τραπέζων δύο μικρὰ κιβώτια, ἔχοντα ὡς τριῶν ποδῶν ὕψος, δύο περίπου ποδῶν πλάτος, καὶ ἴσως ἐνὸς ποδὸς βάθος. Ἐκαστὸν τῶν κιβωτίων τούτων εἶχεν εἰς τὴν ἐμπροσθίαν αὐτοῦ ἐπιπέδου δύο λαβίδας, τὴν μίαν πλησίον τῆς ἄλλης, καὶ ὑπεράνω αὐτῶν δύο μαγνητικὰς βελόνας καθίτως διατεθειμένας. Ὁ Γραμματεὺς λοιπὸν ἐστάθη ἐμπρὸς τοῦ ἐνὸς κιβωτίου, καὶ ἔλαβεν εἰς τὰς χεῖρας τὰς δύο λαβίδας...

— Μὲ συγχωρεῖτε, εἶπεν ἡ Καλλιόπη· οἶς ἡμολογῶ ἅτι δὲν ἐνοῶ πολλὰ καλὰ τὸ κιβώτιόν σας.

— Ἐχετε δικαίον, εἶπα ἐγώ. Ἴδου εἰς τὸ χαρτοφυλάκιόν μου ἔσεχέδιασα ἐν ἐξ αὐτῶν. Τὸ ἀτελεῖς τοῦτο διάγραμμα θέλει οἶς δώτει ἀκριβεστέραν αὐτοῦ ἰδέειν ἀπὸ τὴν περιγραφὴν μου.

— Ἄ! τί περίεργον, εἶπεν ἡ Ἀγλαΐα. Δότε νὰ ἰδῶ

— Ἡξιώρω ἐκ πείρας, κυρία, ὅτι κυροποιεῖτε ὅ,τι ἐγγίχετε, ἀκεκρίθην δεικνύων τὴν εἰκόνα μακρόθεν.

Ἡ Ἀγλαΐα ἐπέστρεψεν εἰς τὸ διβλίον τῆς, διαστρέφουσα τὰ χαρίεντα χεῖλη τῆς· ἐγὼ δὲ ἐξηκολούθησα. (Ἀκολουθεῖ.)

